

ARGIA

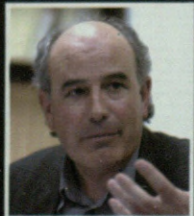
Euskal Herriko Zientzia Guneak

JOXE IRIARTE, "Bikila"

INAKI URRESTARAZU

ANTON KARRERA

JULEN ZABALO

Otsaileko *larrun*

EZKERRAREN GORRIAK

Jaime Rodriguez

"Gure politika mahasti bat. ardo bat da"

Berrikuntzak !!

Dagoeneko salgai :

BAB DUBO
"Bi Piano -
Placitona"

"2000 Kontuz"
"Munduko abesti onenak"

UNHE
"Mugak ezaldur"
"Jazz-Folk"

A. CENDOYA
"Piano -
Klasikoa"

XABIER EUSKATZE
"Argitzaletan"

Berrikuntzak !!

Dagoeneko salgai :

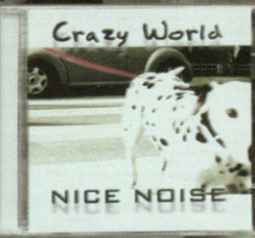
ASGARTH
"Etorkizunaren Sustraiak"
"Euskal Heavy Melodikoa"

NORA EZEAN
"Nora Ezean"
"Euskal Heavy Melodikoa"

kontsumHILTzen
"kontsumHILTzen"
"Euskal Heavy-a"

NICE NOISE
"Crazy World"
"Clasika Rock"

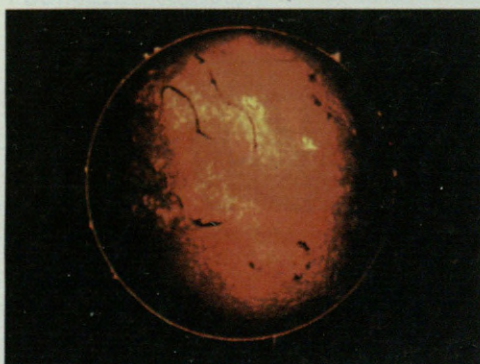

BITTOR ALAPE
"beste aldean"
"Euskal Rock-a"

Argazkia: Alberto Elozegi
Diseinua: Antza S.A.L.

■ Koldo Gorostiaga: "Europak Irlandako prozesua exigituko du Euskal Herrian" 9

■ Zientziak bizia eman die museoiei 18

■ Jaime Rodriguez: "Chateau berritzen den garaikoa naiz" 31

■ Gabriel Aresti 25 urtera: hitzeko poeta harrizko herrian 40

ORRIZ ORRI

Gorã Pro Nobis. Asisko Urmeneta	4
Oihartzunak	5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa	6
Elkarrietzeta: Koldo Gorostiaga.	
Mikel Asurmendi	9

EKONOMIA

BBVA-reñ batzarra bat-egite porrotaren itzalean.	
Daniel Udalaiz	12

EUSKARA

"Arkalaz", zahar eta gazteen arteko idatzizko zubia. Asier Bidart	16
---	----

GIZARTEA

Zientziak bizia eman die museoiei.	
Nagore Irazustabarrena	18
Ur termalen berpizkundea modako hoteletan.	
Iosu Etxaniz	25
Elkarrietzeta: Jaime Rodriguez.	
Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre	31

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	38
Gabriel Aresti 25 urtera: hitzeko poeta harrizko herrian. Mikel Asurmendi	40
Orain dela 30 urte.	
Pilar Iparragirre	44

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak	46
Agenda	50
Ihesi	51
Bizia	54
Denborapasak	55

IRITZIAK

Politika: Jose Antonio Egido	8
Kultura: Asun Balzola	37
Azkena: Jose Ignazio Ansorena	58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

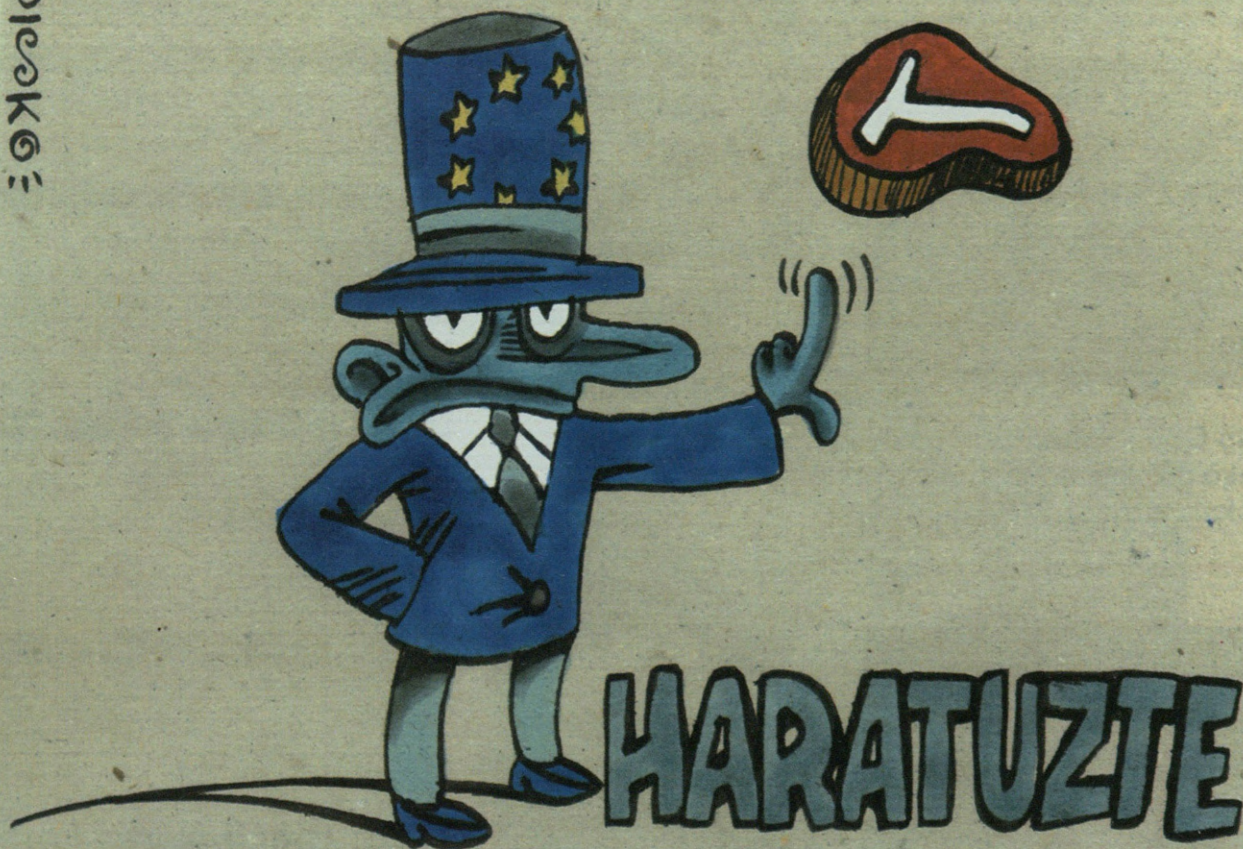
Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizioa laguntza:

kutxa gizarte-ekintza
obra social

Acetate 6

HARAKIRI

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.

ZUZENDARIA: Pello Zubiria.

Kontseilu Editorialeko Arduraduna:

Baleren Bakaikoa.

Erredakzioa: Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi, Xabier Letona.

Maketazioa: Berdaitz Goia.

Administrazioa: Marijo Aierza.

Harpidetza: Olatz Korta, Edurne Urruzmendi.

Hedapena: Ixabel Bereziartua.

Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña Soraluze, Bego Zuza.

Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita.

64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3.eskuina. 31001 Iruñea.

Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria .16.400 pta./98,57 euro

Ipar Euskal Herria .780 lib./118,92 euro

Espainia .16.400 pta./98,57 euro

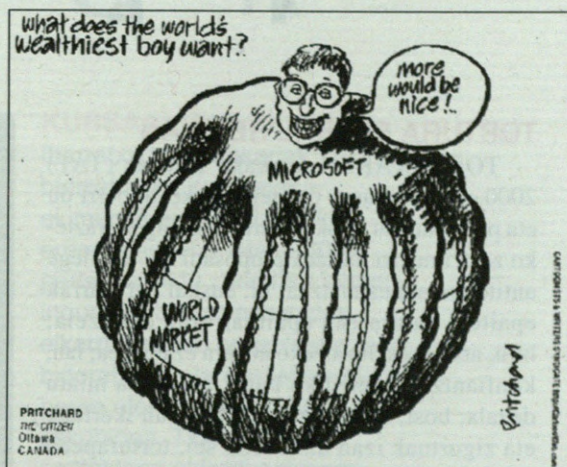
Beste atzerriak .21.100 pta./126,81 euro

Airez .33.000 pta./198,33 euro

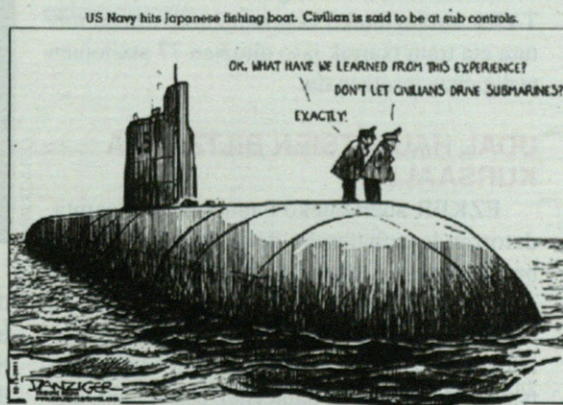
KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Ametzagaina Taldeko partaidea da

■ Pritchard, Kanadako "The Citizen" egunkarian

- Zer nahi du munduko mutilik aberatsenak?
- Munduan: Munduko merkatua.
- Bill Gates: Ondo legoke gehiago izatea.

■ Dazinger, EEBetako "The New York Times" egunkarian

- Goian: EEBetako itsas armadak itsasontzi japoniar bat jo du. Diotenez, zibil bat zegoen kontrolean.
- Marine 1: Ondo da, zer ikasi dugu esperientzia hone-tatik?
- Marine 2: Zibilei ez zaiela urpekoak gidatzen utzi behar?
- Marine 1: Horixe da.

Hiruko Txikian

SENIDE ELBARRIA

Ipparaldea. Frantzia ahaldunaren menpe, bere buruaren jabe behar duenak ez du lan erreza. Batetik Frantziak kate motzean estekatuta, ez dio bere bidea egin dezan aukerarik ematen, nahiz eta argiki eta garbiki aldarrikatu dion bere nahia: Euskal Departamendua. Garai bateko bere lehen hizkuntza, euskara, desagertzeko zorian dela jakitun, frantziar katea maila berriz hornituz luzarazi nahiko luke eta eremu zabalagoan hedatu. Kate motzetik tiraka, burukadaka ikusten dut lepoa urraduraz betetzen. Aberzaleek dute tiratzen bereziki ondoan geroz eta animatzaile gehiago dutela-

rik, Euskal Departamenduaren aldeko kanpainak frogatzen duen bezala. Errepublikak Handiaren banderak eta guzti. Eta zenbait jauntxo lehen lerroan balizko egoera berriari egokituz. Baina animatzea ez da aski eta hemen tiratu egin behar da batzuen buruak beren lepoetatik banandu ez daitezen. Izan ere, frantses nazionalistenek ere garai batean ez bezala hitz hutsez bada ere onartzen digute gu izateko eskubidea, nahiz eta Espainiaren baitan jarriak dituzten gu suntsitzeko beren esperantzak. Ari zaizkigula kate mailak berritzen askatasunaren izenean alegia ●

● JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

GIZA GENOMA

Pasa den asteko berririk garrantzitsuen giza genomaren maparen aurkezpena izan zen. Ondorio ekonomiko eta sozialak dituen genoma. Giza genomaren ezagutzak onura ugari ekarriko ditu, aplikazio biomediko eta bioteknologiko itxura harturik. Baina berau abian jartzeak dakartzan kostu ekonomikoek haren garapenean parte hartzen ez dutenei murrizketa ugari ekar diezazkiekete. Etorkizuneko medikuntza askoz ere hobea eta eraginkorragoa izango da, baina baita oso garestia ere, eta agian azkenean gutxi batzuei egingo die mesede. Hori oharrarazi dute zientzialari batzuek. Eta ez zaie arrazoirik falta, munduko %80a aurrerapen horietatik at geratuko baita. Kanpoan geratuko dira garapen bidean dauden herrialde txiroak, non malaria edo hiesa bezalako gaitzak jota milaka milioi pertsona hiltzen diren. Ez "lehen mundua" beraietaz arduratzen ez delako soilik, giza genomaren erabilerak aurrera ateratzeko azpiegitura eta osasun ekipamendu garrantzitsuak behar direlako baizik. Dударik gabe, giza genomatik etekina aterako dutenak botika industria handiak izango dira. Beti bezala ●

◆ DANIEL UDALAITZ

TORTURA EUSKAL HERRIAN

TORTURAREN Aurkako Taldeak (TAT) 2000.eko torturaren txostena aurkeztu berri du eta praktika hau Euskal Herriatik desagertarazteko zortzi neurri hartzea proposatu du: bat, lege antiterrorista ezabatzea; bi, euskal herritarrek epaitegi naturalean epaituak izan daitezela; hiru, atxiloteta luzatzeko aukera ezabatzea; lau, konfiantzazko mediku batek atxilotua miatu dezala; bost, torturatzaileak benetan ikertuak eta zigortuak izan daitezela; sei, torturapean lortutako adierazpenak biogabetzea; zazpi, polizi egoitzetan atxilotua bideoz kontrolatua izan dadila; zortzi, epaile bat, epaitegiko idazkari bat eta mediku batez osatutako batzorde batek atxilotua inkomunikatua dagoen lekuan bisitatzea. TATEk aurkeztutako liburuan 2000. urtean tortura eta tratu txarrak jaso dituzten 77 atxilotuen testigantza jasotzen da.

UDAL HAUTETSIEIEN BILTZARRA KURSAALEN

EZKER abertzaleko hautetsiek bultzatuta, datorren larunbaterako deitu da Udalbiltzako batzar nagusia Donostiako Kursaal. Ekitaldia ez dela Udalbiltzako batzarra salatu dute EAJ eta EAK, eta azken honetako zuzendaritzak ekitaldian ez partehartzeko eskatu die bere hautetsiei. EAJ eta EAKo hautetsiez osatutako Udalbiltzako zuzendaritzak, halaber, batzar nagusia

DANI BLANCO

deitzea berari dagokiola eta orain arte ez duela horrelakorik egin azpimarratu du. Udalbiltzako hautetsien Mugimenduak 913 hautetsik deialdiarekin bat egin duela jakinarazi du; 1998ko irailaren 18an Bilboko Euskalduna Jauregian egindako Udalbiltzaren batzar eratzailean 1776 pertsonak parte hartu zuen.

AUTODETERMINAZIOA EAJ-REN HAUTESKUNDE PROGRAMAN

JOSEBA Egibar buruzagi jeltzaleak aditerra eman duenez, EAEko datozen hauteskundetan EAJk autodeterminazio eskaera sartuko luke bere hauteskunde programa. Ez dirudi, ordea, programaren ardatzetakoa izango denik, Xabier Arzalluzek berak esan duenaren arabera bakeak duelako lehentasuna eta ez markoak.

MONIKA DEL VALLE

■ Bilbon egin zen biltzarrerako deialdia.

B A H E A

• Anton Egia, DEIAko zuzendari ohia: "Burujaletzari ezetz diotenean eta kontzertua eta Estatutuak ematen dizkigun eskumenak izatearen harrotasunez agertzen diren EAJko 'baroiak' aurkakorik ez dut. Baina ez nago ados beraiekin. Ez da izan akatsa ETA bide politikoan bideratzen saiatzea. Areago, nahiz eta berandu den esateko, ez dut uste EAJk boterea hartu behar zuenik alde aurretik biolentziaren arazoa konpondu barik. Finean, ETArekin ekintza armatuekin erabateko desadostasuna badugu ere, bai beraiek bai beren

KURSAALEKO EKIMENA

Ibarretxe lehendakariak bultzatutako Kursaaaleko ekimenak euskal gizarteko eremu desberdinetako 3000 pertsona bildu zuen hiru leloren inguruan: bizitza eskubidea, elkarriketaren beharra arazoak bideratzeko eta euskal herritarrek beren etorkizunaz erabakitzekeo eskubidea. Txanponaren bestaldean alderdi gehienek posizio kritikoa, arrazoi arras desberdinengatik bada ere, PP, PSE-EE, UA, IU-EB eta EH kritiko agertu baitira Ibarretxeren ekimenarekin.

EAJ eta EAren arteko koalizioa osatze ahaleginetan, halaber, markoaren aldaketa eskaera eta erritmoak ei dira bi alderdien arteko zailtasunetakoak. Koalizioa, dena den, azkenean gauzatu egingo dela dirudi.

SENIDEEN BILKURA KURSAALEN

IGANDEAN, hilak 25, Senideak eta Gureak erakundeek Batzar Nazionala egingo dute Donostiako Kursaaalean. Presoen senitartekoek jakinarazi dutenez, egungo egoeraz hausnarketa egingo dute eta munduko beste leku batzuetako presoen senitartekoak ere hurbilduko dira, besteak beste, irlandarrak eta korsikarrak. Asteazehar, halaber, Amnistiaren Aldeko Batzordeek euskal presoen eskubideen aldeko astea antolatu dute.

EPK ETA EZKER BATUA

EUSKADIKO Partidu Komunistak egin berri duen Konferentzia Nazionalan, Ezker Batuarekiko (EB) daukan desberdintasunak azaleratu dira. Konferentzian EBk "alderdi abertzaleekiko duen menpekotasuna" salatu da eta Iban Alvarez idazkari nagusiak jakinarazi duenez, Ezker Batuarekiko akordioa aurrerantzean egingo diren ekimen zehatzetara baldintzatuta egongo da.

URANIO POBRETUA BARDEETAN

BAIEZKO eta ezezkoren artean ibili ondoren, azkenean badirudi, pentsatzekoa zen bezala, Bardeetako tiro politigoan uranio pobretuatua erabili dela, gutxienez, 1998an Kosovon parte hartu zuten F-18 hegazkinen praktketan.

■ Iñaki Galdos.

IZPIAK

Iñaki Galdos da Gipuzkoako EAko lehendakari berria, Yon Goikoetxeak dimititu ondoren. Galdos herrialdeko idazkari nagusi izan da orain arte eta berak utzitako kargua Pello Gonzalek Urretxuko alkateak hartuko du. Galdos oinatiarrak botuen %67 lortu zuen eta Pello Urizar arrasatearrak (beste hautagiak) %37. Galdos Eusko Legebiltzarreko parlamentaria da eta EAko zuzendaritzarekiko sektore kritikokoa, Euskal Herri mailan gutxiengoa duena baina gehiengoa Gipuzkoan. Carlos Perez Nieves abokatu tuterarra izango da CDNko idazkari nagusi berria, arrazoi pertsonalak argudiatuta Victor Maeztuk aurreko idazkari nagusiak dimititu ondoren. Hautaketa datorren martxoaren 24an CDNk egingo duen biltzar nagusian gauzatuko da.

■ C. Perez Nieves.

ingurukoak anai-arrebak ditugu. Eta arazoaren konponbideari familatik ekitea ez da modu txarra gizarte bat altxatzeko".

• Pello Salaburu, unibertsitateko irakaslea eta EHuko errektore ohia: "Behin onartu ondoren ETA hor dagoela, izurrite bat edo uholde bat egon daitekeen bezala, eta guztio hondamena dakarkigula, politikoen zeregina da arazoarekin amaitzeko bitartekoak bilatzea, eta herritarroei dagokigu eskatzea politikoei irtenbide imaginatiboak bilatzea. Beraiek akaso kasu egingo digute. ETAk ez".

Komunistak eta Herri Batasuna

Nahiz eta prentsa "handia" ez digun bere arreta eskaintzen -beste batzuei eskaintzen dien bezala, eta badakigu zergatik-, Batasuna eztabaidaren benetako berrikuntza komunistek egindako "Igitaiia ta Mailua" proposamen politikoa da. Proposamen hau Euskal Herriko langileriak Herri Batasuna berri baten baitan berezko proposamena izatean datza, azken finean honetan baitatza Batasuna eztabaida.

1990eko hamarkadan mundu osoan agitu zen kontrairaultzaren ondorioz, "klase" aldagaia ezker abertzale ofizialaren ideietatik desagertu da. Bien bitartean, kapitalismoak hainbat lorpen sozial kitatu du eta goi-mailako sistema ustiatzaile ikaragarria ezarri ere, lanpostuen prekaritatea, malgutasuna, desdoitzea eta masen desenplegu eta desberdintasuna areagotu dituelarik. Euskal langileriak kapitalismo basatiaren kritika zientifikoa eta sozialismoaren premia berreskuratu behar dituen uste sendoa dugu.

Gure aburuz, klase "izan" ahal izateko ezinbestekoa da helburu bat izatea. Zentzu honetan, langileriak baino ezin dezake bururaino eraman nazio euskal prozesua gure herrian, herri gehiengoaren beste sektoreekin batera: baserritarak, intelektuallak, klase ertainak, abertzale nagusi txikiak, eta abar.

"Modernoek" ideia hauek zaharkituz jotzen dituzte. Alabaina, gazte esplotatuak, saltoki-handiko behin-behineko langile kontratatuak, langabetu iraunkorak, Altzako "Sintel" enpresako despedituak, Gasteizko "Daewoo"ko langile ebentualak, gaizki ordaindutako langileak eta sindikalista argiek badakite zertaz ari garen.

EUSKAL komunistok sektore herrikoi anitzak bildu nahi ditugu printzipio nazional eta demokratikoen inguruan. Euskal gazte abertzale, preso gazte borrokalari eta

militante beteranoen artean, hala herri nola auzo langileetan gure proposamenek izaniko erantzunek erabat poztu gaituzte. Ezker abertzalearen barruan honezkero egiten ez ziren eztabaidak bizi arazi ditugu, ezkerren benetako baloreak berreskuratu eta ofentsiba ideologiaren aurkako bandera gorria altxatu ditugularik.

Espainiako Gobernuak euskara, Ikastolen, AEK, argitaletxe, eskoletako materiale didaktikoaren banaketa,

prentsa kritikoa, desobedientzia zibila, ENA, kirola, autodeterminazioa, lurralde batasuna, preso eskubideak, erakunde politiko eta Batasunaren (berriro ere Mikelon Zuloaga -Piztu ponentziaren egilea- eta Iñaki O' Shea koordinatzailearen askatasuna exigitu nahi dugu) eztabaidaren beraren kontra egindako politika bortitzak erantzun bateratu eta sendo bat behar du.

Bakea delako auzi garrantzizkoari dagokionean hauxe baieztatu nahi dugu: ez dago Lizarra-Garaziko Akordioaren ordezkari alternatibarik enfrentamendu armatuari amaiera emateko eta eskubide nazionalen errespetuaren oinarritzako akordioa lortzeko.

AZKENIK, gainontzeko ponentziek ezker abertzalearen baseko batzarrak areago mugatzea eta burokratizatzea proposatzen duten bitartean, komunistok berauek benetako eztabaida

organo bihurtu nahi ditugu, batzarrak organo partehartzaile eta erabakitzaileak izan daitezen.

Euskal Herriko Komunisten konpromisoa (Igitaiia eta Mailua ponentziaren erakunde egilea) Herri Batasuna indartzearen aldeko lan nekaezina burutzea da eta Lizarra-Garaziko Akordioa berregitea, herri osoaren askatasuna eta bakearen aldeko fronte gisa. Aldi berean auzo, lan-tegi, eskola eta bulegoetan geure klase erakundea eraikitzen dugularik. Gure ustez, komunistarik gabe Herri Batasunaren edukina hutsik geratzen da ●

DANI BLANCO

Jose Antonio Egido

"Igitaiia ta Mailua" ponentziaren izenean

"Gainontzeko ponentziek ezker abertzalearen baseko batzarrak areago mugatzea eta burokratizatzea proposatzen duten bitartean, komunistok berauek benetako eztabaida organo bihurtu nahi ditugu"

Euskal Herria abagune historiko berri batean murgilduta dagoela adierazi digu EHko Koldo Gorostiaga eurodiputatuak. Estatu-nazioak, giza eskubideak nahiz eskubide kolektiboak, ezker abertzalea eta herri honen etorkizuna izan ditugu hizpide berarekin.

“EUROPAK IRLANDAKO PROZESUA EXIGITUKO DU EUSKAL HERRIAN”

Zure aburuz, estatu-nazioen subiranotasuna desagertzen ari da Europan, subiranotasun politikoa ez, ordea. Zein egoeran daude estatu-nazioak, uneon?

Nazio-estatuaren subiranotasunaren krisia erabatekoa da. Esaterako, Espainiako Estatuaren Konstituzioaren 96. artikuluan subiranotasunaren murrizpena onartzen da; subiranotasun parte batzuk eman zizkion Europari 1978an, gerora Europako gainontzeko estatuekin bat egitea posibilitatu zuena. Europan, adibidez, auzitegi bat dago, honen ordezkariak herriarena izaki. Prozesu natural bat bizitzen ari gara, 1991n, Maastricht-eko itunarekin garatzen hasi zen subiranotasun

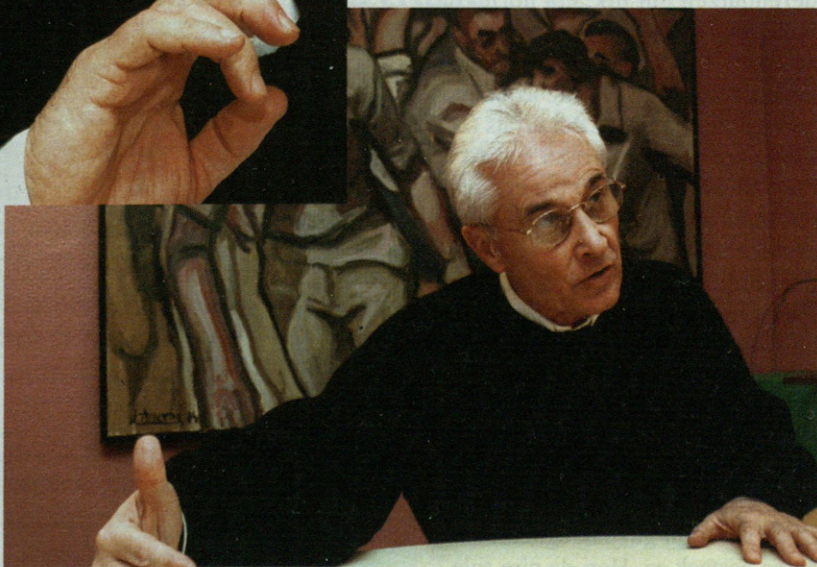
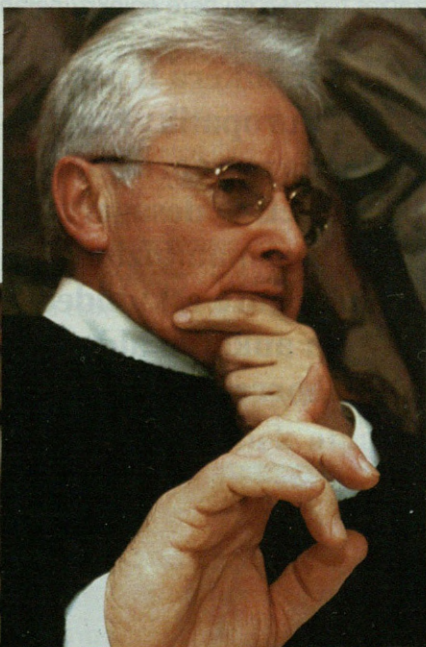
murrizpena, eta orain, Nizako hitzarmenaren ondoren gauzatzen ari da.

Alta, bada, diskurtso politiko unibertsalaren arabera, subiranotasuna herriarengan gauzatzen den zerbait da. Herria da subiranoa. Europar herririk ez dugu, ordea; Europan herri asko dago. Etorkizunean printzipio horiek eragina izanen dute. Herriak ez du galtzen azken hitza,

Espainiako Konstituzioak ere herriak azken hitza duela dio. Europako Batasuna ikuspegi demokratiko batetik eraikitzen bada hori ez da sekula aldatuko. Sistema guztietan -demokraziaz ari bagara- herriak ez du sekula galtzen botere hori.

■ **Estatuen subiranotasunak muga bat duela esana duzu ere, giza eskubideen muga.**

Giza eskubideen eremuan subiranotasuna finkatu behar dugu egun. Europako estatu-nazioen subiranotasunaren edukina antzinako erregimena estatu moderno (batzuek moderno deitzen dutena) izatera pasa zenean finkatu zen. Erregea zen subiranoa. Hura bota ondoren nazioari eman zitzaion boterea. Egungo giza eskubideak garai hartan jasotako erreferentziekin egin dira, orduan ez zen giza eskubideen erreferentzia hartzen subiranotasun muga gisara. Egun, demokrata gisa ariko bagara, ez dago beste erremediorik, subiranotasun guztien muga giza eskubidearena da.

■ “Espainian torturatzen da, hots, Europan. Eta gainera torturatzaleei barkamena ezezik dominak ematen dizkiete”.

■ Espainiak nahiz Frantziak eskubide kolektiboak giza eskubideak bezala hartzea eskatzen du EHk. EHri giza eskubideak ez bermatzea aurpegiratzeko, ordea.

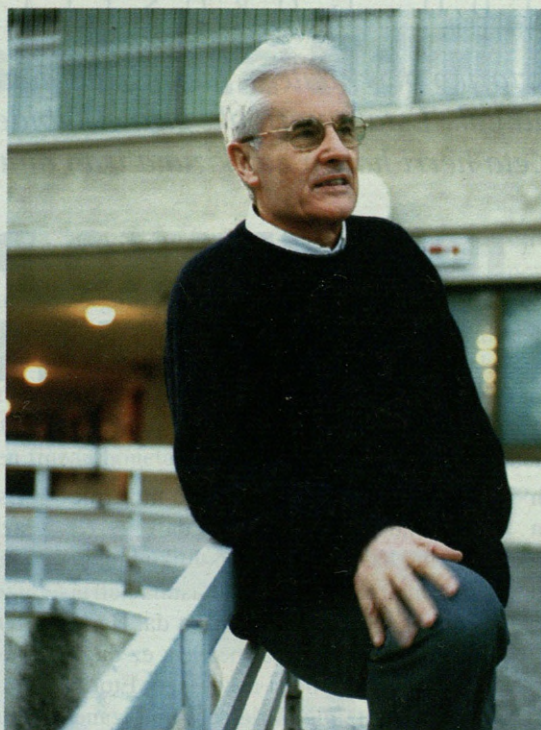
EHk bere eginkizunetan giza eskubidearen erreferentzia hartzen du ardatzat. Eta baten batek esaten badigu hori ez dela egia, esan dezala noiz ez dugun onartzen. Nire kasuan (Europako Parlamentuan) ea noiz ukatu dudan giza eskubideen eremua hitzen edo ekintzen bidez. Nire hitzak aktetan daude. Beste gauza bat da zer esaten duten Espainiako komunikabideek.

■ ETaren ekintzak direla-eta estutasunean ikusi zaitugu Europako Parlamentuan.

Oso memento gogorak izan dira, latzak. Ez dut ukatzen. Baina nork ezartzen ditu giza eskubideak zalan-tzan Europako Parlamentuan, nik ala espainolek? Hor daude espainolek esandako hitzak eta nireak. Prest nago akta guztiak kontrastatzeko, bat bera ere utzi gabe. Azter dezagun haiek esandakoa eta nik esandakoa. Interneten daude.

■ Europako Parlamentuan zein irizpiderekin defendatzen duzu Euskal Herriaren arazoa?

Euskal Herrian gatazka luze eta zaharra dago. Espainiarren ikuspegi bakarra, arazo bakarra, "terrorismoa" da beren hitzetan. Ez omen dago arazo politikorik. Euskal Herrian indarkeri anitzak -molde ezberdinetan azaltzen direnak- daudela defendatzen dut nik, eta horiekin bukatzeko indarkeria horien guztien azterketa egin behar dela. Espainolek eta frantsesek ez dute azterketa hori egiten, eta nik ez dut urrats txiki-ena ere emango arazo politikoko horri irtenbide politikoko bat ematearen aurka ari diren bitartean. Ahalaz ez dut esaldi txiki-ena ere erabiliko irtenbide politikoa oztopatzeko, finean euskal gizarteari kalte egingen baitiot. Batzuek ez dute inolako ahailekin egiten, hauteskundeetan etekina ateratzeko ez bada. Nik giza eskubideak kontuan hartzen ditut, Euskal Herrian premia handia baitago. Nik arazo politikoa konpontzeko ahailekin guztiak egiten ditut, baina besteek ez. Hori da nire salaketa.

■ "EHk giza eskubidearen erreferentzia ardatzat hartzen du bere eginkizunetan".

□ **"Bi aukera ikusten ditut Europatik: Euskal Herriaren nortasuna behin-betiko desagertzea edo European bizi ahal izateko gure eskubideen eta aukeren alde borrokatzea"**

EGOERA DELA MEDIO...

1940an jaioa Bilboko Indautxun. Lapurdiko Hiriburun bizi da egun. Erretretan beharko luke honezkero eta ez duela eurodiputatu bere hautagaitza berrituko, erran digu. Gogorra da kargua. Gauza bat dela hautetsi izatea eta beste bat ia beti European bizi behar izatea. EAKo Gorka Knörr eta EAJko Josu Ortuondorekin harreman gutxi izan du tamalez, ez berarengatik ordea. Berak harrera ona egiten die, baina egoera dela medio...

■ Nizako goi-bileraren ondoren zein egoeran dago Europaren erakuntza estatutik gabeko herrien ikuspuntutik?

Europako Batasunako hainbat estatu txiki-ena artean -hala nola Europako ekialdean dauden estatu gai guztien artean; Polonia ezik denak txikiak dira- arrenkura bat jalgi da Nizako hitzarmenaren aurrean. Nizako esperimentuaren ondorioz estatu handien jokaera -Frantziak izan duen jokaera, batez ere- salatua izan da. Estatu txiki-ek estatu familien espiritua delakoa-aren amaiera ikusi dute Nizan. Europako Batasunaren estatu txiki-enzerranda oso luzea da, estatu kide direnen bi herena ez dira fido gaur egungo erakuntzak daraman prozesuaz. Hartara, gu geuk, argiak, zehatzak eta ausartak baldin bagara baliteke bidelagunak aurkitzea. Esaterako, Estonia, Lituania, Eslovenia edota Txekiar Errepublika estatuek ikusten badute Europako erakuntzaren eremuan kokatzearen ondorioz desagertzen ahal direla, bada, gurea bezalako estrategia defendituko dute.

■ Euskal Herriko gatazkak segitzen badu oraingo parametroetan, Europaren erakuntza abagunea izan daiteke herri honentzat edo alderantziz?

Arazoa ez bada lehenbailehen konpontzen, nik bi aukera ikusten ditut Europatik. Bat: Euskal Herriaren nortasuna behin-betiko desagertzea -beste herri askorena barne- eta Espainiako eta Frantziako estatuek lortu ez dutena Europaren erakuntza prozesuaren bidez lortzea. Edo bi: horrela ez gertatzeko, eta European bizi izateko gure eskubideen eta aukeren alde borrokatzea. Borrokaren ondorioz konpondu beharko da arazoa. Izan ere, Espainiako Estatuak beto-eskubidea du Europaren erakuntzan; honen erakuntza bere esku dago neurri batean, ez du kanpoko eskuhartzerik onartzen Euskal Herriaren arazoan.

Baina, Espainian torturatu egiten da, hau da, European. Eta gainera torturatuzaileei barkamena ezezik dominak ematen dizkiete. Espainiako Gobernuaren erabaki horiek oso gaizki hartuak izan dira. Espainiak beto-eskubidea duenez eurodiputatuak dena irentsi egiten dute. Austriar gertatzen ari dena beste adibide bat da,

DANI BLANCO

giza eskubideen urratze nabariak izan dira han, baina Austriak ere beto-
eskubidea duenez eurodiputatuek
onartu behar izaten dituzte. Horrega-
tik, azkenean, presioak izanen dira eta
berandu baino lehen Europak erabaki
bat hartu beharko du, Europak Irlan-
dako prozesua hemen ere ematea exi-
gituko du nik uste. Irlandako arazoa
gurea baino askozaz zailagoa baita.

■ **EHko eurodiputatuak atera zine-
nean Lizarra-Garaziko Akordioa
indarrean zegoen. Egungo gataz-
karen parametroek laguntzen dute
arazoa bideratzen European?**

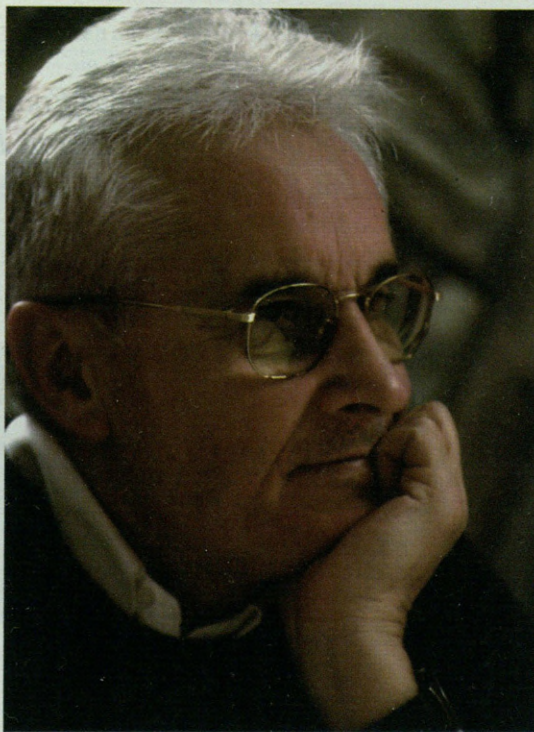
Gure arazoa inoiz baino gordina-
go ageri da European; parlamentuko
osoko bilera ia guztietan azaldu da
arazoa. ETak tregoa eten ondoren
Espainiako diputatuen salaketa oso
bortitza izan zen. Nik Irlandako ara-
zoa duela hamar urte aipatua izan
zela Euskal Herrikoarekin batera eta
Irlandako bake prozesua Europako
Parlamantuaren laguntzaz gauzatzen
ari dela azpimarratu nuen. Gure ara-
zoa, artean, lehen baino okerrago izaki.
European badakite zein testuinguruan
gauden, parlamentuaren ekimenez landa
ibilia naiz han-hemenka, ezker-eskuin,
eta denek ezagutzen eta onartzen dute
Euskal Herriko arazoa politikoa dela.

■ **Arazoa ETaren jardura biolentia
dela medio ezagutuagoa dela esan nahi
duzu?**

Ez. Arazoak gordinki
agertu duela arazoa ez dela
indarkeria. ETak egiten
duena arazoaren ondorioa
da eta European badakite
arazo sakon eta politikoa
dugula. Gainera, nik ez dut
nire kabuz arazoa ateratzen, normalean
espainolek aipatzen dute arazoa.

■ **Ezker abertzalea higadura jasotzen
ari da. Abertzaleen artean ez dago
Lizarrako Akordioaren garaian zego-
en kontsentsua. Egun EHk ez luke
eurodiputatu bat lortuko seguraski.**

Lehen erantzuna: Nizako goi-bilera-
ren ondoren Espainiako estatuak 14
ordezkari gutxiago izanen ditu Europako
Parlamentuan. Orduan, oraingo arauak
mantenduz gero -guztiz antidemokratiko-
ak- eta hauteskunde-barrutia estatu mai-
lan izatean, ez guk ez EAJk ez EAK, ezta
hiruak batera joango bagina ere, ez da
seguru diputatu bat aterako genukeenik.

DANI BLANCO

■ **“Bozka eman zidaten guztiek ontzat ema-
ten dute EHren izenean esan dudana guztia”.**

Nizaren ondotik 64 diputatu izan beha-
rrean 50 izango dira Espainiako estatuan.

Bigarrena: bozka eman zidaten guz-
tiek ontzat ematen dute EHren izenean
esan dudana guztia. Ezker abertzalea oso
anitz da baina inork ez dit zentsura gisa-
ko kritikarik egin orain arte, alderantziz.

■ **Batasuna prozesuan agertu dira
joera ezberdinak ezker abertzalean.**

□ **“European mugimendu teluriko bat
bizitzen ari da eta honek aldaketa eragin
dezake EAJren baitan”**

Ezker abertzalean joera ezberdinak
daude betidanik. EHren eremuan badau-
de borroka armatua sekulan onartu, onar-
tzen eta onartuko ez dutenak. Baina ezker
abertzalean daude eta egongo direla uste
dut. Fenomeno hau, kritikoak izatearena,
ez da ETaren azken su-eten ostean ager-
tu, betidanik egon da sektore hori.

■ **Ezin da ukatu, errealismoa eta arra-
zionalizazioaren aukera galtzen ari
dela Lizarra-Garaziko Akordioa osatu
zenutenen artean, ezta?**

Zure kezka gogoetarako elementu bat
da bai guretzat, bai EAJ nahiz Earentzat.
Hemen bi jarrera daude. Gure ustez, epe
laburrera aukera historiko bat izango dugu

berriz ere. Antzinako erregimenetik
estatu modernora egin zeneko antzeko
kontestuan edo aldaketa garaian
gaude. XIX. mendeko estatuaren krisi
ikaragarria errepikatzen ari da eta
hemendik hamar urtera beste kontestu
batean izango gara. Ausartak izan
behar dugu, baina denok.

■ **Ausartak baino errealistak izan
behar dela diote EAJk eta EAK.**

EAJ eta EA alderdi erabat kontser-
badoreak dira, arrisku gutxi hartzen
dutenak; itunak izan dituzte bidela-
gun. Orain, European mugimendu telu-
riko bat bizitzen ari da eta honek alda-
keta eragin dezake EAJren baitan.
EAJko batzuk horretaz ohartu dira, eta
harrapatuak aurkitzen dira nolabait.

■ **Lurrikara honek ezin al du era-
gin ezker abertzalean zatiketarik?**

Guk ez dugu hori sentitzen, bate-
re. Ez dago halako desorekarik.
Ezker abertzaleak ikaragarritzko
erronka dauka, baina gure egitekoa
gizartearen transformatzaila izatea
da, nolabait. Autodeterminazio esku-

bidea eta lurraldetasuna ezker abertzalea-
ren ardatzak dira eta hor ez dago aldake-
tarik. Ez dago zatiketa izateko asti
historikorik. Su-etenaren ondorengo hila-
beteak oso azkar pasa dira. Datu bat:
datorren urte hasieran Espainiako Gober-
nuak Europako gidaritza hartuko du.

■ **Bien bitartean, Europako prozesu
konstituzionalegileak lagunduko al du
abertzaleen artean dago-
en blokeoa laxatzen?
EAJren eta ETaren
arteko prozesu parteka-
tu bat gauzatzea?**

Garai batean IUko
kideekin hitz egin nuen
eta esan zidaten zaila zela Espainiako
Estatuaren barruan lan egitea. Goazen
Europara elkarrekin, esan nien. Bozketen
%30etan bat egiten dut Europako ezke-
rrekin. Ezker abertzalearen alor natura-
la Europako ezker alorra da. Honen erai-
kuntzan posible izan beharko luke
gainontzeko estatu eta herrietako ezke-
rrekin bat egitea, eta EAJk eta EAK bere
lagun naturalekin bat egitea. Nik EAJ eta
EARI fermuki galdetzen diet nola egin
nahi duten Europa. Garbi dago EAEko
eremuan ez dugula adostasunik aurkitu.
Baliteke eremu komun bat izatea Euro-
pan ●

◆ MIKEL ASURMENDI

Hilabeteetan negoziaketan aritu ondoren, Iberdrola eta Endesaren arteko bat-egitea porrotean amaitu da. Gaia bero-bero egongo da martxoaren 10ean Bilbon egingo den BBVA-ren Akziodunen Batzar Nagusian, Iberdrolaren akziodun nagusia den heinean.

BBVA-REN BATZARRA BAT-EGITE PORROTAREN ITZALEAN

■ BBVAren Batzar Nagusian Endesa-Iberdrola operazioa bertan behera geratu izana ez da oharkabeen geratuko.

Bi aste baino gutxiago geratzen direnean BBVAko Akziodunen Batzarrerako, Endesa eta Iberdrolaren artean gauzatu nahi zen bat-egitearen porrota gertatu da. Porrot hori itzal bat bezala zabalduko da Batzar horretan, banku hau akziodun nagusietakoa baita bi sozietateetan, kapitalaren %10etik gorako partaidetzarekin.

BBVA hasieratik aurka jarri zen bi sozietateetako administrazio kontseiluetan, eta oso berèziki Iberdrolarenean, bertako gehiengoa duen bazkidea izanik. Horregatik, harro agertuko da bere akziodunen aurrean, porrotaren erantzukizuna ezin zaiolako inolaz ere BBVAri edo bertako kontseilariei leporatu, baizik eta beste batzuei. Hala ere,

BBVAko arduradunek bere jardueraren kontu eman beharko dute Akziodunen Batzar Nagusian, operazio honetan izan duten jarrera arrazoituz. Eta, gainera, baliteke honen antzeko beste operazio batean erabil ditzaketen irizpideen azalpen bat ere egitea, zeren ezin baita esan ez dela horrelakorik etorriko aurrerantzean.

MONIKA DEL VALLE

■ BBK ere fusioaren aurka zegoen.

ERANTZULEAK DITUEN PORROTA.

Gauza jakina da BBK Endesaren eta Iberdrolaren arteko bat-egitearen guztiz aurka egon zela hasieratik. BBK Iberdrolako akziodun garrantzitsua da, kapitalaren %7,5 eta kontseilari bat duen bertan. Halaber, Iberdrolako akziodun nagusia den BBVAk kapitalaren %9,8 eta bost kontseilari ditu, eta Endesako hirugarren akzioduna da, kapitalaren %2,3 du eta ez du kontseilarik. Aldi berean, akziodun txikiek, Bilboko abokatuen bulego batek koordinaturik, Iberdrolaren kapitalaren %6 bildu zuten, eta aurkako lan garrantzitsua egin dute.

Aurka jartzeko arrazoiak, batzuegan eta besteengan, ez ziren berdinak. Batzuentzat oso garrantzitsua zen Iberdrolak Hego Euskal Herrian aurreikusitako inbertsioekin jarraitzeko eta egoitza Bilbon uzteko konpromisoa, eta bat-egiteak ez zuen inolako ziurtasunik ematen. Besteentzat, akziodunek jasango zuten balio galera zen garrantzitsua. Zentzu honetan, aitortu beharra dago, bat-egitea-

ren aurkako jarrera tinko eta kualifikatuen Euskal Herriko akziodunek erakutsi dutela, nahiz eta beste inguru batzuetako zenbait akziodun txikiek ere bere aurkako jarrera azaldu. BBVA, kapitalaren %10arekin, eta BBK, %7,5arekin, indar sendoak dira Endesan nahiz Iberdrolan. Eta Bilboko abokatuen bulego baten koordinaziopean akziodun txikiz bildutako %6ak ere izango du zeresana Iberdrolaren Batzar Nagusi horretan. Iragarria dute bat-egitearen aldeko jarrera erakutsi zutenen kargu-uztea eskatuko dutela. Eskaera horretatik kanpo geratzen diren kontseilari bakarrak BBVAko bost kontseilariak, BBKkoa eta Portugaleko EDP enpresakoa izango dira.

Hori horrela izanik, ulertzekoa da

ko operazioaren porrota edo sektore elektrikoan esku hartzeko estrategiak aztertzeko deitua, baina, nolana ere, Iberdrolako akziodun nagusia den neurrian, ezingo da oharkabea gaurkotatzen duen gai bat, bereziki Ybarra eta Gonzalez lehendakariaren hitzaldietan eta galdera-erantzunen atalean.

Testuinguru honetan ezin dugu ahaztu, Endesa eta Iberdrolaren arteko bat-egitearen aurka agertzeaz gainera, beste alternatiba bat proposatzen eta bultzatzen saiatu zela BBVA, nahiz eta ez zen aurrera atera. BBVAk, Gas Natural eta Repsoleko bazkide nagusia izanik, kapitalaren %9,8arekin, Iberdrola bereganatzen saiatu zen. Agian, porrot

ARTXIBOA

■ Iñigo de Oriol, Iberdrolako lehendakaria, bat-egitearen alde agertu zen. Askok ez dute hori ongi ikusi.

hainbat sektoretatik, batez ere Euskal Herrikoetatik, bat-egitearen alde agertu ziren Iberdrolako kontseilariak kargutik kentzeko eskaria egitea. Beste guztien aurretik bertako lehendakari Iñigo de Oriol eta kontseilari ordezkari Javier Herrero izango lirateke kargutik kentze-koak, ikuspegi horren arabera. Horrela eskatuko dute datorren apirilean Bilbon biltzekoa den Iberdrolaren hurrengo Batzar Nagusian.

BBVAren hurrengo Batzar Nagusia Bilbon izango da martxoaren 10ean, eta ez dago Endesak eta Iberdrolak bat-egitea-

■ **Bat-egitearen aurka jarri ziren BBVA eta BBK Iberdrolaren zalantzazko etorkizuna erabakitzeko giltzarriak izango dira**

ALBERTO ELOSEGI

Iberdrolaren etorkizuna zalantzan

Eta orain zer? Horixe da hainbat adituk egiten duten galdera? Eta, batez ere, bertako langileek, gaur egun 11.000 dira. Izan ere, ez da batere erraza Iberdrola-

rekin zer gertatuko den jakitea. Adituek diotenez, Iberdrolak oso aktibo garrantzitsuak ditu, Europako enpresa ugarirentzat desiragarri direnak. Enpresa elektriko honen burtsako balioa, adituen esanetan, bere benetako balioaren oso azpitik egon da eta, beraz, bide handia du egiteko. Batzuen ustez, Iberdrolak badu gaitasuna proiektu berriak bultzatzeko eta horien buru izateko, eta ez, Endesaren operazioan bezala, beste enpresa handi baten helburu gisa soilik agertzeko. Beste batzuen ustetan, berriz, epe laburrean edo ertainean, Europako edo Amerikako enpresaren batek zurga dezake hartaz jabetzeko operazio oldarkor baten bidez.

Horrela, RWE talde alemaniarra kontuan hartu beharrean gara, dagoeneko Hidrocarbúrico erosteko eskaintza bat egina baitu. EON enpresa ere ezin dugu ahaztu, hau ere Alemaniakoa, Endesa-Iberdrolako aktiboak erosteko gogoa erakutsi zuela kontuan izanik. Belgikako Electrabel-ek ere izan lezake Iberdrola bereganatzeko interesa. Badira beste enpresa batzuk, esate baterako, Electricité de France (EDF) edo Italiako ENEL eta ENI, agian, interesa izan dezaketena, baina horiek zailtasun handiagoak dituzte Espainiako Gobernuak atzerriko enpresa publikoei enpresa "espainiarak" erosteko jartzen dizkien mugen ondorioz.

Bestalde, beste zenbaitek ez du ahaztu Endesa-Iberdro-

la bat-egitea negoziatzen ari ziren bitartean, Gas Naturalek eta Repsolek beren ahaleginak egin zituztela Iberdrola bereganatzeko. BBVak operazio hori onartzearen aldeko

jarrera erakutsiko luke, Repsolen ere kontrol aukera handia baitu berak, eta BBK ere hor sartuta dago nahiz eta maila apalagoan izan. Repsolek aurea hartu eta Iberdrola bereganatzeko inolako asmorik ez duela iragarri du, baina negozioen esparruan ezin da inolako aukerarik bazterrean utzi.

Gauzak horrela dauden bitartean, zuhurtasunez jokatu nahi badugu, ezin dugu gehiegi poztu eta, Iberdrola desegiteko arriskurik ez dagoelakoan, txaloka hasi, foru ogasunek haren zergetako milaka milioiak jasotzen jarraituko dutela eta enplegua ziurtaturik dagoela sinisturik. Izan ere, dago-

eneko, horrelako txalo batzuk entzun baitira Bizkaiko Diputazioan eta Eusko Jaurlaritzan. Beste edozein "marrazo" ibil daiteke zelatan, eta berriro ere kolokan jar daitezke egoitza soziala, zergak eta enplegua. Izan ere, gauza jakina da globalizazioaren garai hauetan, edo, hobeto esanda, kapitalismo basatiaren garai hauetan enpresen eta negozioen munduan ez zaio inolako begirunerik egoitza sozialen kokapenari, foru altxortegiei edo enpleguari. Mozkina da helburu bakarra. Eta horren bilaketan ez dute atseden txikiarik ere hartzen. Hainbestearaino da horrelakoa hori, agian, irakurleak lerro hauek esku artean izaten dituenenako, edo berandu baino lehen, marrazoren batek erasoa egina izango diola Iberdrolari ●

■ Iberdrolak Bilbon duen egoitza.

ARTXIBOA

honen ondoren, berriro azter daiteke aukera hori.

Hori guztia kontuan izanik, Endesa-Iberdrola operazioaren porrotak Espai-

□ Iberdrola mokadu goxoa izan liteke Europako hainbat enpresarentzat

niako eta Europako beste hainbat enpresaren mugimenduak eragin ditzake, eta BBVak zeresan handia edukiko du, eta akziodunek azalpenak eskatuko dituzte.

BBVak urte oso bat du aurretik oraingo organigrama berberarekin

■ Kapitalismo basatiaren garaian mozkina da helburu bakarra.

FOTO: J. B. / AGF

jarraitzeko. Baina, 2002. urtea erabakigarria izango da erakundearen etorkizuna ezagutzeko. Aurtengo 2001eko ekitaldia amaiturik, 2002ko martxoan egingo den Akziodunen Batzar Nagusia Emilio Ybarraren lehendakariartzapean bilduko den azkena izango da. Egun horretatik aurrera lehendakari bakarra egongo da, hau da, gaur egungo lehendakari Francisco Gonzalez, hain zuzen ere, Argentariakoa eta Espainiako Gobernuako presidente José María Aznarren lagun mina. Hortik aurrera zalantza ugari sortuko da: jarraituko al du Luis Uriartek, orain arte bezala, kontseilari ordezkari gisa? Bilbon geratuko al da BBVAren egoitza soziala? Zein izango dira Francisco Gonzalezen aholkulari berriak? Zer gertatuko da BBVtik datozen pertsonen osaturiko gaur egungo zuzendaritzako organigramarekin? Zalantza garrantzitsu ugari dago, 2002tik aurrera, hau da, urtebete barru argitzen joango direnak.

BBVA-K EGUNEAN MILA MILIOI IRABAZI ZITUEN. Bilbo Bizkaia Argentaria Taldeak, bat-egitearen ondorengo urtean, 371.388 milioi pezetako (14.856 milioi libera) irabazi garbiak izan zituen. Mozkin garbi hori 273.463 milioi pezetako (10.938 milioi libera) zergak ordaindu ondorengoa da. Horrek esan nahi du, urteko zergak ordaindu aurretiko irabazi gordinak 644.851 milioi pezetakoak (25.794 milioi libera) izan zirela. Horregatik esan dezakegu, behin zergak ordainduta, BBVAk egunean mila milioi pezeta baino gehiago irabazi zuela joan den urtean. Datorren 2001. urterako aurreikuspenak ere oso itxaropentsuak dira bertako arduradunek iragarri dutenez.

BBVAren estrategiaren barruan oso garrantzitsua da Hego Amerikako banku negozioa, ekonomi hedapen handiko ingurua delako. Horrela ulertzen da 2000. urtean bankuaren Amerikako sailak 78.700 milioi pezetako irabazi garbiak lortu izana, 1999koak baino %80 gehiago. BBVAk Hego Amerikako herrialde hauetan du presentzia handiena: Mexiko, Argentina, Txile, Panama, Puerto Rico, Peru, Venezuelak, Brasil eta Kolonbia.

BBVAk 1,16 bilioi pezetako bitartekaritza marjina izan zuen 2000. urtean, eta horrek %21,4ko igoera erakusten du

■ 2002an BBVAk lehendakari bakarri izango du, F. Gonzalez (ezkerrean).

aurreko urtearekiko. Kredituetako inbertsioa %23 igo zen, 23,8 bilioi pezetaraino; banku gordailuak %11,3 igo ziren; eta pentsio fondoek 1,6 bilioi pezetako kopurua osatu zuten, hau da, %12,5 gehiago.

BBVA taldeak 108.082 langile ditu. Horieta gehienak, 72.314, Amerikan

daude, beste 33.733 Espainiako Estatuan eta beste 2.035 munduan zehar. Bestalde, 8.946 bulego ditu munduan barreiatuak. Horieta gehienak, 4.865, Amerikan daude; Espainiako Estatuan 3.864 eta munduko beste herrialde batzutan 217 ●

◆ DANIEL UDALAITZ

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

SERVICIO DE TRADUCCION

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

Bezeroen beharretara egokituaz,
Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiara,
Katalana, Portugesa, Galegoa...

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskura@eskura.com • www.eskura.com

Amorebieta-Etxanoko herritarrek euskara hutsezko Zorrontzako Euskara Alkartearen eskutik "Arkalaz" herri aldizkaria jaso dute berriki. Egunotan, otsaileko bigarren alea prestatzen dabilta eta, gesu batean, kalean izanen da zornotzar ororen gozagarri.

"ARKALAZ", ZAHAR ETA GAZTEEN ARTEKO IDATZIZKO ZUBIA

Amorebieta-Etxano (Bizkaia) herriko lau gaztek Zorrontzako Euskara Alkartea sortu eta "Arkalaz" herri aldizkaria plazaratu dute, herriko euskara normalizatzeko eta haren erabilera sustatzeko aldera. Hilabetekari eratu berri honen bidez, sortzaileek zornotzarrei Amorebieta-Etxanoko euskara egunero edonon erabiltzeko balekoa dela helarazi nahi diete; eta, halaber, orain arte, arrazoi bat edo besteren aitzakian, euskara irakurle izan ez dena, irakurle bihurtu. Bestenaz, Euskal Herriko berein herri euskaldunetan jazo den lege, aiton-amona eta ilobek ez dute elkar erraz ulertzen -herri hizkera eta euskara batuaren arteko aldea izaki-, eta ondorioz, gai horretan aditu diren zenbait soziologoren aburuz, arazo horrek norberaren euskararekiko

konfiantza galera ekar lezake, baita guraso eta seme-alaben arteko hizkuntza loturaren etena ere. Horixe berori herrian gertatu izanak zer edo zer egitera bultzatu zituen, eta, halaxe, lan egiteko ordua zela erabaki

zuten. Azkenean, hara-hona ibili eta aldizkariaren proiektua ondo erregosi ostean, euskara eta kultura ardatz duen "Arkalaz" (elkarrekin, euskara batuan) hilabetekaria argitaratu dute, euskara batuaren eta herri

hizkeraren arteko zubi lana egin eta herritarren kontzientzia astintzeko xedez. Euskara elkarteak eta "Arkalaz" aldizkariak zuzendari den Karmele Aurtentxe andreak dioskunez, "sasoiko jendeak ez du batuaz idatzitako egunkari edo aldizkari bat irakurtzen, ulertzen ez duelako. Eta horrexegatik guk euskara ulertterraza erabili gura genuen, edonork ulertzeko modukoa. Lehengo batean, adibidez, sasoiko gizon bat gugana hurbildu eta zera esan zigun: 'ez dago aldizkarian letra bat bera ere irakurri ez dudana'".

Amorebieta-Etxano herria Durangaldean lekutua dago eta artean, zonalde honetan bertan, Durangoko Berbaro euskara elkarteak sona handiko "Eras" aldizkaria argitaratzen zuen. Amorebieta-Etxano herrian

bestalde, bada lehendik gaztelaniaz idatzirikoa beste aldizkari bat ere. Hartara, "Arkalaz"ekoek gomendio eta aholkuak hurretik jaso dituzten arren, aldizkari berri bat sortzea ez da inondik ere egiteko makala, norbera non sartzen den kargu hartu aitzin, afera askori (diru laguntzak, lokala, publikitate, baliabide teknikoak eta abar) aurre egin behar baitzaio. Edozelan ere, egitasmoa gauzatu da eta aldizkariak, oraingo informazio lokala izango du abiapuntu; inguruko berriak nahiz bizilagunen bizimodu, ohitura eta iritziak gailenduko direlarik. Lehenengo alean, hainbat gai aztertu

■ "Arkalaz"ek oraingo informazio lokala izango du abiapuntu.

MONIKA DEL VALLE

Euskara sailaren babeslea:

**Hondarribiko herriak ere
Bai Euskarari**

dute: herriko Zubieta iturriari buruz Maite Ingunzak izkiriatu duen azterketa historikoa, edota herrian arras ezaguna den Daniel Lauzirika jaunari beren beregi egini-ko elkarriketa, besteak beste. Laster banatuko duten bigarren alean, ostera, azpimarratzekoak dira herriko seme den Mikel Urdangarin kantari entzutetsuari egiten dioten elkarriketa, edota, Amorebieta-Etxanon bertan, ikusizko antzerki-gintza lantzeko helburuarekin sortu zen Markeliñe antzerki taldeari buruzko erreportajea. Bidenabar, aipa dezagun aldizkariak hamar atal edo sail dituela xeheki: Zornotza Atzo, herriko historiari mintzo dena; Zornotzan Zer, herriko berriak aztergai dituen; Elkarriketa; Zer Dinozu?, herriko elkarten esku dagoen atala; Bertotik&Kanpotik, herritarren iritzia jasotzen duen atala; Ikastetxeak, gai bat edo beste joratzeko herriko ikastetxeek euren esku duten atala; Gutunak; Komikia; Inkesta; eta Agenda. Atal hauek behin-behinekoak dira, aurrerantzean atalen bat gehi edota ken baitaiteke. Urtarrileko lehen zenbakitik, orotara, 3.500 ale argitaratu eta herritarren artean banatu dira, irakurketaren trukean. Dohain. Guztia lortzeko, Eusko Jaurilaritzatik eta Amorebieta-Etxanoko udaletik jaso du laguntza euskara elkarteak. Maketazio lanetan Graficas Lizaso-ren laguntza izan du. Eta aldizkaria egiteko, Zornotzako Koralak utzi dio lokala.

AURRERA BEGIRA. Orain artekoa herritarren kontzientzia harrotzeko grinak eta herriko euskarari dioten maitasunak eraginda izan bada ere, geroak bide bertsua edo hobeia izan beza gura dute. Halaz, kolaboratzaile bila hasi dira herrian nahiz inguruetan, eta dagoeneko, kazetaritza ikasten diharduten zenbait ikasle hurreratu zaizkie. Alabaina, "Arkalaz" hilabetekariaren etorkizuna irmo errotzeko, lehen-lehenik tresneria informatiko egokia erosi behar dutela adierazi digute, orain arte euren etxeetan dutenaz baliatu baitira. Eta, ondoren, aldizkaria finantzatzeko nahitaezko diren iragarkiak lortu. Mikel Ingunza Diseinu eta Publizitate arduradunak zera adierazi du: "ez dugu inondik ere aldizkaria iragarkiz bete gura, nahiz eta horrela-koak gure inguruan ikusten diren. Dena dela, guk argitaratzen dugun aldizkaria bere horretan mantentzeko hamar-hamabi iragarki behar-beharrezkoak direla uste dugu" ●

◆ ASIER BIDART

Arturo Campion

Arturoren kaiera

HIZKUNTZ ESKUBIDEEN DEFENTSA

Ikasle Abertzaleak taldeak euskal ikasleen eskubide linguistiko eta kulturalak aldarrikatzeko intsumisio kanpaina antolatu du. Otsailaren 23an ekitaldi nazionala egingo du Iruñean, irakaskuntza ertaineko emaitzak baloratzeko eta

Unibertsitate mailako kanpaina aurkezteko asmoz. Besteak beste, euskarazko ikasgaien falta eta "kurrikulum espainiarrak" salatuko dituzte.

EUSKARAZKO IRRATI PUBLIKOA IPARRALDEAN

France Bleu irrati publikoak urte amaiera aurretik euskarazko irrati bat sortzeko helburua duela adierazi du. Irrati honek egunean hiruzpalau orduz emitituko luke Zuberoa eta Nafarroa Beherean eta beste orduetan France Bleu Pays Basque-ren programak entzungo lirateke. Egun irrati honek orrdubez emititzen du euskaraz. Uda aurretik irrati honek France 3 telebista katearekin inkesta bat egingo du, entzuleek zer nahi duten jakiteko.

IKASTOLEI BURUZKO HITZALDI SORTA

Beasaingo Andramendi ikastola dugu Kilometroak 2001 jaiaren antolatzailea. Aste honetan "Garena garena, etorkizun-ean gaudela" kultur astea burutzen ari da, ikastolen ibilbideaz hausnartu eta hezkuntza eredu berritzaile baten urratsak nola bideratu aztertzeko. Jose Maria Sanchez Carrion "Txepetx"-ek, Bernardo Atxagak eta Pedro Miguel Etxenikek emango dituzte hitzaldiak.

EUSKARA ELKARTE BERRIA AZPEITIAN

Baite du izena Azpeitian euskara normalizatzeko asmoz sortu den elkarte berriak. Azpeitiko euskalgintzako elkarte eta erakunde guztiak biltzen dira bertan, eta, besteak beste, euskarazko kultur espresioak sustatu eta euskararekiko dugun jarreraz hausnarketa kritikoa bultzatuko dute.

Urrea

■ "Berbalagun" egitasmoa abiatu da Elorrión. Helburua euskaldun zaharrek eta berriek euskaraz hitz egiteko ohitura hartzea da eta horretarako taldeak sortuko dituzte. Interesa dutenak udaletxean eta AEK euskaltegian eman dezakete izena. Elorrioz gain, Bizkaiko beste bi herritan gauzatuko da ekimena.

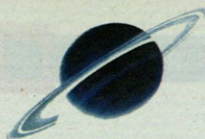

I k a t z a

■ Gasteizko Udaleko Lehendakaritza

Batzordeak euskararen ordenantzako orain arteko lan taldea deusestatzea erabaki du. Hala, batzordeko alderdi politikoek, PP, PSE eta UAK, osatuko dute lan talde berria eta bertan zeuden talde euskaltzaleak eta Euskaltzaleon Elkarguneko taldeak kanpo geratuko dira.

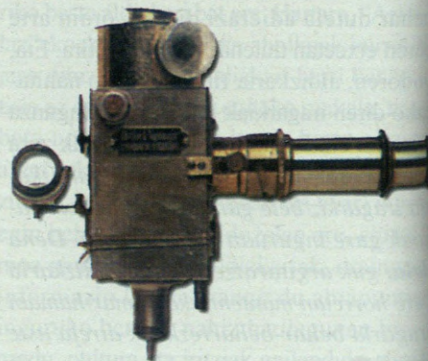
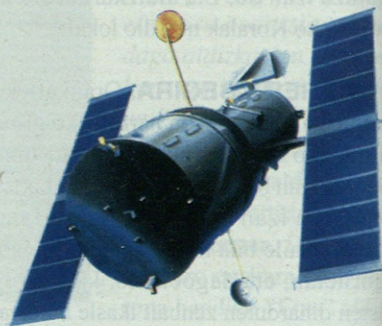
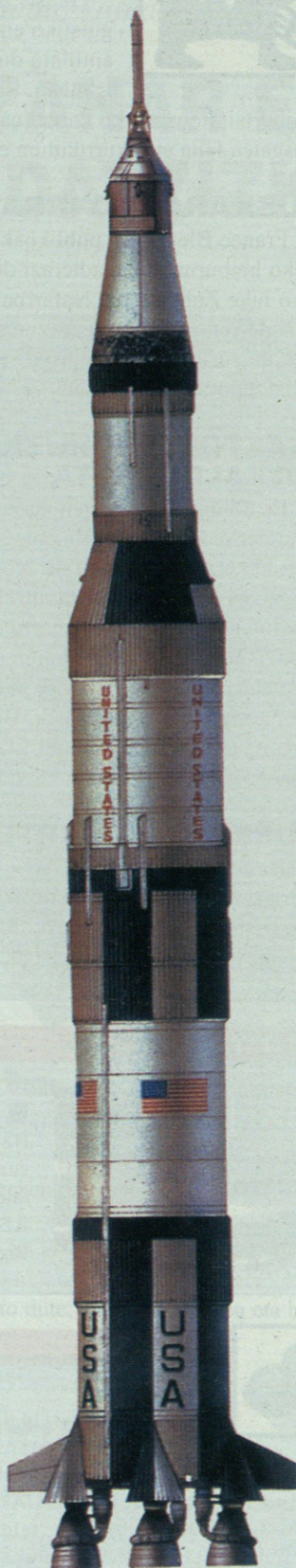
ZIENTZIAK BIZI

*Unibertso urrun nahiz hur-
bilak misterio eta galdera
ugari ekarri dizkio gizakiari
mendeetan. Zientzia galdera
horien erantzunak eskaini-
tzen joan da apurka-apurka.*

*Azken urteotan, berriz,
gehientsuenontzat misterio-
tsu diren teknologia berriak
garatu dira.*

*Zientzia museoak horren
guztiaren isla dira eta garai
bateko fosil eta animalia
disekatu bildumak nolabai-
teko jolas parke bilakatu
dira egun. Euskal Herriko
zientzia erakustoki garran-
tzitsuenen errepasoa egingo
dugu orriotan eta horietako
batean ibilalditxo bat ere
proposatzen dizuegu.*

Testua: Nagore Irazustabarrena

EMAN DIE MUSEOEI

Etengabe mugimenduan ari den unibertsoa ulertzea, oinarri zientifikoak eta fenomeno naturalak geureganatzea, betidanik gizakia kezkatu duten gaiak izan dira. Gainera, azken urteetan azkartu egin den bilakaera teknologikoa eta beronen ondorioak hobeto ezagutzeko nahia gehitu behar diegu gaur egun ohiko galdera horiei.

Mendebaldeko gizartean badakigu ekaitzak ez dituela jainkoen izaera aldakorak sortzen, badakigu Lurra borobila dela, Eguzkia izar bat eta Ilargia gure satellite naturala, badakigu grabitatearen legeak mantentzen gaituela lurrari itsatsita (zentzurik fisikoenean bederen) eta badakigu izarrak ez daudela sabai erraldoi beltzean zintzilik. Alegia, gero eta gehiago ezagutzen eta ulertzen dugula gure inguruan gertatzen dena.

Eta horretan lagungarri izan dira beti zientzia museoak. Hasieratik hel-

buru didaktikoa izan badute ere, asko aldatu dira gune hauek urteetan zehar. Alor honetako museoaren sorrera XVIII. mendean ipin daiteke, Ilustrazioak aza-

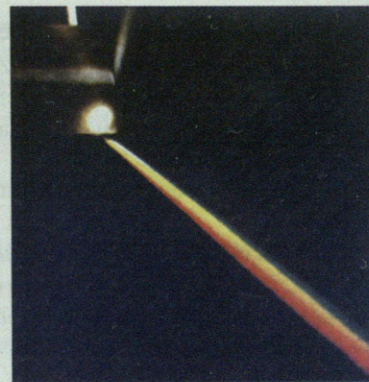
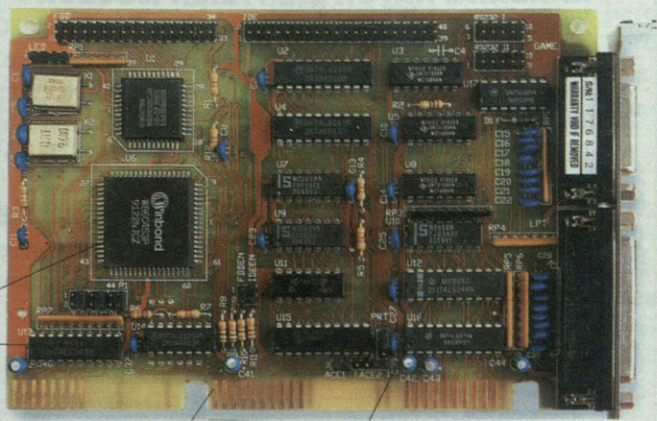

leratutako kezken erantzun moduan. Orain dela urte gutxi arte, ordea, zientzia museoak arte museoekin parekotasun handia izan dute. Natur zientzia

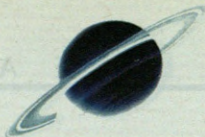
museoak zirela esan genezake, nolabait teko zoologiko edo lorategi "hilak". Animalia disekatuak, orratzez koadro batean itsatsitako tximeletak, animalia, landare nahiz mineralen marrazkiak... erakusten ziren bertan eta bisitaria ikusle hutsa zen.

Baina, gure planetako gorabeheraz haratago, gizakiak zerura ere begiratu izan du beti eta izarrak, modu horretan, museo pieza bereziak bihurtu dira. Teknologiak aurrera egin ahala, planetarioek bilakaera izugarria izan dute eta euren kupuletako zeru artifizialek gero eta antza handiagoa dute benetakoarekin.

Teknologia aipatu dugu eta hori ere erakusketa objektu izan da. Erdi Aroko astrolabioak, duela ehun urteko argazki makinak, mikroskopioak, penduluak... bitrintan sarturik daude munduko zientzia museo askotan. Zientzia eta teknika-ren historiaren museo hauetan, tresna

■ Goiko irudietan panda hartzairen marrazkia eta PC baten oinarrizko plaka. Erdian, urakana Atlantikoan. Lerro hauen gainean, arabiar astrolabioa, sumendi baten erupzioa eta, eskuinean, argiaren dispersioa.

■ Euskal Herriko zientzia erakustoki nagusiak**ARABAKO NATUR ZIENTZIEN MUSEOA**

Arabako Foru Aldundiko Museo Zerbitzuak kudeatuta, Otxanda dorretxean dago kokatua. Geologia, botanika eta zoologia bildumak ditu bere bi erakusgeletan. Arabako, EAEko eta munduko hainbat tokitako habitataren ezaugarriak ezagutu daitezke bertan. Tailerrak, ikastaroak eta ibilaldiak ere antolatzen dira.

Helbidea: Jesusen Zerbitzariak 24, 01001 Gasteiz. Telefonoa: 945 18 19 24.

MEDIKUNTZA ETA ZIENTZIA HISTORIAREN MUSEOA

EHUko Leioako Medikuntza Fakultatean eta liburutegi nagusiaren eraikinean kokatua, 1.520 metro koadroko azalera hartzen du haren 21 aretoek. 4.500 pieza inguru ditu bildumak eta Medikuntzaren Historia Museoaz gain, Natur Zientzia eta Teknologiaren Museotzat ere har daiteke.

Helbidea: Sarriena auzoa, 48940 Leioa. Telefonoa: 94 464 77 00 (2647-2162).

INGURUGIRO ETXEA

Azpeitiko museo didaktiko honek gure planetaren ingurugiro arazo garrantzitsuenak gerturatzea du helburu. Lau areto interkonektatu ditu eta gaikako panel eta maketen bidez arazoen ikuspuntu desberdinak erakusten dira bertan.

Helbidea: Loiolako Bide Zaharra 1, 20730 Azpeitia. Telefonoa: 943 81 24 48.

ZIENTZIAREN KUTXAGUNEA

Donostiako Miramon Parke Teknologikoan duela hilabete gutxi zabaldu zuen gune hau Kutxak. Erakusketa iraunkorrek 9 gela ditu eta gainera Txikiklik haurrentzako gunea, Planetarioa eta behatoki astronomikoa ditu, besteak beste (ikus 21. orrialdea).

Helbidea: Mikeletegi pasealekua 43, 20009 Donostia. Telefonoa: 943 30 82 11.

MINERAL ETA FOSILEN MUSEOA

Urretxuko museo honetan garai geologiko ezberdinetako fosilak eta mineralen kristalizazioak daude ikusgai, 1.000 bat guztira. Panel interaktiboak ere badira, azalpenekin. Horretaz gain, mineralen ezaugarriak aztertzeko tailerra dute eta hainbat ekintza burutzen dute urtean zehar; ezagunena haurrentzako Mineralogi eta Paleontologi Parkea.

Helbidea: Aizpuru Enea, Jauregi kalea, 20700 Urretxu. Telefonoa: 943 72 41 70.

BAIONAKO HISTORIA NATURALAREN MUSEOA

Alor honetan Euskal Herriko zaharrena, 1856an sortua, 20.000 piezako bilduma du. Egun berritze lanetan da eta, erakusketa iraunkorra zabalik ez bada ere, ekintza ugari antolatzen du: gaikako erakusketak, hezkuntza zerbitzua, irteerak...

Helbidea: Lauga Gaztelua, Jean Rostand, 64100 Baiona. Telefonoa: 559 57 15 10.

NAFARROAKO UNIBERTSITATEKO ZIENTZIEN MUSEOA

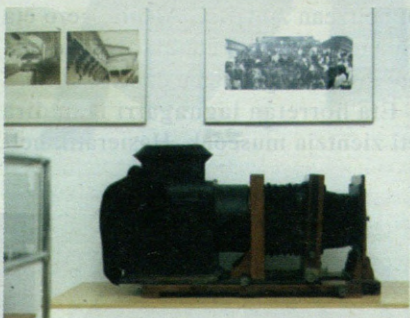
Nafarroako Unibertsitateko Zientzia Fakultatean zehar daude barreiatuta bilduma honen 7.000 aleak eta XX. mende hasierako kutxa didaktikoak. Atal zoologikoa, mineral eta fosilena eta farmazia, kimika eta argazkilaritza tresna zaharren bildumak osatzen dute museo hau.

Helbidea: Nafarroako Unibertsitatea, 31080 Iruñea. Telefonoa: 948 42 56 46.

IRUÑEKO PLANETARIOA

Espainiako Estatuko kupularik handiena du (20 metroko diametroa). Gainera 400 metro koadroko erakusketa aretoa eta hitzaldi aretoa ere baditu. Hainbat progama ikus daitezke bertan: Supernova, Eclipse, Abuela Tierra, Ilargia, Terra Incognita, Via Lactea, Con los ojos del Hubble...

Helbidea: Antso Ramirez z/g, 31008 Iruñea. Telefonoa: 948 26 26 28.

zaharrek, euren funtzioa galduta, askotan estetikoki baino ez dira baloratuak izaten. Gure oinordekoek gure PC-ekin gauza bera egingo al dute?

MUSEO BIZIAK. Badirudi erakus-toki hauetan joerak beste bide batzuetatik doazela azken urteotan. Horrelako zentrozen bisitaria ez da dagoeneko ikusle hutsa. Interaktibitateak tokia jan dio koadroetan edo bitrinetan gorderik dagoen objektu hilari. Egungo zientzia museoak bizirik daude eta bisitaria aktibitatearen protagonista bilakatu da.

Egoitza hauen helburu didaktikoa errazago lortzen da horrela, ikastea jolas bihurtzen baita. Argi uzten du hori azken hilabeteotan komunikabideetan zabaldu den lelo batek: "Ez ukitzea debekatua". Donostiako Zientziaren Kutxagunearen leloa da eta gune berrien funtzioa garbi adierazten du. Izan ere, Kutxagunea da Euskal Herriko tanke-
ra honetako zentrorik berriena eta zabalena. Baina, noski, ez da bakarra.

Gaur egun zabalik dagoen zaharrena Baionako Historia Naturalaren Museoa da. 1856. urtean sortua, aipatutako lehen museo horien ereduari jarraitzen dio. Dena dela, ekintza eta erakusketa osagarrien bitartez atzean ez geratzea lortu dute baionarrek. Nafarroako Unibertsitateko Zientzia Fakultatean ikusgai den bilduma ere ildo horretakoa da, eta XIX. mendeko kutxa didaktikoeak xarma berezia ematen diote.

Gaikako museoak ere

Interaktibitateak tokia jan dio koadroetako eta bitrinetako objektu hilari. Egungo zientzia museoak bizirik daude

ugariak dira gurean: Azpeitiko Ingurugiro Etxea, Urretxuko Mineral eta Fosilen museoa... (Euskal Herriko zientzia gune nagusien ezaugarri eta erreferentziak ezkerreko orrialdeko koadroan zehaztu ditugu). Gehiago

e r e

badi-

ra eta Elgoibarren, adibidez, Makina Erremintaren museoa dago, Zarauzko Photomuseumak argazkigintzaren bilakaera azaltzen duten tresna zaharrak gorderik ditu eta Irunen bada tximeleten

inguruko gune bat.

Planetarioak ere badaude Euskal Herrian eta Iruñeko da garrantzitsuenak. 1996an ireki zituen bere ateak eta ordutik, bere

kupula erraldoiak eskaintzen dituen programez gain, hainbat erakusketa eta ekintza antolatu dute bertan.

GEROA GAUR. Donostiako Miramongo Zientziaren Kutxaguneako planetarioak ere aurki zabalduko dizkie ateak bisitariari, baina bitartean, bere lehen hilabetetan, arrakasta handia izaten ari da. Teknologia berriak lagun, etorkizuneko zientzia museoaren erakusle garbia da.

Eta etorkizunaz ere jardun behar dugu, hor baitugu Barakaldon eraiki daitekeen Euskadiko Teknika Museoaren proiektua. Dagoeneko bildumaren zati handi bat Lutxanako pabiloi batean daukate gorderik eta berau tokiz aldatzeko asmoa dago. Carlos Pera Barakaldoko alkateak iazko urte amaiera aldera esan zuzenez, ordea, epe laburrean ez da museorik izango: "Legegintzaldi honetan ez dirudi museo berririk aurrera aterako denik, diru partida guztiak loturik baitaude dagoeneko". Bitartean udalerrri honetan 2002. urtean abian jarriko direnak Familia Aisialdirako Parke Tematikokoaren lanak izango dira. 80.000 metro koadro izango ditu Rontegiko zubiaren ondoan eraikiko den parke erraldoiak eta, aurreikuspenen arabera, 1.200.000 bisitari izango ditu urtean.

Barakaldoko museoaren inguruko erabakiak datozen bitartean, guk dagoeneko martxan dauden museoetako bat

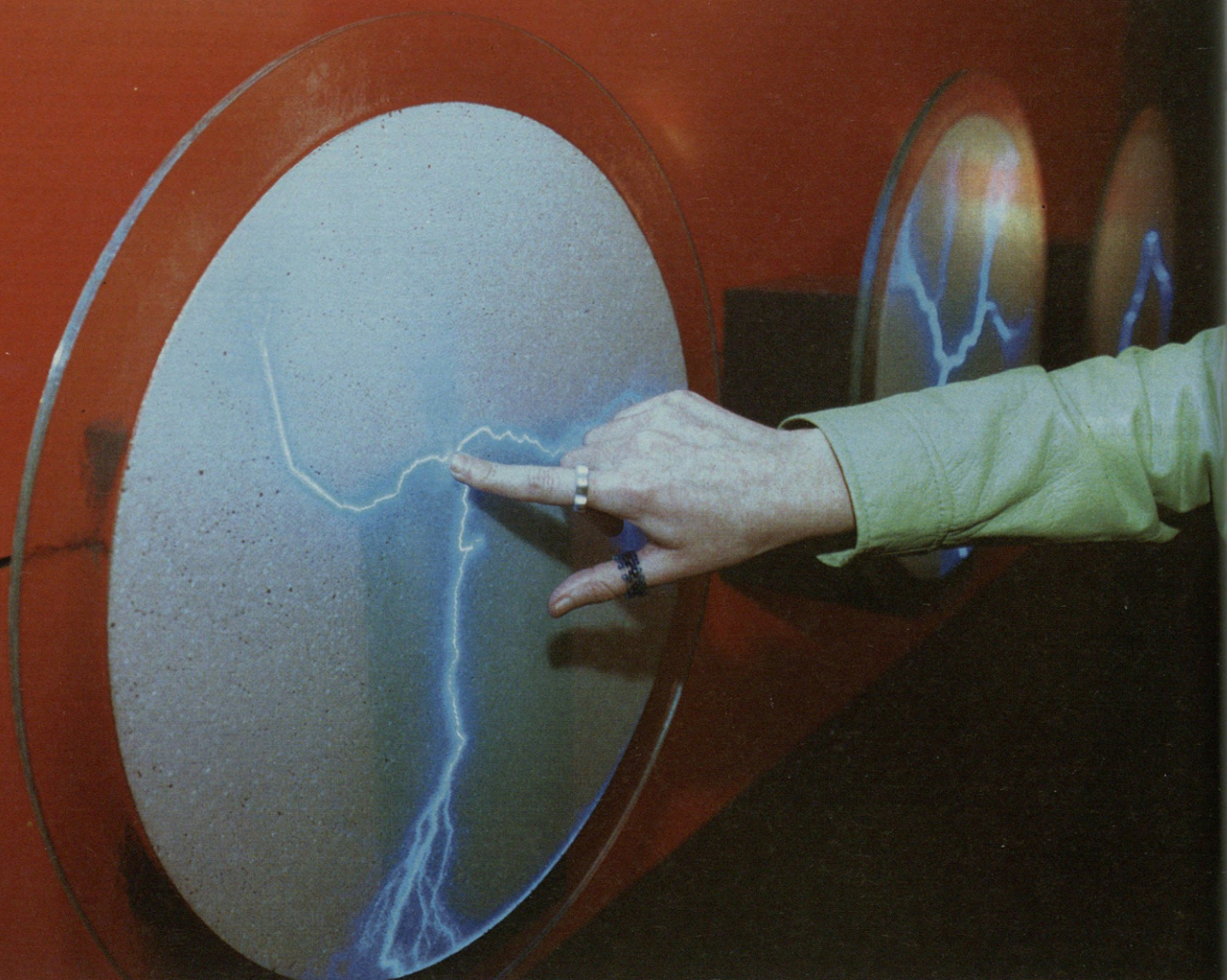
hautatu eta gertuagotik ezagutzea erabaki dugu. Ondorengo orrialdeetan Donostiako Zientziaren Kutxagunean barrena txango bat egitea proposatzen dizuegu ●

Euskal Herriko zientzia museorik zaharrena Baionako Historia Naturalaren museoa da, 1856an sortua

Gertutik ezagutu nahi izan dugu zientzia museo bat eta horretarako Miramongo Zientziaren Kutxagunea aukeratu dugu. Euskal Herriko modu honetako zentro berriena eta zabalena da Donostiako hau. Bertako zuzendari Felix Ares saiatu da guri edukiak ulerrarazten.

NOLA SORTZEN DIRA TIFOIAK? ETA OLATUAK? ETA BIZITZA ARTIFIZIALA?

■ Hatz puntatik tximistak nola ateratzen diren ikusteko parada eskaintzen du Miramongo Zientziaren Kutxaguneak.

Zientziaren misterio ilunenak argitzeko asmo tinkoarekin hurbildu gara Donostiako Parke Teknologikora, Miramongo Zientziaren Kutxagunera. Eta gure ulermenaren mugak ezaguturik, lagun egokia hautatu dugu gurekin batera ibilbidea egin dezan: Felix Ares Kutxaguneko zuzendaria. “Horrelako gunerik ez dago inguruan” esan digu. “Eta ez gu inor baino azkarragoak garelako, hau baino

gunerik ez dagoelako baizik”. Beste Zientzia museo batzuk ere hartu dituztela, alegia, haiek zuzen egindakoaz ikasi eta akatsak zuzenduz. Orotara 160 elementu bildu dituzte duela hilabete gutxi zabaldutako erakustoki berezi honetan eta guztia ganoraz ikusteko 6 ordu behar omen dira.

UNIBERTSOAREN JABE. Beheko solairuan Lur Ontzia, Energia Txin-

partak, Argi Jokoak eta Kontrolpeko Ekintzak ditugu zain. Aresen esanetan “erakusketaren zati hau, nolabait klasi-koena da, eta bigarren solairukoa berri-tzaileagoa”. Natura da protagonista behean, gizakiak garatutako teknologia goian. Lur ontzian sartu eta urakan bat eskuaz geratu arazi dugu, olatuak sortu ditugu, palankatxo batez tifo bat indartu edo ahuldu dugu eta izan diren lurrikara garrantzitsuenak (El Salvadorren eta

Indian gertaturiko azkenak barne) gure oin azpian sentitu ditugu plataforma batean. Energia Txinpartak etorri dira gero eta gure hatzetatik tximistak kristalezko esfera batean zabaltzen ikusi ditugu. Argi Jokoetan sartu gara gero, harro, aurreko tramankuluek unibertsoa gure menpe zegoela sinestarazi baitigute. Eta hor joan zaizkigu harrokeriak, gure zentzuek nola engainatzen gaituzten ikus ahal izan baitugu. Eskua luzatu dugu kaxa baten barruan zegoen espiral bat ukitzeko eta ezin. Gela horretan Felix Ares berak 60ko hamarkadan buruturiko esperimentu bat dago, Bailliere Tindall-en ikerketan oinarritutako esperimentua. Laser izpi bat iturrian beheara, urarekin batera, nola doan ikus daiteke bertan. "Zuntz optikoaren funtzioa egiten du urak" azaldu digu egileak. Eta gu etxeko iturritik zuntz optikoa ateratzen zenaz konturatu ez.

Kontrolpeko Ekintzak ezagutzera joan eta Foucaulten penduluarekin egin

■ Felix Ares guneko zuzendaria.

dugu topo. Airean kurba bera behin eta berriro marraztuz, Lurraren errotazioaren azalpena ematen du etengabe. Grabitatearen eta mekanikaren legeak, Newton

edo Galileoren teoriak, joko bihurtu dira bertan eta sagarra, aldiz, pilota koloretsu. Sabaiari so eginda ikusi dugun malguki erraldoiak gorako bidean jarri gaitu.

TEKNOLOGIAK HARRITUTA.

Eskaileratan gora, "behekoa klasikoa bazen, auskalo zer dugun goian zain" esan diogu geure buruari, dagoeneko letretakoak gareneko aitzakia behin baino gehiagotan erabili baitugu.

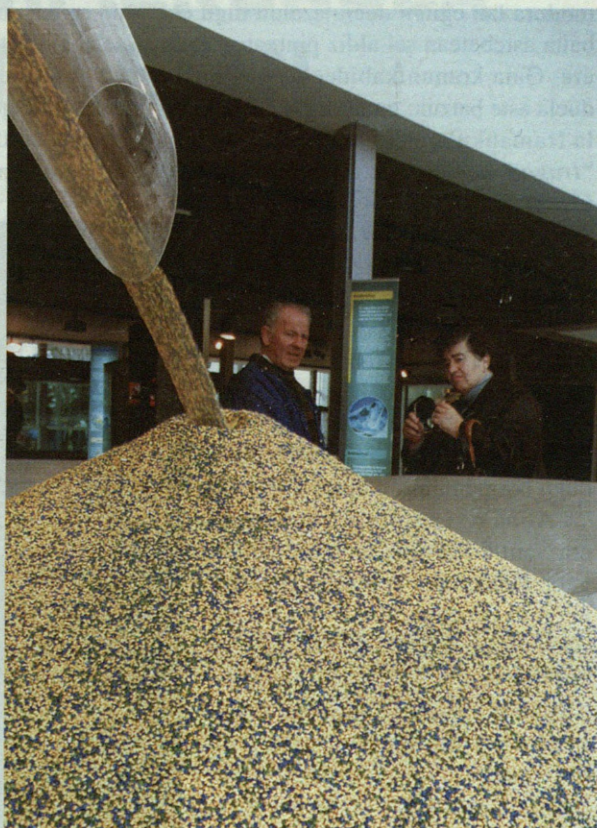
Hasteko lehen aipatutako malgukiari astindutxo bat eman diogu goitik, eta malgukiak astindua itzuli digu. Komunikazio atalean webcam-ez hornituriko Internet sarbideak, meteorologi zentroa, satellite bidezko telebista edo barra kode sistema berritzailearen erabilpena ezagutu ditugu. Handik Material Berrien esparrura sartu, eta globo esferiko handi batekin egin digu harrera. Aulkiz inguratua dago eta bertan esertzeko gonbitea egin digu guneko zuzendariak. Argazkilaria eta

DANI BLANCO

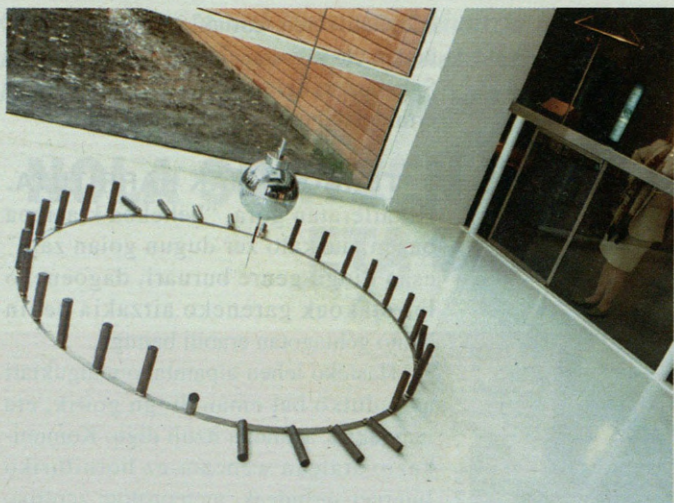
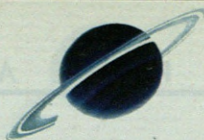

DANI BLANCO

DANI BLANCO

■ Lur Ontzia izeneko gunean naturaren fenomenoak ulertzeko hainbat elementu dago. Sumendi baten ke efektua lor dezakegu eskuekin; lupa batez lagundurik, landaretza gertutik iker dezakegu; eta botoi bat sakatu hutsarekin materiaren etengabeko errotazioa ikus daiteke, grabitate legeari aurre eginez.

DANI BLANCO

DANI BLANCO

■ Foucaulten penduluak etengabe kurba berdina egiten du. Burbuilak aldiz, beti dira ezberdin.

biok bata bestearen parean jarri gara, globoa dela eta ez dugu elkar ikusten eta metro batzuk badira bion artean. Edozer gauza xuxurlatzeko eskatu digu. Harrigarria. Bertan bageunde bezala entzuten diogu elkarri. Globoak lente akustiko modura lan egiten duela azaldu digu eta baita astebetean sei aldiz pintxatu zutela ere. Gaia komunikabideetan azaldu da duela aste batzuk: gunea ireki eta berehala tramankulu asko apurturik zeuden. *"Iragan asteburuan, adibidez, ia 5.000 bisitari izan genituen"* dio Aresek, *"eta nahikoa da horietatik %1ak ukitzea eta hondatzea zer den ez bereiztea gertatu dena gertatzeko"*.

Gela ilun batean sartu gara, ondoren, eta hormaren kontra jarrita, fotomatoi batean bezala, flasharen zain geratu gara. Ondoren argia piztu eta gure itzalaren irudia ikusi dugu horman inprimatua.

Ahoa itxi ezinik, Zentzumena eta Sentikortasuna lantzerantz abiatu gara. Hemen ere zentzuak gezurretan ibili zaizkigu. Kaxa zuri batzuk ikusi ditugu lehenik, baina bertara hurbiltzean, han ez zen kaxarik. 17 segundoz biraka zebilen espiral bati begira egon gara. Ondoren tren baten argazkiari erreparatu eta, benetan, guregana zetorrela ikusi dugu.

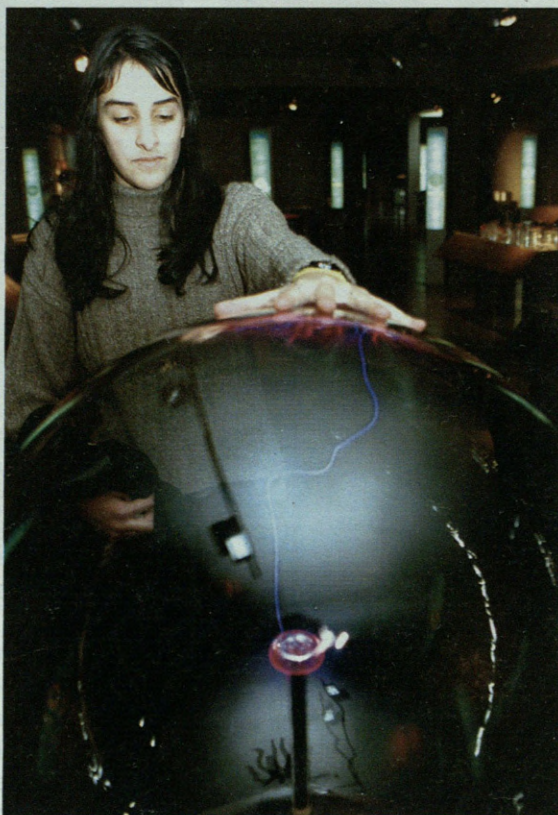
KONPLEXUAGOA ORAINDIK? Garuneko neuronak iruditzen dituen argitzoz betetako gela bat ere bada goiko solairuan. Honez kero, ziuraski gure garunari neurona gutxiago geratuko zaizkio piztuta.

Baina beharko ditugu, parean Sistema Konplexuak izeneko gela baitugu. Arnasa sakon hartu eta barrura. Gene gutxi batzuek osatutako bizitza artifizialaren aurrean geratu gara lehenik. Irudi digital bat da, etengabe aldatzen ari dena. Ugaldu egiten da eta, bizitza errealean bezala, selekzio naturalaren bitartez "oinordekoen" artetik egokienak bakarrik irauten du. Etengabe gene horiek forma eta kolore berriak sortzen dituzte eta aukeraketa ez du gure inguruak egiten, Darwin-ek esan

bezala, musikak baizik. Musikaren araberaren irauten du forma batek ala besteak.

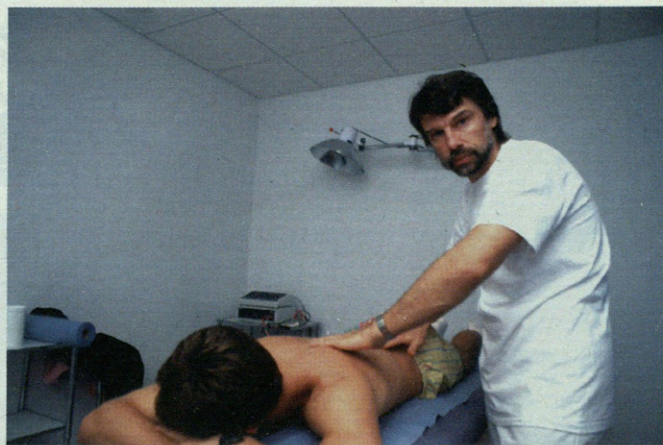
Kantu japoniar baten doinuak oraindik entzuten ditugula, izaki bitxia atzean utzi eta itxuraz arrunta dirudien ordenagailu batekin jardun dugu. Chat moduko bat da, baina beste aldean ez dago inor. Ordenadorearekin ari gara solasean. Eta kontuz gero, ez irainik bota. Gu saiatu garenean aita eta ama, biak batera, aipatu baitzizkigu modu ez oso atseginean. Makinaren biraoak gogoan, beste ordenagailu batera hurbildu gara. Berdin dio zer-nolako musika sortu, programa honek harmoniko bihurtzen du. Bateren batek badu, bai, horrelako zerbaiten beharra. Harmoniak utzi eta igerileku txiki batera hurbildu gara. Hondoan pantaila bat du eta arrain batzuk ikus daitezke igerian. Alboan pantaila txikiago bat dugu eta bertan gure arrainak diseina ditzakegu. Gero eta aerodinamikoagoa egin, orduan eta hobeto moldatuko da itsaso txikian. Nireak, arraina baino marmoka dirudi eta mantso-mantso ibili da, berehala bizkorrago batek jan duen arte. Ugaldutako egiten dira eta ertzera datozenean eskua luzatu eta harrapatzeko aukera ere badago.

Erakusketa iraunkorreko ibilbidea amaitu dugu eta orain dinosauroak ditugu zain. Gure buruan gertatzen zaigun neurona bakarrari galdegin diogu. Hobe beste baterako uzten badugu. Burua bete galdera sartu gara duela ordu batzuk, eta aho bete hortz irten ●

DANI BLANCO

■ Argi joko harrigarriak daude ikusgai.

B A I N U E T X E A K

Haurrak jolas parkean, guraso gazteak piszinan eta helduak soinketako klasean. Ez daude Espainiako Mediterraneoko hotel batean, Euskal Herrian, bainuetxean atsedena hartzen dira. Bistan da, heldu da bainuetheen loraldia eta belaunaldi guztien oporraldia.

UR TERMALEN BERPIZKUNDEA MODAKO HOTELETAN

Zestoako Bainuetxera hurbildu ahala, Urola ibaiaren gaineko eraikin nagusiak handiostasun guztiaz agurtzen gaitu, aurreko pasealeku arbolatsutik hainbat pertsona nagusik txandala ongi lotu eta ibiltzeari ekiten dion bitartean. Barruan ere, itxura informalez jantzitako hainbeste jenderen artean versallestar itxurako gela erraldoiaren luxua aurkituko dugu, geure buruari gaur egungo bizimodurako gehiegitxo ez ote den galdetzen diogularik. Noski, kontrasteak azaltzeko eraikina

beste garai bateko noblezia eta burgesia dirutsuarengan pentsaturik egin zela esan behar da, eta ordutik hona bainuetheen munduan ere gauzak asko aldatu direla.

BI MILA URTETIK GORAKO HISTORIA GORABEHERATSUA.

Erromatarren garaian dagoeneko, termak oso garrantzitsuak ziren beraien bizitza sozial eta osasunean; esaterako, Fiteroko termak jadanik Zesar Augusto enperadorearen garaian ezagunak eta erabiliak zirela dakigu, hots, K.a. II. mendetik.

Hortik aurrera, nafar Erriberako bainuetxeok musulman, kristau noble, eliza eta hainbat partikularren eskuetatik igaro dira. Hala ere, bainuetheen loraldia ez da XIX. mendea arte helduko, besteak beste Zestoako ura interes orokorrekoa izendatu (1792) eta lehenbiziko bainuetxea (1804) eraiki zenetik, eta baita Fiteroko bigarrena urbegia aurkitu eta ustiatzen hasten denetik (1846). Aurrerantzean, bainuetxeak dirudunen turismoaren helmuga bihurtuko dira mende luze batez (Zestoakoak Gipuzkoako turismoari

■ Bainuetxeetara jende gero eta gazteagoa hurbiltzen da.

hasiera eman zion eta probintzian 11 bainuetxe egon ziren), farmakologia oraindik bere hastapenetan zegoenean eta oporrak dirudunek bakarrik har zitzaketen garaian; nobleek atzean hamaika zerbitzari ekartzen zituzten, noski.

Mende luzean, Ane Olivan Zestoako gerentearen esanetan, *"medikuntza naturalaren onurei larregiko balioa eman zitzaion, baina egia da medikuntza konbentzionalak osatu ezin zituen zenbait gaitzentzat ur termala onuragarria zela"*.

Hala ere, medikuntzaren aurrerapeak etengabeak ziren, eta XX. mendearen bigarren erdialderako gaixoei askoz errazago, merkeago eta erosoago suertatzen zitzaion pilula bat hartzea bainuetxe bateraino hurbiltzea baino. Gainera, urte horietan jendea kostaldeko turismo guneak deskubritzen hasi zen, eta doako hondartzaren aldean ordaindu beharreko bainuetxeen gainbehera etorri zen. Bata bestearen atzetik Euskal Herriko terma guztien ateak ixten joan ziren, gaur egun geratzen zaizkigun Nafarroako Fitero, Lapurdiko Kanbo eta Gipuzkoako Zestoa izan ezik. Hauek krisiari aurre egiten jakin izan dute eta, beharrezko erreformak egin eta tratamendu berriak barnerratu ostean, XXI. mendeari ilusio osoz begiratzen diote.

PREBENTZIOAREN MENDEAN BAINUETXEEN LORALDI BERRIA.

Medikuntza XX. mendea farmakologiarena izan bada, XXI.a prebentzioarena izango da, eta horretan ur termalak zeresan handia izango du. Mundu hau ikusga-

■ Jabier Agirre sendagilea Uraren bidez osasunean murgiltzeko

Uraren ezaugarri mesedegarriak aspalditik ezagutzen dira. Historiari erreparatzea aski da termak, hamman eta antzeko hitzak nonahi eta noiznahi topatzeko. Bainuetxeek, gaur egun ulertzen ditugun bezala bederen, joan zen mendearren hondarretan ezagutu zuten bere urrezko garaia.

Urteek aurrera egin ahala eta medikuntzaren ikuspegia aldatzearen ondorioz, garrantzi soziala galdu zuten, eta garai bateko argi eta distirak ilundu egin ziren. Behin modatik pasata-edo, bai-

nuetxeak zahar eta gaixoen babesleku bilakatu ziren hamarkada luzean. Baina, zorionez medikuntzak berak itzularazi ditu egiaz merezi duten lekura.

Azken ikerketek erabat argi utzi dute urak hainbat gaixotasunen tratamendurako, estresa esaterako, duen garrantzia. Dena den, bainuetxe batetik bestera alde handia egon daiteke bertako uren arabera, eta horregatik komeni da beti bainuetxeko talde medikoari kasu egitea, beroriek izango baitira pertsona bakoitzarentzat tratamendurik egokiena aukeratuko dutenak, sarritan ariketa fisikoarekin, dieta edo jan-neurriarekin eta yoga, erlaxazioa edo antzeko beste teknika batzuekin konbinatzeraino.

Ur guztiak ez dira berdinak, eta horrela, Euskal Herrikoen artean, barrualdean ur sulfuratua dira gehienbat (arnas arazoetan, larruazalerako edo hezurretako gaitzentzat bereziki mesedegarriak), itsasotik gertu ur kloraturatuak eta bikarbonaturatuak izanik

ALBERTO ELOSEGI

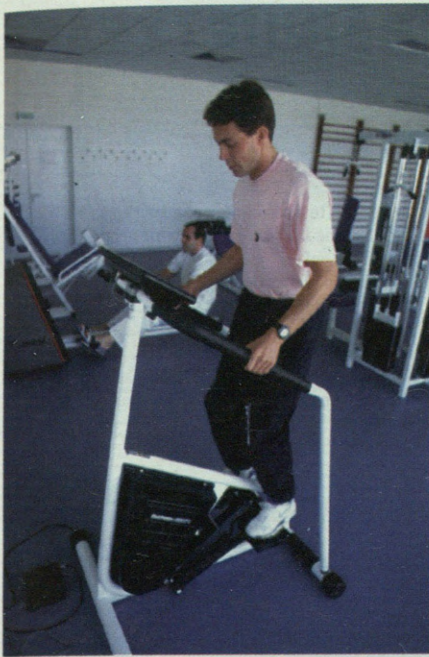
■ Jabier Agirre sendagilea.

usuagoak (Zestoakoak, adibidez, giltzurruneko arazoentzat, digestioko gaitzetan, erreumatismoetan eta abar oso egokiak dira).

Bukatzeko, zera esan beharra dago, urak barruko erabileran (ura edan egiten da batik bat), edota kanpoko erabileran (bainuak, zorrotadak, dutxak, saunak, eta abar) erabili daitezkeela. Bi sistema ohizkoek gain buztinak eta substantzia deribatuak ere asko erabiltzen dira gaur egun. Murgildu, beraz, osasunean ●

■ Igerileku luzean igeritan.

rriro aldatzen ari da, eta Fiteroko Bainuen gerente Raimundo Azpilikuetak adierazten digun bezala, "lehen bainuetxeak gaixotasun, zahartzaro eta goibeltasunaz lotzen baziren, orain ongizate, gaztaro eta osasunarekin lotzen dira". Osasunaren kontzeptua eraldatu egin da, eta jadanik ez da nahikoa osasuntsu izatea, helburua orain osasuntsu sentitzea baita.

Honen guztiairen ondorioz, gaur egun bainuetxeetara hurbiltzen den bezero motak antzinako nobleziarekin zerikusi gutxi duela esan genezake. Batetik -askotan dirulaguntzen bidez hurbiltzen diren pertsona nagusiek bezeroa potentzial nagusia izaten jarraitzen dute, batez ere astean zehar eta denboraldi baxuan, baina Raimundo Azpilikuetak argitzen digun bezala, "asteburua eta oporrak heltzen direnean hau jende gaztez betetzen da, hirietako presa eta estresetik ihesi; izan ere, beraiek dira mundu hau deskubritzen ari direnak eta ilusionatuen daudenak, paradisua iruditzen zaie; imajinatu, duela urte batzuk hemen haurtzaindegi bat jartzea zorakeria irudituko zitzaigukeen, eta jadanik abian dago".

Beste kontu askotan bezala, publizitate onena ahoz-ahokoa da, eta Ane Valeronek ez du zalantzarik agertzen: "Etor-

tzen denak erreplikatu egiten du, eta gainera bitxikeria bat gertatzen da: bezero gazteak bere gurasoei gomendatzen die, eta jende nagusia seme-alabetaz gogoratzen da, beraz horretan ez dugu arazorik".

Bai batak zein besteak, dena den, argi uzten dute tratamendu guztiak medikuen gainbegiratuaz egiten direla, eta helburua ez dela inolaz ere medikuntza orokorra ordezkatzeko, laguntzea baizik: "Hemen ez dugu inor engainatzen -dio Ana Valeronek- hau ez da Lourdes-eko ura

eta guk ez dugu miraririk egiten, badaude osatu ezin ditugun gaixotasunak, baina oinazea arin dezakegu, eta hori ez da gutxi; jendea horren kontziente da, eta sinesgaitz datorrelako-edo joaterakoan oso pozik uzten gaitu".

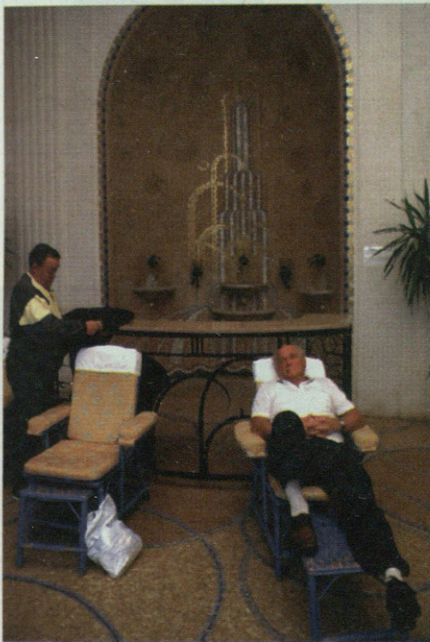
Arduradunon baikortasun mugagabea ikusteaz gain, bainuetxe guztiek beren instalakuntzak egunean jarri, garai eta bezero berriei egokitu (Fiteroko Bainuetan ur termalez eginiko gel, eguzki- krema edota kolonia saltzera ere ausartu dira) eta etengabeko inbertsioak egiteari ekin diete-

la kontuan hartuz, argi dago bi milurte-tik gora iraun duen termen tradizioari oraindik denbora luzerako bizia gertatzen zaiola ●

◆ IOSU ETXANIZ

□ Zestoako bainuetxea bisitariak erakartzen hasi zen Gipuzkoara, probintzia honetako lehen turismogunea izan baitzen

□ Gaur egun bainuetxeetaraino hurbiltzen den bezero motak antzinako nobleziarekin zerikusi gutxi duela esan genezake

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde!

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Saila

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

EUSKAL HERRIKO ETA INGURUKO BAINUETXEAK

FITERO - www.fitero.com/balneario

☎ 00 34 948 77 61 00

E-posta: balneario@fitero.com

Kopapena: Fitero (Nafarroako Erribera).

Denboraldia: martxotik abendura.

Ostatua:

*****Hotel Gustavo Adolfo Becquer.** 360 logela. Logela bikoitza 5.725-10.100 pezeta (jatorduak eta tratamenduak kontuan hartu gabe).

*****Hotel Virrey Palafox.** 120 logela eta prezio berberak.

Uraren ezaugarriak: kloruratuak, sulfatatuak, sodikoak, fluoruratuak, bromuratuak, litinikoak, erradiaktiboak.

Egokitasun terapeutikoak: erreumatologia, errehabilitazioa, arnas aparatua, prozesu arterial periferikoak, erlaxazio sendaketak, estresa.

Tratamendu teknikak: bainuak, sauna naturalak edo berogailuak, burbuil bainuak, zurrustak, pilare dutxa, dutxa biribila, urpeko masajea, esku eta besoetako bainuak, oin eta hanketarako bainuak, aerosolak, mekanoterapia, elektroterapia, parafina eta lokatzeako bainuak, masajeak, igerileku termala, edateko ura.

KANBO

☎ 00 33 (0)559 293939 / **Faxa:** (0) 559 293813

Kopapena: Kanbo (Lapurdiko barnealdea).

Denboraldia: 2001eko martxoaren 27tik abenduaren 16ra.

Ostatua:

Egoitzak: (0) 559 293940

- **Ker-Enia:** Bergerie-rako bidean: lorategi pribatua, 26 estudio, sukaldea, telebista, telefonoa, aparkalekua.

Bainuetxearen barnean:

- **Le Couvent:** 12 estudio eroso, sukaldea, egongela eta telebista. Telefono pribatua eta aparkalekua.

- **Le Levant:** 155 estudio 2 edo 5 pertsonentzako.

Azken modeloa.

- **Auberge des Thermes:** 5 gela alokagarriak.

- **Restaurante "Le Avillon Bleu"** ostatua.

Uraren ezaugarriak: sulfatatuak, sodikoak, kaltzio, magnesioduna eta oligogaiduna.

Egokitasun terapeutikoak: erreumatologia kasuak eta arnasestua dutenentzako egokitua.

Tratamendu teknikak: ur naturalaren eferbeszentzia artatze modernoa: Wood-en argia eran inhalatzea, bizkorgailu azkarra eta estresaren aurkako aritze naturala.

ZESTOA - www.balneariocestona.com

☎ 00 34 943 14 71 40

E-posta: reservas@balneariocestona.com

Kopapena: Zestoa (Gipuzkoako kostaldea)

Denboraldia: martxotik abendura.

Ostatua:

*****Hotel Balneario Cestona.** 232 logela. Logela bikoitza 25.000-28.900 pezeta (bi egun jatordu eta tratamenduak barneko zerbitzuan).

Uraren ezaugarriak: kloruro-sodiko-sulfatatuak barietate litinikoan, erradiaktiboak.

Egokitasun terapeutikoak: egosbera aparatua, besikula gaitzak, gibealeko aldaketak, giltzurrun eta

behazun litiasiak, idortasuna, hezueria, erreumatologia, artrosia, psoriasis, estresa, obesitatea.

Tratamendu teknikak: edateko ura, hidromasajeo bainuak, zurrustak, dutxa biribilak, oin eta hanketarako bainuak, saunak, lurrunezko bainua, parafina eta lokatzeako bainuak, masajeak eskuz, zurrustadun igerileku termala, gimnasioa.

CALDAS DE BESAYA

☎ 00 34 942 81 92 29/30/36/37/38

E-posta: balneariocaldas@ctv

Kopapena: Caldas de Besaya (Kantabria).

Torrelavegatik 7 kilometrora.

Denboraldia: martxotik abendura.

Ostatua:

****Gran Hotel Balneario Caldas de Besaya** (170 logela).

Uraren ezaugarriak: kloruro-sodikoak, bikarbonatuak oso erradiaktiboak.

Egokitasun terapeutikoak: erreumatismoa, traumatismoak, arnas aparatua, zirkulazio aparatua, nerbio sistema.

Tratamendu teknikak: bainuak, zurrustak, dutxa biribilak, burbuil bainuak, arnasketak, sauna, urpeko masajea, masajea eskuz.

LIERGANES - www.grupocastelar.com

☎ 00 34 942 52 82 96 / 80 11

E-posta: grupocastelar@mundivia.es

Kopapena: Lierganes (Kantabria), Santanderretik 25 kilometrora.

Denboraldia: urte osoa.

Ostatua:

*** *Hotel Bañero Lierganes* (191 logela).

Uraren ezaugarriak: sulfuratuak, kloruratu-karearrak, sulfidrikoak.

Egokitasun terapeutikoak: arnas arazoak, alergiak, asma, bronkitis kronikoa, artrosia, erreumatismoa, hausturak, psoriasis, ekzemak, tabakismoa, estresa, estetika eta edertasuna.

Tratamendu teknikak: arnasketak, sudurreko dutxa, tanta lodien arnasketa, faringe dutxa, aerosola, bainu termala, burbuil bainua, hidromasajea, lurrunezko bainua, dutxa biribila, dutxa eskoziarra, zurrustak, parafina eta lokatzen bainuak, kiromasajea, erreflexologia, masajea, igerileku termala.

VALDELAJEJA - www.grupocastelar.com

☎ 00 34 947 15 02 20

E-posta: grupocastelar@mundivia.es

Kopapena: Valdelateja (Burgos), Burgosetik 50 kilometrora.

Denboraldia: urte osoa.

Ostatua:

*** *Hotel Bañero Valdelateja* (70 logela).

Uraren ezaugarriak: bikarbonatuak, karearrak.

Egokitasun terapeutikoak: arnasketa arazoak, artrosia, erreumatismoa, estresa, estetika eta edertasuna.

Tratamendu teknikak: hidromasajea, presiodun zurrusta, urpeko dutxa, burbuil bainua, aerosolak, basatza terapia, elektroterapia, masajea, erreflexoterapia.

PUENTE VIESGO - www.gruporhin.com

☎ 00 34 942 59 82 61

E-posta: rhin@gruporhin.com

Kopapena: Puente Viesgo (Kantabria), Santanderretik 28 kilometrora

Denboraldia: urte osoa.

Ostatua:

*** *Gran Hotel Bañero de Puente Viesgo* (191 logela).

Uraren ezaugarriak: kloruratuak, sodikoak, bikarbonatuak, karearrak.

Egokitasun terapeutikoak: zirkulazio aparatua, arnas aparatua, erreuma, traumatologia, estresa, obesitatea.

Tratamendu teknikak: terma eta hidromasajeko bainuak, igerileku termala, dutxa biribila, lurrunezko sauna, arnasketak, sudur garbiketa, basatza terapia, gimnasioa, sauna finlandiarra, presiodun zurrustak, masajeak.

CORCONTE

☎ 00 34 947 15 42 81 / 33

Kopapena: Cabañas de Virtus (Burgos), Reinosatik 24 kilometrora.

Denboraldia: maiatzetik urrira.

Ostatua:

** *Hotel Bañero Corconte* (140 logela).

Uraren ezaugarriak: sulfuratuak, kloruratu-sodikoak.

Egokitasun terapeutikoak: gernu bideak, giltzurrunkalkuluak, erreumatismoa, artrosia, artritis, hezueria, diabetea.

Tratamendu teknikak: edateko ura, bainua,

burbuil bainua, hidromasajea, urpeko masajea, zurrusta termala, zurrusta eskoziarra, arnasketa kolektiboa, sauna, parafina eta lokatzezko bainuak, masajea eskuz.

ARNEDILLO

☎ 00 34 941 39 40 00

E-posta: arnedillo@mundivia.es

Kopapena: Arnedillo (Errioxa) Arnedotik 12 kilometrora.

Denboraldia: urte osoa.

Ostatua:

**** Hotel Spa Arnedillo (275 logela).

*** Hotel El Olivar (90 logela).

Uraren ezaugarriak: erradiaktiboak, kloruratu-sodikoak, sulfatuak, magnesioak eta karearrak.

Egokitasun terapeutikoak: erreumatismoa, traumatologia, arnas aparatua, estresa, edertasuna.

Tratamendu teknikak: basatza naturalak, bainuak, presiodun zurrustak, berogailuak (sauna hezea), arnasketak, aerosolak, urpeko masajea, dutxa biribilak, igerileku termala, gimnasioa.

PANTICOSA - www.panticosa.com

☎ 00 34 974 48 71 61 / 62

E-posta: panticosa@panticosa.com

Kopapena: Panticosa (Huesca).

Denboraldia: urte osoa.

Ostatua:

*** Gran Hotel (124 logela).

*** Hotel Mediodia (86 logela).

* Hotel Continental (140 logela).

Uraren ezaugarriak: oligometalikoak, sulfuruak, bikarbonatuak, sulfatuak, erradiaktiboak.

Egokitasun terapeutikoak: erreumatismoa, arnas aparatua, azala, egosbera, metabolismoa, giltzurrunak, gernu bideak, nerbio sistema, zirkulazioa.

Tratamendu teknikak: bainu termala, burbuil bainua, zurrusta dutxa, sauna, lurruntzea, hidromasajeko igerilekua, kiromasajea, masajeak, arnasketak, sudurreko dutxak, masaje dutxa, elektroterapia.

HARTU ARGIA ASTERO

- Urtebetea 46 ale
- Euskal Kulturaren Urtekaria doan
- Orain harpidetuz gero, gure azokako opari bat zuretzat

- Zure helbidean jasoko duzu merkeago
- Gure azokako produktuetan deskontu bereziak
- Zozketa eta eskaintza berezietan parte hartzeko aukera

IKASLEENTZAT!

% 25eko BEHERAPENA
(ikasle txartelaren kopia bidaliz)

URTEKO HARPIDETZA (BEZa barne)

- Hego Euskal Herria: 16.400 pzta / 98,57 euro
- Ipar Euskal Herria: 780 libera / 118,92 euro
- Espainia: 16.400 pzta / 98,57 euro
- Beste Atzerriak: 21.100 pzta / 126,81 euro
- Airez: 33.000 pzta / 198,33 euro

Izena: 1. deitura 2. deitura:
N.A.F./N.I.F.: Jaioteguna: Helbidea:

Posta kodea: Herria: Herrialdea: Tel./Faxa:

Ordainketa mota (markatu x batez):

Bankuz ☐

Transferentziaz ARGIAren kontura ☐

(Bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)

Banku edo aurrezki kutxa: Titularra:

Titularren telefonoa: Titularren helbidea:

Entitatea ☐☐☐☐

Sukurtsala ☐☐☐☐

K.D ☐☐

Kontu zenbakia ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

DATA:

SINADURA:

Jaime Rodriguez

“Châteauea berritzen den garaiko aitzindaria naiz”

P E R F I L A

(Irakurri "Aita Jauna" filmaren soinu bandarekin).
Kotxe batean sartu gintuzten (ez dakit, Citroën bat zela uste dut...) eta begiak irekitzerako Remellurin geunden, Italia ttikian. Badakizu, han familia familia da, eta "Il Capo" bere etxean hartu gintuen negozioez bazkaritan hitz egin genezan, bera mahaiburu, eta bere konfidantzako lagunak alde bietan zituela. Ardoak ondutako umorean, Remelluriko historia eta ardogintzaren sekretuak agerian jarri, eta bere hurrengo proiektua aitortu zigun: bertako olio ekoiztea. Gure misioa hemen bukatzen zenez, laneko orduz kanpo ardo kaxa bat erosteko aprobetxatu genuen...

Testuak:

Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre

Argazkiak: Dani Blanco

Nolaz hasi zen Arabar Errioxan mahastiak ustiati eta ardoa egiten zu bezalako irundar arkeologo bat?

Lau seme ditut eta umetan oso indartsu eta ederrak ziren arren muki asko izaten zituzten. Sendagilea Errioxakoa zen, eta leku lehor batean bizitzea komeni zitzaiei eta, Errioxara joateko gomendatu zigun. Mahastiak ikusten hasi nintzen denborapasa, eta Toloñoko monastegiko etxalde hau aurkitu nuen. Mendizabalen desamortizazioarekin saldu zen, eta oso utzia zegoen.

Finka hau erosi nueneko istorio polit bat badut. Garai hartan 150 buruko artaldea eta Nemesio izeneko artzain bat bizi ziren bertako etxean. Euliak palaka jasotzen genituen. Nik Iruenen negozioak nituen, antolatutako ofizina bat banuen, eta kontuak oso zuzen eramaten genituen. Balantzea egiten hasi,

eta "Nemesio, baina 30.000 pezetako galera egon da eta!" esan nion. "Bakarrik? Hemen askoz gehiago galtzen dirata!" erantzun zidan.

■ Zer dela eta erabaki zenuen "Chateau" bat jartzea?

Mende erdi aldera frantsesak etortzen hasi ziren eta ondutako ardoak modan jartzen. Eta "château" a ekarri zuten, alegia, bodega bat bere lursailekin. Baina gero formula hori gainbehera etorri zen. Errioxako bodega denak

Haro inguruan kokatu ziren, trenbidea bertara iristen zelako. Beraz, mahatsa bodegaz kanpo erosten zuten. Nik 1967an finka hau erosi nuenean château

formula berreskuratu nuen. Beraz, ni ez naiz España Estatuan château bat jarri duen lehena, ni Châteaua berritzen den garaiko aitzindaria naiz. Hau ez da Gipuzkoa bezala. Gipuzkoan jabe goa oso sakabanatuta dago, eta hemen berriz jendea herrian bizi da eta lanera atera egiten da. Antza denez defentsa arazoei aurre egiteko prestatutako bizimodu antolatuta da. Lehen herriak murriz inguratuta zeuden, eta gaur herriko ate denak ixten ziren, barruan babesteko. Bias-teriko ateak mende hasie-

ran oraindik ere gaur itxi egiten ziren.

■ X. mendeko nekropolia aurkitu zenuten zure lurretan. Nola izan zen hura?

Remelluri izenaren "uri" horrek hiria esan nahi du. Beraz, hiria hemen nonbait egongo zen. Inguru hauetan hiri eta nekropoli bat baino gehiago aurkitu dire-

- **Jaio:** Iruenen, 1926an.
- Remelluri bodegako nagusia 1967tik.
- **Arkeologoa.** Aurkikuntzak: "La Madre del Juncal" Iruenen eta "La ciudad de Ojasso" erromatar aztarnategiak. Remelluri X. mendeko nekropolia aurkitu zuen.
- Remelluri ardoa munduko 100 onenen artean jarri du "Wine..." aldizkariak. Orain arte erreserba handiko lau ardo atera ditu: 1985, 1989, 1990 eta 1994 urtetakoak.
- **Orain olioak ekoizten hasiko dira.**

■ "Bi ardo mota merkaturatu behar dira; egunerokoa eta igandetarakoa".

■ "Arabar Errioxa iparralderago dago, eta esaten denez hain justu ardo onek atlantikoaren eragina dutenak dira."

nez, finka erostean hemen ere egon zitekeela pentsatu nuen. Erositako finken dokumentazioak ikusiz, batek "hilobiak" izena zuen. Ez du, beraz, meritu handirik nire "aurkikuntzak". Indusketa arrunt xamar bat egin zuten, eta hilobiak agertu ziren alde denetan. Haitzean landutako

zulo antropomorfo batzuk dira. Armando Llanosek ikertu zuen, eta badirudi birpopulazio garaiko nekropoli bat dela, X.-XI. mendekoa. Arabiarrak etorri zirenean, herri osoak ihes egin eta hustu egin zen; baina X. mendean arabiarrak Ebrotutzi eta Duerora jo zuten, eta jendea (uste

dugu iparraldetik) birpopulatzera etorri zen. Esaten denez Erramel izeneko arabar konte bat jarri zen bertan bizitzen, eta horregatik du izena "Remelluri": Erramelen hiria.

■ **Harritu egin gaitu ardoa nola mimitzen duzuen ikusteak. Badirudi egun elikagaiak kantitateari begira egiten direla kalitatea kontuan hartuta baino. Zuek zer filosofia duzue?**

Orain kalitatea bilatu behar da. Behi eroen kontuak asko astinduko du egoera. Gehiago produzitu, gehiago irabazi eta azkarrago joateko mentalitate horrekin, ezagutzen ez ditugun elementuak erabiltzen ari gara, gehiegi arriskatzen dugu. Eskuetatik alde egiten ari zaigu. Guk 90 mahats hektarea ditugu, eta beti izan dugu kontu handia herbizidak ez erabiltzeko. Mahastiaren arazo handienetakoa belarra haztea da, belarrak indarra kentzen baitio. Belarra betidanik aitzurrarekin edo traktoreekin kendu izan da. Baina herbizida kimikoak askoz merke eta azkarragoak dira. Dena erretzen dute, eta akabo. Guk uste dugu hori azkenean ardora iristen dela eta ez dugu inoiz erabiltzen. Bestalde abono organikoak erabiltzen ditugu, zortez inguruan ardi asko

BIZITZAREN PASARTEA

Gaspar Montes margolariak 93 urte izango zituen. Hona margotzera etortzen zen, eta egun batean andreak deitu zion Iruna lebenbailehen itzultzeko. Trena 20 minutu barru aterako zen, eta andreak eta biok zapatiletan lagundu genion geltokiraino. Iritsi da Talgoa Mirandara, eta 93 urteko agureari igotzen laguntzeko andrea eta biok ere trenera igo ginen. Halako batean hor non ateratzen den trena! Eta gu barruan zapatiletan, ez txartelik, ez dirurik, ez dokumentaziorik, ez ezer. Gasteiza iritsi ginen eta Mirandara bueltan eramango gintuen trena hartu genuen andreak eta biok. Nabikoa zorte izan genuen, pikarik ez zen pasa ez joaterakoan, ezta itzuleran ere.

baitago.

Diruzalekeria izugarria da. Abono organiko eta bestearen arteko aldea agian 2 pezetakoa da, baina 2 pezetagatik jendeak edozer egiten du. Herbizidekin edo eskuz kenduz zenbat gastatzen zen ikertu genuen eta 15-20 pezetako aldea ateratzen zen mahats kiloko. Beraz, merezi du. Ez dugu nekazaritza ekologikoa egiten dugula esan nahi, hori oso ikusia dago, baina saiatzen gara nekazaritza integratu bat egiten. Gaitz endemikoak sortzean (badira onddo mota batzuk mahasti osoa hondatzen dutenak) azufrea erabili behar dugu, beste erremedioirik ez dago eta. Justu ezinbestekoa bakarrik erabiltzen dugu.

■ **Askok mahasti zaharrak kendu eta berriak sartu dituzte ekoizpena hazteko...**

Kontu bera da. Mahasti zaharra kentzen da, ekoizpen gutxi duelako. Lan bera eginda mahasti zahar batek 1.500 kg. ematen badizkizu, mahasti berri batek 15.000 kg. eman diezazkizuke. Kontseilu erregulatzaileak ekoizpena mugatzen du, ezin da hektareako 6.500 kg.-tik pasa, baina denak pasatzen dira. Mahatsa kooperatibei saltzen dien nekazariari bost axola zaio, beretzat ez delako. Baina mahatsarekin ardoa egiten dugunok badakigu gehiegizko produkzioak kalitatea jaisten duela. Horregatik, batzutan mahastia oso indartsu

■ **"Hilabete barru 400 olibo aldatuko ditut. Euskal Herrian bertako olio ona izango dugu, beraz".**

datorrenean guk mahatsa kendu ere egiten diogu, geldiarazi eta hainbeste eman ez dezan. Nahiago dugulako kalitatezko 5.000 kilo mahats izan, txarra izan gabe ere kalitate gutxiagoko 10.000 kilo mahats izatea baino.

■ **Iaz superproduktzio arazoak izatera iritsi omen ziren...**

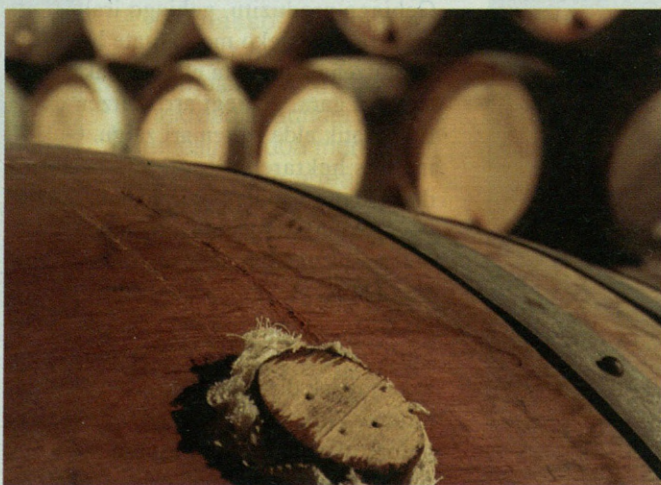
Aurten produkzioa hainbeste hazi denez kontseilu erregulatzaileak neurri bat hartu du. Lur denak zentsatuta daude eta agiriaren arabera produzitu

daitekeena pasatzen duen kantitate guztia deskalifikatu egingo dute, ez du Errioxako ardotarako balioko. Alegia, 6.500 kilo eman ditzakeenak 12.000 kilo ekoizten baditu, 5.500 kilok ez dute Errioxako izendapenik jasoko. Ardo hori etxe ondorik pasatzen diren turistek saldu beharko diete. Uste dut oso interesgarria izango dela hori. Beraz aldaketa garrantzitsu bat sumatzen da. Jendea kalitatea egin behar denaz kontzientzia hartzen ari da. Gainera Errioxako izendapenak ospe handia du, ardo ona egiten delako. Baina orain ikusten da toki askotan egin litekeela ardo ona. Konpetentzia handia dago, atzerrian oso prezio onean egiten ari dira ardoa: Zeelanda Berria, Txilen, Argentinan...

■ **Bi izendapen (Nafarroakoa eta Errioxakoa) egotea**

komeni da?

Uste dut Errioxa izendapena zabalegia dela. Alfarotik hemengo muturrera 120 kilometro daude. Gaur egun mundu osoan bilatzen dena kontsumitzaileari zer hartzen ari den azaltzea da. Bai, ardo hau Errioxakoa da, baina zer aldetakoa, goikoa, behekoa...? Alfaroko klima bera Remellurikoaren ezberdina da. Ni azpi-izendapenen aldekoa naiz. "Arabar Errioxa" denominazioak egon behar luke, baina hori ezin da egin, Errioxa osoko mahatsa bilduz ekoiz-

■ **"Gure politika mahasti bat, ardo bat da."**

■ **"Gehiegizko produkzioak kalitatea jaitsi egiten du."**

ten duten negozio handiak daudelako.

■ Zein dira Arabar Errioxako ardoaren ezaugarriak?

Arabar Errioxako mahastiaren ezaugarria da iparralderago, atlantiko aldera dagoela, eta esaten da ardo onak atlantikoaren eragina dutenak direla. Hein berean Jerez, Oporto, Bordeleko ardoa edo Galiziakoa ere onak dira. Horrez gain, Arabar Errioxa harrigarriki ongi orientatuta dago. Kantabria mendizerrak ipar eta mendebal-ekialdeko haizeengandik babesten du, eta gainera plano inklinatu bat sortzen da, eguzkiari begira dagoena. Arabar Errioxa osoan egun osoz jotzen du eguzkiak.

Lurra buztinkarea da. Ebro ibaiak lur alubialak sortzen ditu bi ertzetan. Lur hauek oso aberatsak dira, oso organikoak. Baina normalean lur aberatsetako produktuak lur pobreetakoak baino kalitate gutxiagokoak izaten dira. Arabar-Errioxako lurak, berriz, mendikoak dira eta pobreagoak, mahastiak zailtasun handiagoak ditu hazteko, baina kalitate hobea ematen du. Orain arte ospea zutenak Errioxa garaiko ardoak ziren, Haro Errioxa garaikoa delako. Baina Haron bodega asko badaude trenbidea hantxe dagoelako da, ez beste ezergatik. Haroko bodegek mahastiak inguru hauetan izaten zituzten, beraz, etiketan Errioxa garaia agertzen bazen ere, Arabar Errioxako mahatsarekin eginak ziren askotan. Arabar Errioxak baldintza paregabeak ditu ardo ona egiteko.

■ "Orain ikusten da toki askotan egin litekeela ardo ona. Konpetentzia handia dago, eta atzerrian oso prezio onean egiten ari dira ardoa."

■ Mahatsaren prezioarekin ardoarena jaitsiko da?

Urteko ardoa asko merketuko da.

"Errioxa izendapena zabalegia da. 'Arabar Errioxa' izendapenak egon behar luke"

Gure politika mahasti bat, ardo bat da. Eta aparteko urte bat izatean "Erreserba Handikoa" egiten dugu. Gurea ez da ardo

merkea, 4 urteko ardoa eta 24 hilabetez barrikan egon dena ezin da merkea izan. Sei urtero barrikak aldatzen ditugu, eta barrika bakoitzak 80.000 pezeta balio ditu. Mahatsa kaxatan biltzen dugu, eta hondatuta dagoen mahatsa bereizi egiten dugu. Beraz, ez da ardo merkea, baina bai arrazoizkoa. Arazo bat dugu: batzuk oso prezio garestian jartzen dutela ardoa, jendeak garestia delako bakarrik ona dela pentsa dezan. Eta gainera saldu egiten da. Baina badakigu hemendik gutxira ez duela hainbeste salduko, kontsumitzailea ez delako tontoa eta konturatu egingo delako. Hemen bi ardo motek egon behar dute aldi berean. Batetik urteko ardoa, prezio merke moderatuko, egunero edatekoa, atsegina dena. Eta igandetarako ardo batek ere egon behar du.

■ Arabar Errioxan aspalditik egiten da olio, baina ez da komertzializatzen...

Oliboa erromatarrek ekarri zuten Ebro-ra. Olibondo gehien produzitzen duena Andaluzia bada ere, kalitate onenekoa Ebrokoa da. Lehen izendapenak Tarragonakoa, Lleidakoa eta Alcañizkoa izan dira. Olibo egiteko, ardo egiteko bezala, produktu eta lanketa on bat behar dira. Hemengo oliba kalitate onekoa da, baina gaizki lantzen da. Olibarekin mahatsarekin bezala gertatzen da; jaso orduko prentsatu behar da, bestela galtzen joaten delako. Oxidatu egiten baita. Baina olibaren kasuan hemen hori ez da posible. Asteburuan jasotzen da oliba, mahastiekin nahi-

■ X.-XI. mendeko nekropolia. Arabiarrek bota ondoren berriro bete zen hirikoa.

koa lan baitute astean zehar. Astelehenean eramaten dute prentsatzera kanpora, eta bitartean hartitzen ari da. Autokontsumorako olioak produzitzen da hemen.

■ **Zure hurrengo apustua bertako olioak egitea omen da...**

Duela 3-4 urte Donostiako Ormazabal ingeniariarekin ikerketa bat egin genuen hemengo olibaren kalitatea aztertzeke. Euskal Herrian hiru dolare ditugu: bat Moredan, bestea Lantziegon, eta bestea Oionen. Baina hirurak oso egoera txarrean daude. 2.000 kilo oliba bildu eta Aragoira joan ginen, han olioak egiteko oso instalakuntza modernoak

baitaude. Bertan olioak egin eta analisiek kalitate handikoa zela erakutsi zuten. Eta batez ere Andaluziara eraman genuen katatzera, hemengoak zela esan gabe. Hauek baitira gehien ulertzen dutenak. Aparteko olioaren emaitza eman zuen. Baina oso zaila zen garai eta leku hontan oliboak zabaltzea, mahastiak aparteko emaitzak ematen baititu. Mahats kiloak 400 pezetan saltzen denean, ezin da olibarik sartu. Baina orain elkarte bat osatuko dugu Arabar Errioxan olibadia sustatzeko. Hemen ez dakigu ezer oliboari buruz, ez zer klase dauden, ez ezer. Bekadun bat jarriko dugu lanean olibo

mota denak aztertu ditzan, hemengo baldintzetara zein egokitzen den hobeto ikusteko. Euskal Herrian bertako olioak ona izango dugu, beraz. Lurra prestatuta dute eta hilabete barru 400 olibo aldatuko dute.

■ **Hona iritsi orduko Italian sartu garelako iruditu zaigu...**

Italia kultura handikoa eta dibertigarria da. Hiritik kanpo bizitzeko ohitura handia dute. Han Chateau-ek ardoaz gain olibak izaten dituzte, osagarri gisa. Paisaje toskaniarra zoragarria da mahasti, olibo eta altzifreek osatzen baitute. Erromatarren garaian altzifrea ongi etorrien zuhaitz gisa hartzen zen. Horregatik jartzen ziren hilerrietan, bizitza berriari ongi etorria emateko. Hemen altzifrea hilerriekin erlazionatzen dugulako prestigio txarra du. Nik altzifre piloa aldatu dut. Italiarrek askotan ez dute dirurik irabazten, baina dibertitu egiten dira, eta hori da egin behar dena. Dirua irabazi behar da baina zerbait egiteko. Italiako finkek produkzio txikiak dituzte, eta polita da finka bakoitzak bere olioak izatea.

■ **Margozalea omen zara...**

Nire aitona, Jose Salís, margolaria zen. Oso margo zalea naiz, eta artista jende asko lagunak ditut. Vicente Ameztoi hemen ekainetik azaroa arte egoten da margotzen, eta Remelluriko santu denak margotu ditu. Akerreta margolari nafarrak ere margotu izan du hemen, Eduardo Txillidak, Gaspar Montesek, Iturriozek... ●

B E R T S O A

Doinua: Goiko zeruan

**"Xató"ak hustu, zatoak bete
raka-raka eztarrira
arkeologia ta ardo ona
Irundik Remellurira
bien sekretu lurpea eta
urteak ez ote dira?
ta hezurak zer? galdetzen
dunak
azeitunari begira.**

Jexux Mari Irazu

A R G A Z K I A

"Erramel izeneko arabar konte bat bizi zen hemen. Horregatik du izena 'Remelluri': Erramelen hiria".

Haur literaturako ezaugarri grafikoak

Haur eta gazte literaturak urte mordo bat dituen arren beti tuntuna deitzen zaion etxeko txikia izaten jarraitzen du, arrazoiarekin edo gabe. "Beste literatura"ren aldean jasaten duen bazterketaz gain (Espainian gehiago Euskadin baino), nagusi den kutsaduraren eragina jasan du, hau da, kalitate falta orokorra jasaten du, Aginagako izenez Frantziatik ekartzen baitigute ezer gertatuko ez balitz bezala.

LANBIDE honetan emandako urteek eragindako hain hasiera ezkor eta etsigarriaren ondoren, uste dut -beti izan bainaiz oso baikorra- anabatsatik gauza interesgarriak atera daitezkeela, eta badirudi horrela izango dela. Zinemaren, ilustraziotik eta komikitik hain urrun ez dagoen alor horretan, Hollywoodeko estereotipoetatik eta aurrekontu izugarriak dituzten ekoizpenetatik aldentzeko saiakera serioa nabari da gazteengan.

Liburuei dagokienez, badira kalitate handiko argitaletxe batzuk proposamen grafiko bikainak dituztenak, baina horiek ausarki borrokatu behar izaten dute bizirauteko, eta, gehienetan, gutxi ekoizten dute eta zailtasun handiekin. "Kapital handiak" eta kontu horrek guztiak babesten ez dituzten argitaletxeak dira hauek. Galiziako "Kalandraka"z, Valentziako "La Media Vaca"z, eta nola ez, mirespen osoz diot, Nafarroako "Pamiela"z mintzo naiz. Punta-puntako argitaletxe horiez gain, beste gehienek liburuak patatekin nahasten dituzte gehienetan. Horrela doakigu.

LAUROGEIKO hamarkadaren hasieran euskarazko argitalpenentzat lanean hasi nintzenetik, Haur

eta Gazte Literaturak askoz egile eta ilustratzaile gehiago ditu, kolore eta distira gehiago, eta baita izenburu askoz gehiago ere, nahiz eta zoritxarrez horrek ez duen beti kalitatea adierazten. Niri dago-kidanez, bai Ereinentzat, bai Elkarrentzat lan egin dudanean askatasun handia izan dut ilustrazio bat (edo testu bat) proposatzeko garaian, eta nire lanik onenetariko batzuk ziurtasun horri esker jaio dira. Baina gazteentzat bidea ez da erraza: kosta egiten zaie hezkuntza on bat jasotzea (non ikasi daiteke ilustratzen?), eta askok maiz huts egiten dute, eta, oraindik gehiago kopiatzen dute.

Tresna digitalak erabiliz ereduak hautsiko dituen estilo propioa sortzen duen jenderik ere ez dut apenas ikusten. Baina, bestalde, ez ilustratzaile batek lanean izan ohi dituen baldintza ekonomikoek, ezta jasotzen duen estimu sozialak ere ez dute askorako ematen, beraz, nire lanbidea heroismotik oso gertu egon ohi da maiz.

Asun Balzola
Ilustratzailea

"Ez ilustratzaile batek lanean izan ohi dituen baldintza ekonomikoek, ezta jasotzen duen estimu sozialak ere ez dute askorako ematen, beraz, nire lanbidea heroismotik oso gertu egon ohi da maiz"

GURE panorama grafikoan faltan somatzen dudana zer den azalduko dizuet. Bada, orden pixka bat. Faltan botatzen dut benetan liburuak zaintzen dituzten argitaletxeek, beren bildumen diseinurako eta desbideratutako ilustratzaileak bideratzeko arduradun artistiko bat izatea. Adibide bat jartzearren: Antton Olariagak Alberdania argitaletxearentzat egiten dituen logotipo eta diseinuak apartak dira, eta, Euskaditik

kanpo, erabakigarria izan zen baita ere bere garaian SM Edizioetako zuzendari gisa Alfonso Ruanok eginko lana, estetika baliogarria eta orijinal bat zehazteko garaian. Horrelako adibideak ez direla ezohikoak izango pentsatu nahi nuke, noizbait kalitatea aintzat hartuko dela, exijitu egingo dela, eta balantzak gutxiago egingo duela diruaren aldera ●

PRINTZA**KARGAZ
GAINEZKA**

Andoni Egañak eginiko hausnarketa da hau bertsolaritzari buruz "BertsoZalea" aldizkarian:

"Nola goazen? Betiko moduan: karga karga eginda. Elkartearen ibilbideak horixe izan du ezaugarri. Kargarena, alegia. Artean Elkartea zazpikia baino ez zelarik, bileren nondik norakoa bertsolarien esku geratzen zenean, hitzaspertuak egiten genituen baina komenentziara. 'Sermoiak motz eta afariak luze' arrazoi zaharra oso geneukan barneratua. Afalondo are luzeagoei zor diegu haserako kargarena. Hori bai: urtero omenaldi bat antolatzen zen.

Ametsez kargatu ginen gero. Lehen Batzarra egin genuen. Elkartek bertsolari eta bertsozaleena izan behar zuela erabaki genuen. Herrialdeetako Elkartek taxutzen hasi ginen, telebistarako urratsak gauzatzen...

Ametzak egitasmo bihurtu genituen gerora, eta karga egiazkoa bilakatu zitzaigun. Xenpelar Dokumentazio Zentrua, bertso eskolak, eskolan bertsoak, txapelketa gehiago, telebistako programaren partaide izatea, Bertsolamintzak, gogo-jardunak...

Eta kargari karga erantsi diogu azken urteetan. Lanku, Web-orria, ahozotasuna eskolan, epaile eta gai jartzailer taldeak... Zorionez. Zama-ketariak ere berriak baitatoz. Sisiforena gogoratu nahi nieke. Gizonak ez zuen sekula harritzarra maldaren goiko puntara eramaterik lortu. Baina giharrak ikaragarri landu zituen ahaleginean".

ORIOKO BERTSOAK

ORIOKO herriak eman duen bertso uzta jaso dute liburu batean Ibai Esoain, Xabier Sukia eta Iñaki Iturain bertsolari gazteek. "Orio, mende bat bertsotan" izenburupean, ehun eta berrogei ta hamar orrialdetan zehar Orioko bertsolaritzaren historia bildu dute. XVIII. mendeko bat-bateko bertsolaritzaren lehen urratsetatik hasi eta hemeretzigarren mendearen bukaeran eta honen hasieran sortutako bertso giro handitik igaroz, Orioko Bertso eskolaren historia ere aztertu ditu lan honek. Horretarako, hainbat argazki zaharrez hornitu dutelarik. Liburua Orioko Udalak argitaratu du Kutzaren laguntzarekin.

"DODECATHLOS" EUSKALDUNAN

BI urteko lanari esker, ekaina aldera izango da Euskalduna Jauregiaren kanpoko aldean Vicente Larrea getxotarraren "Dodecathlos" eskultura. Guztira, 80 tonatako pisua izango du burdinezko eskultura handiak. Eskultura langileen sinboloa da eta Herkules heroi erromatarren omenez egina da. Egun "Dodecathlos" eskultura labeetan dago, non polietilenoa burdin bihurtuko den. Larreak Rekalde aretoan aurkeztu zuen bozetoa lehen aldiz, eta ondoren Bizkaiko Diputazioak bozeto hura egiteko eskatu zion.

ALBERTO ELOSEGI

■ Eskultura ekainean jarriko dute.

DEBA GARAIKO ABESBATZA

LAUSARDI izena hartu du Gipuzkoako Deba Garaiko bailaran sortu den abesbatza berriak. Bergarako Orfeoak eta Arrasateko Goi-kobalu abesbatzak sortu dute proiektua eta euskal musika sinfoniko korala bultzatzea du helburu. Horretarako, egun 90 kide bildu dira Lausardi Koru Sinfonikoan, baina euren asmoa inguruko abesbatzak ere proiektuan parte hartzea da. Gainera, bi pertsona izango dira honen buru: David Azurza eta Iñaki Maidagan.

EKITALDI EZBERDINAK

SEASKAKO Integrazio Batzordeak antolatuta eta "Ezberdintasunaren errespetua: hitzek obrak behar" lelopean kanpaina berri bat jarri da martxan ahalmen urriko haurren integrazioa ikasketetan bultzatzeko asmoz. Iazkoak izan zuen

H I T Z B I T A N

- Kepa Gallego aktoreak honela zioen "Euskaldunon Egunkaria"-n: "Telebistek egun lan ugari eskaintzen diote aktoreari, baina antzerki eskoletan-eta ez da ikus-entzunezkoen kontua irakasten; eta irakasten bada, oso ginetik. Hori gero nabari da casting-etan (...) Horregatik ikusten dira beti aktore bertsuak telebistan, aktore 'seguru' bila joaten garelako".
- Lucia Etxebarriaren ustez, "Euskarazko literaturarik onena poesia da. Eta ziur aski ahozko tradizioagatik izango da (bertsolariengatik), euskarak, deklinazioari eta genero desberdinei

L A K

BAZTERRAK DISEINATZEN

Koldo Mitxelenan, Kursaleko kafetegian eta Bilboko metroan dauden eserlekuak, Londreseko Royal Opera Housen edota Pariseko St. Denis liburutegian dauden altzariak egin ditu Gipuzkoako Lasarte-Oriako Akaba altzari lantegiak. Horregatik, 1986tik gaur arte eginiko lanarengatik, eman diote Espainiako Diseinu Saria 2000. Bilboko DZ Diseinu Zentroak ere ohorezko aipamena jaso du, gaur arte, 1.000 enpresei diseinu industrialean aholkularitza eskaini baitie. Horrez gain, Espainiako Diseinu Sarietak hamar urte bete dituela-eta, martxoaren 12rako "Enpresa aitzindariak diseinuan" izeneko jardunaldiak antolatu dituzte Guggenheim Bilbao Museoa.

arrakastari jarraiki aurten ere hainbat ekitaldi antolatu dute. Hilaren 17an egin zen mintzaldiaren ostean, martxoaren 31n Kepa Junkerak eta Mikel Urdangarinek kontzertu bat eskainiko dute kanpaina honen baitan Donibane Lohizunen.

ZALDIKO MALDIKOREN URTEMUGA

ORAIN 20 urte sortu zen Iruñeko Zaldiko Maldiko kultur elkarteak, euskara sendotzeko xedez eta honen inguruan hainbat ekitaldi antolatzeko asmoz. Ordutik, urtero, ekitaldiak antolatu dituzte. Aurten, urteurrena ospatzeko, beste hainbat emanaldi antolatu dute. Besteak beste, udaberrian elkartearen urte hauetako gorabeherak jasoko dituen aldizkaria argitaratuko dute.

GALÍNDEZI BURUZ DOKUMENTALA

"CHE" edo "Mafia en la Habana" dokumentalen arrakastaren ondoren, Igeldo Produktzioak

■ "Galíndez" en produkzio lanetan ari dira.

■ Pablo Malo.

IZENAK

Pablo Malo donostiarrak sari berri bat eskuratu du Cadizeko film laburren lehiaketan. Oraingoan gidoi hoberenaren saria eskuratu du "Jardines deshabitados" film laburraren zuzendariak.

Jesus Olaizola ikerlari gipuzkoarrak Arabako Diputazioaren Merituaren Domina jaso berri du. Dominarekin Sancho El Sabio Fundazioan eginiko lana eskertu nahi izan diote.

Andu Lertxundik "El huésped de la noche" liburua argitaratu du Alberdaniaren "Alga" bilduman.

Luther talde eibartarra eta Haurrock lapurtarra suertatu ziren Gazte Leiho maketa lehiaketaren irabazle. Lehe-na, Rock-Heavy atalean, eta bigarrena berriz, Orotarik atalean.

Ana Urkizak "Gela ilunetik" izeneko liburua plazaratu zuen joan den astean Hiria argitaletxearen eskutik.

■ Ana Urkiza.

esker, aukera handiak ematen dituelako". "Euskonews & Media" k jaso du iritzi hori.

• Mikel Olaziregik, egun Donostiako Zinemaldiko zuzendari denak, honakoa adierazi zuen "Gara"-n: "Zinemaldi batek kultur funtzioa eta industriarekiko zerbitzua bete behar ditu batetik eta bestetik, ospea eta glamour-a ere izan behar ditu".

• Tomas Aragues musikariak "Euskaldunon Egunkaria"-n esandakoaren arabera, "musika garaikidean askotan gertatzen da obra behin bakarrik jotzea; kosta egiten da bigarren aldiz eskaintzea. Askotan, gustura gelditzen gara behin interpretatzea behintzat lortzen delako".

GABRIEL ARESTI

Gabriel Aresti zendu zeneko 25. urtemuga kari, poeta handi honi buruzko hainbat hitzaldi, artikulua, erakusketa edota Maskaradaren "Kaio luma zikina" antzezlanak plazaratu ziren iaz. Urteurrena hizpide hartu eta Angel Zelaiaetaren laguntza medio burutu dugu erreportaje hau.

GABRIEL ARESTI 25 URTERA: HITZEKO POETA HARRIZKO HERRIAN

Hogeita bost urte dira Gabriel Aresti (1933-1975) idazle ezinbestekoa hil zela. Zendu ondorenean bere izena eta poesia doi-doi ezagutzen hasi genituenok honelakoak entzuten genituen berari buruz: "Garaian hogeita bost urte aurretatuago bizi izandako gizona izan zen Gabriel Aresti poeta". Gaur egun, "Egun biziko balitz, non egongo litzateke Gabriel Aresti?", galdetu ohi dugu. Ideologikoki, politikoki edota literaturegile gisa, alegia. Erantzunik gabeko galdera da hori. Bego.

Idazle bilbotarra ezagutu aldera Angel Zelaiaeta mallabiarrengana jo dugu. 1976an idatzi zuen "Gabriel Aresti" lehen biografia eta 2000.ean berau berritua kale-ratu zuen Susaren eskutik.

ARAMIA. Angel Zelaiaeta apaiza izan zen. Seminarioan errebelde fama zuen nonbait, eta gotzainak Etxebarriko San Antonio auzora bidali zuen. Etorkinen auzoa izaki, etorkinekin lan egin zuen parrokiaren eta euren arazoak dezente idatzi ere. San Antonioko "Aramia" lan-tegian etorkin askok ziharduen. Aresti ere bertan ari zen kontulari gisa: "Gabrielek 'Zeruko Argia'n idazten zuen eta Arestirekin harremanetan jartzeko zoria izaten nuen etorkinen bidez. 'Gabriel Aresti

ikusten baduzue gorantziak emon' eta langileak pozik eman ere".

Urte batzuk lehenago, seminarioko giro espiritualetan murgilduta zegoen Angel.

Arestiren artikuluren bat atera zain egoten ziren apaizgaiak: "Harri eta Herri'ko poemak taldean irakurtzen genituen; pozik, umoretsu. Zerbait berria ikusten genuen bere poesian, deigarria. 'Zeruko Argia'n kolpe harrigarriren bat botako ote zuen itxaroten genuen, hitz edo ideia bitxiren bat".

GABRIEL ETA JUANITO. Gabriel eta Angel lehenagotik ezagutzen ziren jada. Gabriel Eibarren ari zen lanean eta Juanito San Martin euskaltzainaren etxera joan ohi zen; Angel Mallabiarra joaten zen tarteka. Haietako batean, Gabrielelek eta hirurok afari gogoangarria egin zuten San Martinen etxean: "Lehendik ezagutzen nituen biak, baina hura izan nuen bi gizon kulto elkarrekin ezagutzeko lehen parada. Ordura arte ezagutzen nituen gizon kultoak apaizak ziren, eta haiek, gure aurrean, Jainkoaren aurrean bezala berba egiten zuten. Afarietan geunden eta gizon bi hauek, gizon arruntek bezala hitz egiten zuten, elkarrekin diskutitzen zuten eta berba gordinak esan ere, 'la ostia' eta beste. Nik ezin nuen sine-tsi, tabernan entzuten nituen berbak, gorbataz jantzita zeuden gizon inportante bik esatea"

■ Andere Aresti: "Guretzat urte gogorra eta polita izan da aldi berean"

Zure aitaren 25. urteurrena dela kari hainbat ekitaldi burutu zen Bilbon iaz. Zer-nolako urtea izan da zure familiarentzat. Nola bizi izan zenituzten Gabriel Aresti poeta eta idazleaz buruturiko ekitaldiak?

Aitaren urteurrena dela-eta, mila gauza egin dira azken aldi honetan. Guretzat urte gogorra eta polita izan da aldi berean. Batetik, bere obra eta ideiak plazaratzeari ondo deritzogu beti. Beraz, jende pilo bati eskertu behar dizkiogu beraien ahaleginak, lana eta ilusioa. Batez ere, instituzioetatik kanpo antolatzen diren ekitaldiak ditugu gustuko, baina guztien esfortzua eskertzen dugu berdin. Bestalde, zaila egiten zaigu. Famatua den pertsona baten familia, familia da, ez famatua bera. Horregatik, batzutan ez dugu gure lekua aurkitzen horrelako ekitaldietan, batez ere protagonismoa guri ematen digutenean. Beste aldetik ere, oso maite duzun pertsona baten bizitza, aurpegia, edo ahotsa behin eta berriro berbikitzea gogorra da.

Dena dela eta, dudarik gabe, egindako ekitaldiak eta argitarapen berriak aurrepauso handia izan dira Arestiren obra eta ideiak zabaltzeko eta nolabait berreskuratzeko. Bereziki, erakusketa mugikorra oso esperientzia interesgarria izan da. Erakusketaren bidez, jende askok "Nire aitaren etxea"ren egilea ezagutu ez ezik, idazle konprometitua, euskara batuaren eraikitzailea, intelektual aurrerakoia, eta pertsona bera ezagutu ahal izan du. Maskarada antzerki taldeak

eginiko saioa ere oso baliogarria izan da zentzu berean. Argitalpen berriei dagokienez, oso lan ederra egin da oro har, batez ere kontuan harturik denetarik atera dela, biografia, poesia, antzerkia... Angel Zelaietak, adibidez, izugarritzko lana egin du, eta biografiaren bertsio berria asko gustatu zaigu. Berari esker aitaren senitarteko batzuk ezagutzeko aukera polita izan dugu, Epaltzakoak hain zuzen ere. Instituzioek, Gipuzkoako Foru Aldundiek eta Bilboko Udalak, ateratako liburua primeran dago, oso kalitate onekoa da, eta oso ondo pentsatua. Gero, hitzaldien edukia oso interesgarria da orokorrean.

■ **Zure aita bezala, euskaldun berria zara. Euskal filologia ikasten ari zara orain. Aitaren obra hobekiago ezagutzeko erronka bat ere izan al da hori?**

Euskara ikastea oso inportantea izan da, batez ere aitaren obra ezagutzeko eta bere izaera eta ideologia ulertzeko. Kontuan hartuta orain dela gutxi ikasi dudala, bere idatziak gaztelaniaz irakurtzen nituen, eta itzulita ez dagoena, ez nuen ezta ezagutzen ere. Orain bere obraren irakurketa berri bat egin dut, eta sumatzen ez nituen dimentsio berriak ere aurkitu ditut. Euskal filologiari buruz, denetarik aurkitu dut berau

ikasten. Gehiago espero nuen. Euskal filologia ikasteak ez dit balio, zoritxarrez, Arestiren obra hobeto ezagutzeko. Eta arrazoia ez da izan dagoeneko asko nekienik ●

■ Gabriel Arestiren familia: Meli, Nerea, Andere, Guria.

TRUMOI BORTITZA.

Egun Gabriel Aresti non izango ote zen ezin jakin. Nor izan zen, ordea? Hona Angel Zelaietaren arabera Aresti: "Gabriel trumoi bortitza bat izan zen, bazter guztiak ikaran eta erne jar-

tzen zituena, Genero literario guztiak (poesia, antzerkia, prosa), bertsogintza edo euskara batuaren auzia astintzen zituena. Ez zen Mitxelena bezalako gizon orekatua edo ordenatua. Alfabetoa zetorrela, bada, Atik Zra salto egiten zuen, eta Ztik Kra. Kulturaren alor askotan eragina izan zuen".

MELI PIKU MELATUA. Gabriel Aresti 1957an ezkondu zen Meli Esteban

□ **"Izaera gogorra zuen, baina barkamena eskatzen zekien Gabrieleak. Oroz gainetik, uste osoko eta zentzu etiko sakona zuen gizona zen"**
MELI ESTEBAN

Melirekiko maitasunak: "Guraso biak jaio jatzuzan / Leongo erreñu zarrean", "Melitxu Basurtuko (...) Espainiako andrea / nire aitaren etxearen habea" edota "Meli piku melatua" hitz ezetsuak lekuko. Gaur egun, Meli Esteban eta Andere Bihotz alaba Gabriel beraren Bilboko jaiotetxean bizi dira. Bere biografoaren berbetan, Gabriel Aresti zenduz gero Arestiren senitartekoak arestitarra- goak bihurtu dira. "Zerk erakarri zintuen

nekin. Hiru alaba izan zituzten: Guria, Nerea eta Andere Bihotz. Meliren arbasoak leondarrak dira jatorriz. Arestiren poesian lorratz nabaria utzi zuen

*Gabrielengan?” galdeturik, honelatsu dio Meli alargunak Zelaletaren biografia: “Gustatzeko moduko gizona zen, begi ederrak zituena, gizon garaia, sendoa eta oso atsegina. (...) Iza-
era gogorra zuen, baina barka-
mena eskatzen zekien. Oroz gai-
netik, uste osoko eta zentzu etiko
sakona zuen gizona zen Gabriel.
Agian, horregatik, batzutan,
kementsu eta grinatsua agertzen
zen, eta polemikoa ere bai”.*

BIOGRAFIA BERRIA. 25.

urteurrena zela-eta, “Gabriel Ares-
tiren Mundua” Erakusketa eta Jar-
dunaldiak burutu ziren Bilbon.
Poetaren obran adituek jardun
zuten bertan. Horiei buruzko libu-
ru mardula eta interesgarria dago
kalean; Aurelia Arkotxa lapurtarra-
ren hitzaldia tarteko. Angel Zelaie-
tak dioskunez, Aurelia Arkotxak
Gabrielen bizitza ganoraz ezagu-
tzeko libururik ez zegoela merka-
tuan esan zuen, aurreko liburuak
agortuak zeudela, eta abar. ■ Maskaradaren “Kaio luma zikina” antzezlan-
a. Horrek animatu zuen Zelaieta
edizio berri bat prestatzera berriz ere.
Horretan ari zela Karmelo Landak egin lan
handiaz jabetu zen. Arestik argitaratu
gabeko lan asko landu eta ezagutza eman
du irakasle honek: “*Dena berrikusita, kon-
turatu naiz beste Aresti bat ezagutu duda-
la, lehen ezagutzen ez nuen beste Aresti
bat. Areago, bere biografia berrargita-
ratu ostean esango nuke badagoela eza-
gutzen ez dugun Aresti bat, eta poztekoa
da. Bere obra goitik behera berriro ira-
kurtzen badugu, beste Aresti bat ikus
dezakegu poeman eta eskribuen oste-
an*”.

Arestiren literatur obra libreago bat
aurkitu du Angelek. Biografia berriak
haren bizitzari betirako indarra eman-
go diola eta bere obra perspektiba berri
batekin irakurriko dela espero du.

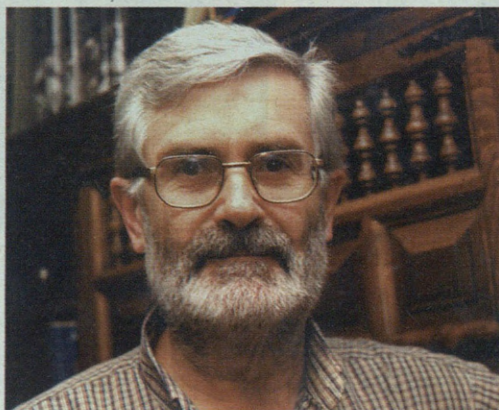
GABRIEL HARITZAK.

Hiru partetan emana da biografia: “Haritz
landatua”, “Haritz tantaia” eta “Harizti
mehaztua”. Gabriel Aresti Bilbon hazi
eta hezitako “haritza” izan zen. Berroeta-
Aldamar kalean goizik erneturiko eta
landaturiko gaztea. Etxebizitza bateko
azken solairuan -ganberan edo- bizi izan
zen haurtzaro eta gaztaroan. Aita Etxano-

■ Maskaradaren “Kaio luma zikina” antzezlan-
a.

koa zuen, ama, berriz, Enkarterrikoa.
Hiru semeetako azkena zen Gabriel.
Gerra osteko frankismoaren giroan bizi
zen familia arrunt bat zen arestitarra. Ez
ziren frankista militanteak, baina aitak
irabazleen aldeko joera zuen nonbait.
Arestitar gazteak, nolanahikoak izanik

■ A. Zelaieta, Gabriel Arestiaren biografoa.

ere, irakurle porrokatuak omen ziren,
argiak; biblioteketan ibili ohi ziren. Juan
Mari Arestik ere, bigarren semea, idatzi
izan du nobela bat edo beste. Abertzale
mundukoak izan ez arren, Gabriel ez zebi-

len oso urrun abertzaleengandik:
“Gabriel, oso ume zela hurbildu
zen abertzaleen ingurura. Asko
prometatzen zuen gazte bat bezala
ikusia zen abertzaleen artean.
Haatik, hauek zuhurtziaz begira-
tzen zioten, jatorriz ez zelako fami-
lia abertzale bateko semea”.

Hamabi urte inguruan hasi zen
euskara ikasten Gabriel. Txinparta
talde abertzalearen inguruan zebi-
len orduan. Geroago, 1959. urtean
-EGI erakundeko hainbat militante
ETako bihurtzeko zorian zeudela-
atxiloketa ugari izan zen Bizkaian.
Gabrielen laguna zen EGiko Gabi
del Moral atxilotu zuen polizia:
“Gabrielek baina, oso bizkor eba-
tzi zuen armen bidea, garbi zeukan
hura ez zela bere bidea. Bide hura
beldurrarengatik baztertu zuela
diote batzuek. Gabrielek baina
bere eginkizun literarioa eta poeti-
koa zuen buruan. ‘Bizkaitarrak’
deritzon poeman dioenez, berak
lurra makinatu eta landu egin nahi
zuen. Han amaitu zen EGikoare-
kikoa”.

“Harri eta Herri”ko poesia
soziala landu aurretik “Bizkaitarra” eta
“Maldan behera” poesia liburuak idatzi
zituen Arestik. Azken honetan, poeta sin-
bolisten eragina ageri da. “Bizkaitarra”n
Gabrielek gaztaroan jeltzale baten alaba-
rekin izandako harremanaren zantzuak
ageri bide dira. Biografia bat idazterako-
an tentu eta begirunez aritu beharra
dago Zelaletaren ustez. Gabrielen
familiakoak bizi dira eta arestian aipa-
turiko emakume bera eta honen familia
ere bai. Biografoak nahiago izan du
hainbat gauza isildu: “*Uste dut emaku-
me hori Gabrielen lehen amodioa izan
zela, eta bien harremanak utzi zituztela
bere familiak Gabrielekiko zuen
aurreiritzia zela-eta. Ez daukat datu
objektiborik, nire inpresioa da. ‘Biz-
kaitarra’ n aipatzen duen emakumea ez
du geroztik zuzenki aipatzen, baina
zeharka-edo, baietz uste dut. Esatera-
ko, ‘Nire aitaren etxea’ poeman aipa-
tzen dituen aberastasunak (Gabrielek
ez zuen halakorik, jakina), emakume
horrenak izan zitezkeen. Nire interpreta-
zioa da baina*”.

HARIZTI MEHAZTUA.

Aresti
laudatua eta saritua izan zen. Jende

kultuek aurreikusi zuten gazte hura errealitatea bilakatu zen. Gero, ordea, jazarria izatera pasa zen. 'Zeruko Argia'n nahiz 'Anaitasuna'n ez zioten publikatu nahi, ez zuen bere liburuentzako argitaletxe interesaturik aurkitzen. Editore lanetan ere aritu zen Gabriel Aresti: "Oso krikikatua izan zen. 'Lan

▣ **"Aresti euskaldunon ordezkaria bai baina ez dela unibertsala diote batzuek. Niretzat aurkezgarria da munduan euskaldun gisa"**
ANGEL ZELAIETA

Deia'n bere aurka publikaturikoak lekuko. Susa argitaletxeak eranskin modura eman dituen artikulu horiek paradigmatisako dira, baina gaurko egoera ere halakoxea da"

ARESTI UNIBERTSALA OTE?
Gabriel Aresti hil osteantxe eratu ziren

diktaduraren ondoko euskal instituzioak. Carlos Garaikoetxea lehendakariak Arestiren "Nire aitaren etxea" poema, herri honen ikur eta ezaugarri gisara aurkeztu zuen Katalunian: "EAJko agintariek Aresti bere egin dute, eta ez dute egin herriak eskatua, baizik berek halaxe nahi izan dutelako. Aresti gizon inportantea da agintarientzat. Euskal Herriaren egoera gorabeheratsua izanda ere, Gabriel Aresti aurkeztu liteke denon ordezkari bezala, nik uste"

Nahiz eta zenbaitek Gabriel Aresti Alderdi Komunistaren inguruan kokatu izan zuten, PCEko Gregorio San Juanek Aresti errakzionarioratzat jo zuen bere garaian. Honela amaitu du bere jarduna Angel Zelaietak: "Aresti euskaldunon ordezkaria bai, baina ez dela unibertsala diote batzuek. Niretzat, aurkezgarria da munduan euskaldun gisa. Arestiren poesia soziala, urgentziazko poesia dela, amatatu egin dela ere diote batzuek. Nik ezetz diot, hemendik urte askotara ere Gabriel Aresti ageragarria izango dela" ●

◆ MIKEL ASURMENDI

■ 1953ko maiatzaren 11n, Bilbon.

■ Aurelia Arkotxa, Gabriel Arestiren obran aditua

"Harriaz hainbertze idatzi zuen idazlea, ez ote dugun harrian zizeldu?"

Arestik gaur, poesia sozialak hainbeste lekuri ez duen garaian, poesiaren arrakastak berak gure artean beherakada handia (eta normala) jasan duen garaian, Arestik, diot, lekuri ba ote du gure baitan?

Egia erran, aditu eta arestizale kondatu batzuegandik kanpo nork irakurtzen ote du gaur Gabriel Aresti? Nehor gutik seguraski. Nehor gutik irakurtzen baitu ere poesia. Bizkitartean, haren salatze, oldar eta probokazioek badukete zer bait erranahi gaurko munduan.

Ordea, harriaz hainbertze idatzi zuen idazlea, ez ote dugun gero bera harrian zizeldu eta berdenboran ixilarazi, da galdera. Kritikoen hitzetan kanonizatu hitza agertzen delarik kasu eman behar genuke. Eta Aresti kanonizatua den idazlea, omen...

Ordea, nolaz obra zehazki eta seriozki argitaratua ez zaion idazle bat kanonizatu ote daiteke? Gogora dezagun Madril-

go argitaletxe handi batean agertu zen Arestiren "Harri eta Herri" eta "Maldan behera"ren edizio zarpailena 20 bat urtez gure liburutegi bikainenetan problemarik gabe, saltzaile, irakasle eta bertze adituen bendizioarekin saldu izan dela orain arte.

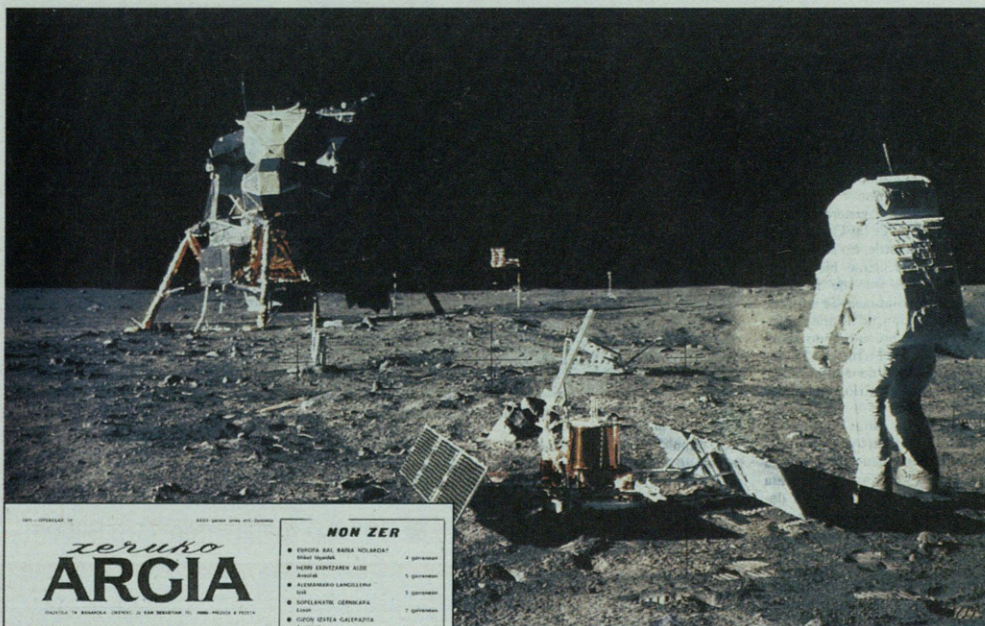
Gogora dezagun, arestizale guziek salatu edizio horretako testua hutsez betea, batzutan puskatua zela, "Maldan behera"ren espainolezko itzulpenak zakarrontzira botatzekoak zirela.

Gogora dezagun Arestiren "Maldan behera"z ez dela gaurko edizioetan bertsio fidagarriarik. Batek Liburutegietako kolekziorik artxibatueta bakarrik aurki dezakeen 1960ko Euskera-n agertu zen bertsioa eskuetan ez badu, ez dezakeela nehon hutsik gabeko den bertze bertsiorik aurki. Gogora dezagun, Arestiren lanari buruz duela zenbait urte egin izan den argitaratze fidagarrienean ere lau bertso (estrofa) zuzen kontrako lekuetan agertzen direla testuaren zentzua zentzugabekeria eroraraziz... Gero, nola sinets Aresti irakurtzen dela?

Ez ote dugu finean, ezin hezia zen boza, ezin taparazia zen ahoa, ezin ixilarazia zen oldarra neurtu? Ez ote dugu azkenean idazlearen libertatea, idazleari preseski batzuetan barkatzen ez diogun hain preziatua den libertate hori kanonizatuz mugatu? Arestiri ez ote diogu berak beretzat hautatua zuen outsidertasuna ukatu? ●

Lur osoa ilargira begira zegoela-eta, astekaria ere sateliteari so jarri zen 71ko otsailean. Bide batez, estatubatuarrek kritikatzeko aitzakia eman zion gertakariak.

Ahaltsuen une gogoangarriek estal dezaketena

■ "Estado de excepción" delakoa

Astez aste, 1971-II-14

Illaren Sean, Madrilgo Consejo de Ministros delakoak Gipuzkoako "Estado de excepción" bukatzea erabaki zuen. Iru illabeteakoa jarri zuten baiña bi pasa diranean, Espainiako kendua dagoen 18garren artikulua bakarrik uzten dute baliorik gabe. Beraz, oraindik, pertsonak detentatuak izan ditezke

Zapalketa, askatasunaren izenean

■ Gizakiak ilargia zapaldu zuen unea.

ko trastea lehenago iritsi zela-eta, baina, pertsonarik ez zihoanez berean, Estatu Batuak eta SESBk elkarren artean jokatzen ari ziren partida hartako tanto hura Estatu Batuentzat izan zen. Horrelakoeak ziren Gerra Hotzaren gorabeherak... ankerragoak ez zirenean, bistan da.

ASKATASUNAREN IZENEAN

1971ko otsailean, Lurra duen satelite gertukoenari hirugarren bisitaldia egitekotan ziren iparramerikarrak (lehenago ere joateko asmoa izan zuten, baina "Apolo XIII".ak kale egin zien). Oraingoan hutsegiterik ez zuten nahi, eta Mendebaleko komunikabideetan ez zen berri horri itzal egin diezaiokeen beste gertakizunik. Egon zitezkeen vietnamdarrak, laostarrak, kanputxearrak, ugandarrak, hegoafrikarrak edo batek daki nongoak bereak eta bost jasaten, zeuden bezala bestalde, aipatu hedabide horiei gehiegi

hunkitu gabe. Zer ziren betiko kontu horiek, bada, "Apolo XIV".aren balentriaren aldean?

Z. ARGIA ere ohartu zen horretaz, eta bere 415. zenbakiko lehen orrialdean, planeta arteko bidaia haien "Mitoa" salatzeaz gain, "Zapalketa, askatasunaren izenean" Juan Elustondok eginiko gogoeta plazaratu zuen. Elustondok honela aitortzen zuen, aldeaz aurretik, ilargira joate hura: "Izuga-

■ "Firestone Hispania"

Astez aste, 1971-II-14

Lantokitik kanpora 360 langille bota dituzte Basauriko Enpresa ontan. Joan zen abenduaz gero, langille aukeratuak, lan klase berriz bat etzetzeko, egokia ikusten etzutelako, geldi, poliki egiten zuten lan. Eta nausiak kalean jarri zituen. Lantokian, 3.200 langille dira, denera ●

Dudarik gabe, gizakia ilargiraino iristea garrantzitsua izan zen... gizakiontzat besterik ez bada ere. 1969ko uztailaren 22a ahaztuko zuenik gutxi izango zen... Mendebalean behinik behin. Izan ere, baliteke sobietarrentzat hain une gogoangarria ez izatea, beraiek bidaltu-

■ Jauregitar Luis apaiz jauna, "Jautarkol" hil zaigu

Etzaniztar Nemesio, 1971-II-14

Aren bizi-aria Erreterian asizan 1896ko urteko ekainaren 19an jaioa. (...) "Jautarkol" izenordea, bereala ezagutua izan zan euskal paperetan. Batez ere, gerrate aurreko Zeruko Argia zaarrean, irakurtzen ditugu sarri arener olerkiak. Bertsolari mailla utzi ta egan egin zigun bere euskera txukunean olerkari maillara. Ta ala argitaldu zuan bere olerki-liburu "Biozkadak" izenekoa. (...) Euskal-soroan, beti biziko dira Jauregiren olerkiak. Bere aldia bete baitzuan erreteriar prestuak. Gero, arener ondoren etorri ziran Lizardi, Lauaxeta, Orixeren "Euskaldunak" eta ondorengo idazle jatorrak. Ezagunak dira ere, Xenpelarri buruz argitaratu zuan liburu ederra; Cela idazlearen "La familia de Pascual Duarte" euskaratua ta beste hamailan lan eder (...) ●

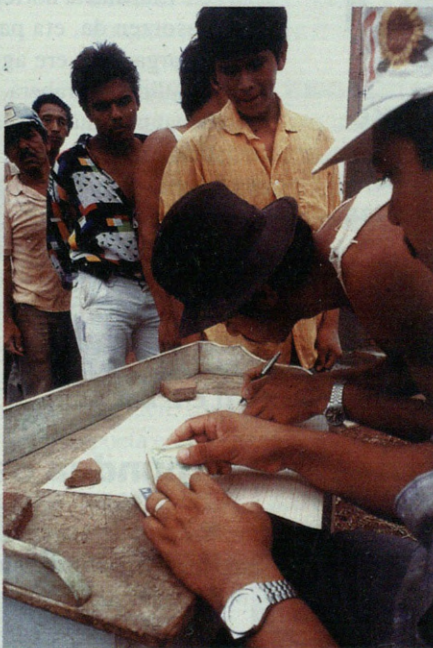
rizko ekintza izan ez denik ezin genezake uka". Baina hortik aurrera, zalantzak zituen: "Baina... zertarako illargira joan, binbitartean hemen lurrean goseak hiltzen ari baldin bada jendea? Zer da gizarte hau? Erotu egin al gara?". Hara egilearen kezak! Haatik, ez zezala inork pentsa bereak bakarrik zirenik: "Galderaok -ohartarazten zuen- ez ditugu behartsu garenok bakarrik egiten, iparramerikar askok eta askok ere bai. Izan ere Ipar Ameriketara ari da aldakuntza ederrik gertatzen. Eta hau da bati-pat aztertu nahi gendukeana. Bestetan Iparamerikakoz mintzatzen garenean batez ere Indotxinako arazoa eta Arabe-Israel arazoak gaitzat ditugula jarduten gara. Ipar Amerikaren barneko azterketa bat, osoa ez izan arren, egin nahi genduke".

ESTATU BATUETAKO MISERIA

Egileak zioenez, estatubatuarrek ez zuten asmatu eta ezta asmatzeko bidean jarri ere, beren gizartea jasotzean. Eta gezurretan ez zebilela erakusteko, zenbait adibide eskaintzen zituen. "Gizon ospetsu" bati entzundakoa, lehena: "Zinez zoragarria da bihotza gizon bati aldatzea, baina

zertan gelditzen da zoragarritasun hori Ipar Amerikan behar dan aina sendagille ez baldin badago!". Honaino, "gizon ospetsu" horren kexua. Jarraian zetorrena, berriz, Juan Elustondorena baino ez zen.

"Ez, herriaren beharrei erantzuteko ez dago Ipar Amerikan nahiko sendagille. Hori bakarrik ez da ordea. Udaletxeak batez ere, herri haundietako udaletxeak zorraz egiten ari dira. John Lindsay, New York-eko alkateak, udaletxeko langileak gutxitu egin ditu 300 milloi dolarren zorra sortu dala ikusita. Eta hiri hau bakarrik ez da honela dagoena; beste askorik ere ba da.

Ikastetxe nagusiak edo Unibertsidadeak ere koska berean daude. Denak diru faltan eta zorretan bizi dira. Are gehiago oraindik, 24 milloi pertsona (zuriak %ko 10 eta beltzak %ko 31) behar gorrian bizi dira. Bizitzarako behar dan minimoa baino gutxiago irabazten dute, alegia. Hau ere harritzekoa da baina hala da".

Berak zekizkien "bekatuak" azaldu eta gero, gizarte iparramerikarra aztertzen zuen. Baikor, halere: "Esan ditekela aldakuntza sakon xamarra ematen ari dela jende hanitz eta hanitz, zorionez. Gaur egun iparramerikar asko zalantzan bizi da. Desengañaturik bere Estaduarekin. Ezin onarturik bere zibilizazio hori. Beltzen borrokak asko eragin dio jendeari. Iparamerikarra lo zorroan zegoen zenbait zuzengabekeria ahaztu nahirik. Beltzen borroka ikubilkada bat izan da. Baina bere onetatik atera duana Vietnamgo gertaerak izan dira. Ez beza pentsa inork ordea jendea gehienik asalatu duena bonbardeoak izan diranik, lurrean soldaduak egin dituzten txikizioak baizik, eta batez ere Song My hirian gertatutakoak. Berandu baina poliki poliki oharitzen ari dira, Ipar Amerikaren berezitasun berezi bat zapalketa izan dela. Zapalketa askatasunaren izenean".

Agortu zaigu lekua! Ezin, bada, Elustondoren gogoeta osorik eskaini. Halere, nago baikorregia ez ote zen, estatubatuarren gizartearen aldaketaz mintzatzerakotan... ●

◆ PILAR IPARRAGIRRE

■ Gizon izatea galerezita

Arostegitar Jokin, 1971-II-14

Brasilgo Iparraldeko Langille Katoliko Ekintzakoek (ACO) aurtengo Eguberritan, langilleei, agiri luze bat zuzendu diete. Auxezan agiriaren deitura: "Gizon izatea galerezita". Salaketa beltzak dakartzki agiri onek: Lan-eza gero eta gehiago... lantari kaskarrak... lan egiteko era gogorak... Langilleetan egiten diran egiñalak, zein aundi eta zein balio bikainekoak diran sekulan jakin ez dezaten... Diru eraketak (sistema ekonomikoa) eta Gobernamentuak langilleari egiten dizkion zapalketak... Ageri onetan, azken puntuan, langillearekiko Eleizaren jokabidea aztertzen da. (...) Ebanjelioz kutsatutako Elizari (Kristok

esan eta egin zuana seriozki artzen dutenei alegia) borroka gogorra egiten zaio. (...) Gizonari eskubideak ukatzen zaizkionean, Elizak bereak ba dituala uste izatea, Kristoren Elizari irain aundi bat egitea da; Kristoren Elizak eta gizonak elkarrekin zerikusirik ez dutela aitortzea izango bai litzake ori esatea. Oreragatik ez arritu eraso-aldi eta gaizki esaka badarabilkite Helder Camara, bein betirako isil eta mutu geldi dedin; gizon apal eta beartsuen eskubide eta baloreen alde jotzen duan banakako bat, bera baita. Ez arritu, ez eta, Jokeko kristau langille gazteen talde bat eta beren aldeko ziran apaizak giltzapetuta presondegian sartu badituzte ere (...) ●

Astia Hartuta

A S T E K O L I B U R U A

EUSKAL HERRIKO ESKOLARTEKO XII. TXAPELKETA

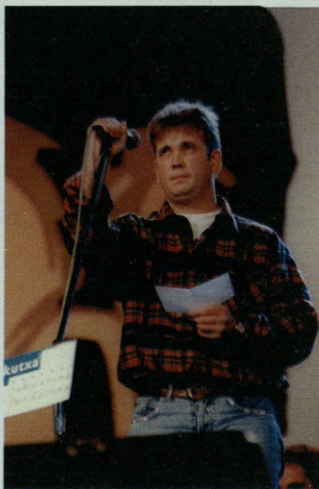
**ESKOLARTEKO
BERTSOLARI
TXAPELKETA**
Ikastolen Elkartea
IKASTOLEN
ELKARTEA
64 orrialde

Iazkoarekin, hamabigarren aldiz burutu da jadanik Euskal Herriko Eskolarteko Bertsolari Txapelketa, non gure herriko bazter guztietako neska-mutikoez parte hartu ahal duten. Ikastolen Elkartea orain eskaintzen digun liburuskan, Mungian izan zen Txapelketa horren azken saioa jasotzen da, eta partehartzaileen argazkiak ere ageri dira bertan. Adinaren arabera, bi mailatan banatuak daude taularatutako bertsolariak: 14 urtera artekoena bata eta hortik 18ra bitartekoena bestea. 2000. urtean, Mungian, hauexek egon ziren: Txikien mailan, Egoitz Telletxea (Lesaka), Maindi Murua (Askai-

ne), Ander Elortegi (Gernika), Patxi Iriart (Hiriburu), Mizel Mateo (Bidarra), Amaia Uribe (Forua), txapeldunordea gertatu zen Aitzol Munduate (Ataun) eta txapelduna izan zen Beñat Gaztelumendi (Añorga). Handien mailan, berriz, txapelduna Sustrai Kolina urruñarra izan zen, eta txapeldunordea Igor Muniategi bermeotarra. Beraiekin batera aritu zirenak, hauexek: Eneritz Zabaleta (Baiona), Joseba Otaegi (Zizurkil), Mikel Azpiroz (Iruñea), Maiteider Sasieta (Agurain), Xabier Paia (Algorta), Manex Agirre (Aramaio), Iban Urdangarin (Ataun) eta Eneko Lazkoz (Etxarri-Aranaz).

▼ Egileari Galdezka

"Bertsolari-eskolen mundua oso indartsu dago"

Mikel Mendizabal

■ Zer dela-eta ekin zitzaion ekitaldi honi?

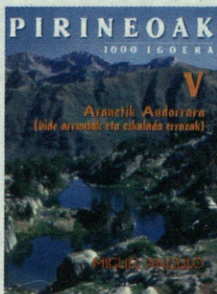
Hau dena "Bertsolaritza irakaskuntzan" plangintzaren barruan dago. 1982an eman zitzaion hasiera Gipuzkoan. Gero Bizkaian, Araban, Nafarroan... hasi zen egiten baita ere, Iparraldean geroago. Proiektu horren asmoa bertsolaritza irakaskuntzan txertatzea da. Lehen helburua ez da bertsolariak ateratzea, bertsolaritzak dituen baliabideak irakaskuntzak aprobetxatzea baizik. Baliabide asko baititu! Memoria, irudimena, hiztegia, erreflexuak, kanturako joera... lantzeko balio du, hau da, ikasleek aho hizkuntza trebatzeko, horren gabezia ere asko ikusten baita irakaskuntza munduan. Hasieran, ikastoletatik abiatu zen, baina gero D ereduko ikastetxe guztietara -batzuetan, B eredukoetara ere- zabalduz joan zen. Proiektu zabala da. Ikastolak, institutuak, eskola pribatuak, DBH, DBHO... harrapatzen ditu.

■ Zein izan zen txapelketa martxan jartzeko arrazoi nagusia? Motibazioarena. Ordurako -orain dela 20 urtez ari naiz- bertso-eskola bat edo bi antolatuta zeuden, batez ere Eskoriatzako Almen ikastolakoa. Gero Zumaiakoa eta Hernanikoa sortu ziren. Eta noski, horien lana plazaratu beharra zegoen, eta Eskolarteko Txapelketa jarri zen martxan. Eskolarteko Bertsolari Txapelketa hau da bertso-eskolen tenperatura hartzen duen ekitaldia.

■ Eta zer moduzkoa da tenperatura hori?

Gaur egun bertsolari-eskolen mundua oso indartsu dago. Euskal Herria osoan laurogei bat herritan egongo dira bertso-eskolak, eta herri batzuetan talde bat baino gehiago dago. Eta kontuan hartzen baduzu talde bakoitzean, batez beste, sei-zortzi neska-mutilek parte hartzen dutela...

L I B U R U A K

**PIRINEOAK V.
ARANETIK
ANDORRARA****Miguel Angulo
ELKARLANEAN**304 orrialde
5.300 pezeta
212 libera**PIRINIO MENDILERROARI BURUZKO BOSGARREN ALEA**

Hauxe duzue Miguel Anguloren lan honen izenburu zehatza: "Pirineoak V. 1.000 igoera. Aranetik Andorrara (bide arruntak eta eskalada errazak)". Pirinio mendilerroa Atlantikotik Mediterraneoraino aztertzen duen bilduma bateko bosgarren liburukia da. Izenburuak adierazten duen bezala, oso trebe ez izan arren, mendira igotzea gustuko duen edonorentzako aholkuak ematen ditu. Horrela bada, jakinmina duenak, argazki eder eta mapa zehatz baina eskematiko askoz gain, Erdialdeko Pirinioetan zehar, Val d'Aranetik hasi eta Andorrako Serrera-Estanyò mazizora arte egin daitezkeen mendi-ibilbideen aukera zabala aurkituko du bertan. Aran, Montgarri, Aneu, Boí, Cardós, Ferrera, Couserans, Aulus, Vicdessos, Aston, Ordino, Segre, Noguera Ribagorçana eta Noguera Pallaresa haranak ere kontuan hartuak izan dira.

**XX. MENDEKO
POESIA KAIERAK:
MANEX****ERDOZAINTZI-
ETXART****Antologia egilea,
Koldo Izagirre
SUSA**61 orrialde
700 pzta./ 28 lib.**BELAUNALDI ENGAIATU BATEN AITZINDARIA**

Horrela definitzen du Koldo Izagirrek Manex Erdozaintzi-Etxart poeta (1934-1984): "Belaunaldi engaiatu baten aitzindaria, premiázko idazlea". Frantziskotarra izan bazen ere, idazle zibilaren eredutzat jotzen du ibar-larra Izagirrek. Are gehiago dio, Jon Mirandek akademiko bat dirudiela Manex Erdozaintzi-Etxart frantziskotarraren aldean. Gauza da, Erdozaintzi, bere lehen liburuan, 1956tik 1976 bitarteko poemen bilduma den horretan, Iparraldeko erlijio kutsuzko poesiaren eta Hegoaldean garai horretan idazten zen poesia sozialaren artean bide liriko desberdin bat bilatzen saiatu zela. Eta bere poemetan, paisaia bukolikoaren atzean zegoen giza-geografia hondatua erakutsi zuen. Esan daiteke, gizarte libre baten nahia herriaren errailetan sumatu, eta poeta erdi-minez zegoen populu horren emagina bilakatu nahi izan zela.

**HIZPIDE
47. ZENBAKIA****HABEren****Hizkuntzaren
Didaktika Zerbitzua
HABE**120 orrialde
760 pezeta
30 libera**HABE-REN LAUHILABETEKARIA KALEAN**

Euskalduntze-alfabetatze aldizkari hau, batik bat helduen euskara irakasle-
Ei zuzendua dago. Izan ere, ama hizkuntzaren eta bigarren hizkuntzen irakaskuntzarekin zerikusirik duten zientzia arloak (psikologia, linguistika aplikatua, andragogia, pedagogia, soziolinguistika) ditu berezko esparru, eta hizkuntzen irakaskuntzan/alfabetatze gaietan teoria, teknika eta ikerketak ezagutaraztea da bere helburu nagusia. Bere azken zenbakian agertzen dituen lanen artean, besteak beste, hauexek aipa genitzake: Ainhoa Ezeizak idatzi duen "Simulazio orokorra 1: etxaldetarrak proiektua. Hizkera informalaren lanketa goi-mailan" azterketa, Igone Arteagoitiak "Gaztelania-hiztunek aditz trantsitiboak nola gauzatzen dituzten euskaraz" gaiatz eginiko ikerketa, eta Aitziber San Romanen "Nola erabili testu errealak ikasle hasiberriekin" lana.

**Beti
hurbilago.**

Zerbitzu integrala,
pertsonalizatua,
hurbila eta
etengabea.
Horixe
da gure
konpromisoa.

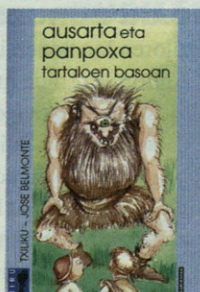
**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 - DONOSTIA

Z E R B I T Z U A

LIBURUAK

AUSARTA ETA PANPOXA TARTALOEN BASOAN

Txiliku/ Jose
Belmonte
ELKARLANEAN
78 orrialde
790 pzta./31 lib.

BIKOTE ABENTURAZALEA, BERRARGITARATURIK

Neska-mutiko abenturazale batzuk ditugu J. M. Olaizola "Txiliku" k idatzi eta Jose Belmontek margotutako ipuin honen protagonistak. Gure lagun horiek, gertaera bitxi eta arriskutsuen bila abiatzeko prest daude beti, eta noski, topatu ere topatzen dituzte halakoak. Adibide garbiena, "Tartaloen basoan" gertaturikoa. Nahiz eta bazkaldu zuten ostatuko jabeak behin eta berriz esan baso hartara ez hurbiltzeko, ez zela leku segurua, bikoteak ez zion kaso zipitzik egin eta harantz joan zen, baso ilun eta zabal hura zeharkatzeko asmotan. Bat-batean, ordea, tartalo bat agertu zitzaion aurrez aurre, basoa berea zela eta beraiek ere bere menpean zeudela esanaz. Beldurtu ziren, jakina, baina halere asmatu zuten hartatik nola ihes egin. Elkarlaneanek bere "Miru" sailean berrargitaratu duen liburu hau, 1991n plazaratu zen lehen aldiz.

GAZTE-AK ETA EUSKARA

Koordinatzailea,
Arantxa Urbe
XANGORIN
181 orrialde
1.500 pezeta
60 libera

EUSKARAREN ERABILERA SUSTATZEKO PROGRAMAK

Hik Hasi euskal heziketarako aldizkariak koordinatu du "Gazte-ak eta euskara", non jasotzen diren 12-18 urte bitarteko gazteen artean euskararen erabilera sustatzeko jada abian dauden programak. Gehientsuenak ikastetxeekin lotuta badaude ere, esparru hauek bereizi nahi izan dira liburuan: irakas-kuntza, aisialdia (batez ere gazteen denbora librean eta ludikotasunarekin lotutako programak), eskola-orduz kanpoko jarduerak (kirola, musika...), lagunartea eta udalerrria. Hamairu ataletan banatuta dago liburua: "Gazteei buruz eta euskarari buruz kontuan hartzekoak", "Ikastetxeko dekalogoak", "Euskara bizia", "Akatsak zuzentzen", "Gazteen erregistro kolokiala", "Motibazioa testu-liburutan", "Aisia eta eskola", "Komunikabideak", "Aisialdia", "Hitzarmengintza", "Kuadrillategi", "Udalerrri bateko plana", eta "Zenbait programa gehiago".

AL PISAR EL UMBRAL DEL AÑO 2000-2

Euskalerriaren
Adiskideen Elkarteak
RSBAP
726 orrialde
2.000 pezeta
80 libera

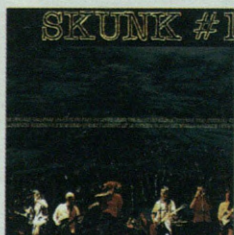

EUSKALERRIAREN ADISKIDEEN ELKARTEKO BULETINA

José Ignacio Tellechea Idígorasek zuzentzen du buletin hau, Euskalerriaren Adiskideen Elkarteak (apika irakurleak Real Sociedad Bascongada de los Amigos del País bezala ezagunago izango duenak) sei hilabetero plazaratzen duena. Oraingoan, beraz, 2000. urtean argitaratutako bigarren liburukia eskaintzen digute. Idazlan ugari jasotzen dira bertan. Besteak beste, José Manuel Etxaniz Makazagaren "Veterinarios Vascos en el Exilio como consecuencia de la Guerra Civil 1936-1939", Alejandro Gómezek "Los Colmenares de Licona: Beneficencia y Sociedad en Lekeitio entre los siglos XVII y XIX", Hilario Rodríguez de Graciaren "Mercaderes guipuzcoanos en el comercio toledano de la seda a finales del siglo XVII", eta Begoña Sarrioinandien "Apuntes para una Vasconia del siglo XIX".

DISKOA

#1
Skunk
SKUNK DISKAK
21 kanta
1.675 pezeta
67 libera

SKUNK TALDEAREN BIRA AMAIGABEAREN ISLA BIZIA

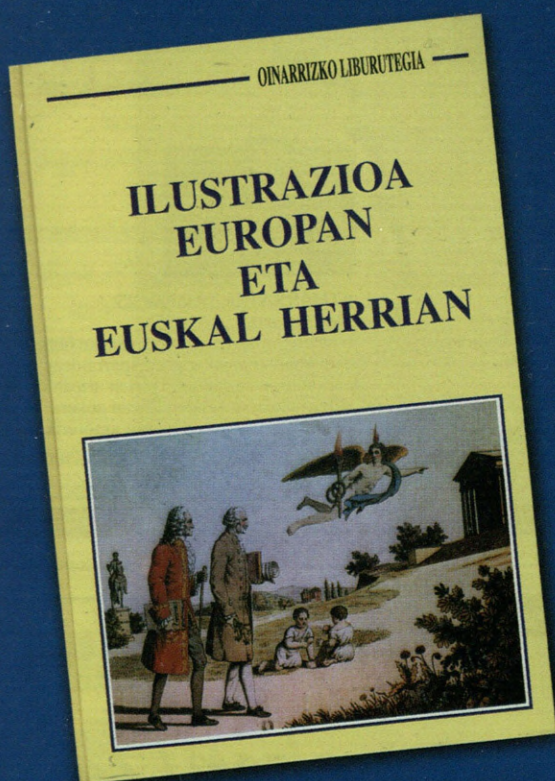
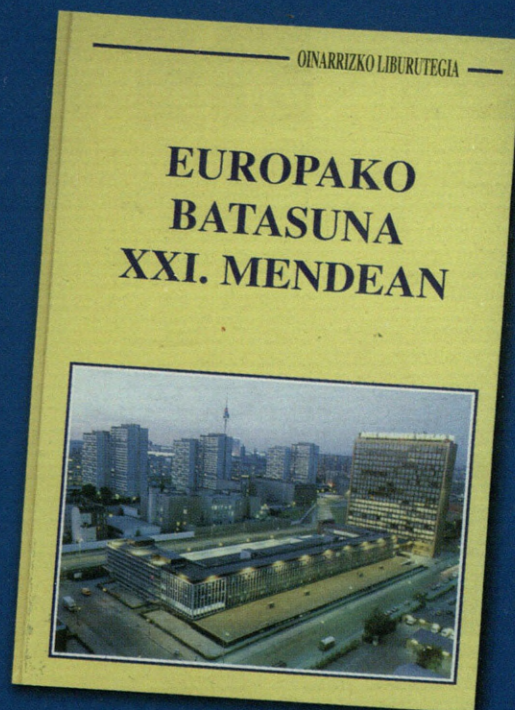
Bostehun kontzertu baino gehiago emanak dituzte jada Skunk taldekoek. Idiazabalen bezala Quebec-en, Alemanian, Breizh-en, Libanon, Ipar Irlandan eta beste hamaika lekutan egonak dira jotzen -10. urtebetetzea Beiruteko Chayla estadioan ospatu zuen taldeak-. Punk, rock, hardcore, reggae, ska doinuak entzun daitezke Skunken emanaldi bizietan. Eta euskara, euskaraz kantatzen du

talde honek-eta, noizean behin gaztelera edo frantsesa erabili arren. Eta "#1" CDan, "Enbata Tour 2000" deituriko biran zehar zuzenean grabatutako 16 kanta jaso dituzte -beste bostak Katarain&Elkar estudiotan grabatuak dira-. Kanten izenburuak? "Zutik", "Sorgin", "Bai baleki", "Jira eta bira", "Goazen", "Rafaren farra Nafarroan", "Herri Urrats 96", "Edan nuen gau guztian"...

EUROPAKO BATASUNA XXI. MENDEAN

Liburu honetan Europa eraikitzeke emandako urratsak aztertzen dira. Europa berdea (nekazaritzaren aukerak Europa berrian), Europa urdina (arrantza eta arrantzeleen arazoak), Europa soziala (herri eta klase minorizatuen aukerak eta geroko erronkak), Europa ekologikoa (ingurugiroaren eta azpiegitura handien gizarte berria), Europa kulturala (herri gutxituen kultura eta hizkuntzen aukerak), Europa ekonomikoa (moneta eta kanpo-harremanak), ... aztergai dira oso ere pedagogikoan.

ILUSTRAZIOA EUROPAN ETA EUSKAL HERRIAN

Ilustrazioa zer den (razionalismoa, estatuen sorrera, emakumeen jarduera berriak) eta Ilustrazioa Europan nola garatzen den aztertzen da liburu honetan. Horrekin batera Espainiako Ilustrazioa eta nazionalitate historikoenak (Kataluina, Galizia eta Euskal Herria) konparatzen dira, Euskal Herriaren kasua (gure Ilustrazioaren ezaugarriak, ilustratu nabarmenak, instituzioak eta monarkia zentratzailerarekin izandako harremanak) bereziki aztertuz.

GAIAK

ARGITALDARIA

**Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!**

GETXO, otsailak 28 "Bailar en la oscuridad"

Lars Von Trier-ek zuzendutako filma eta horri buruzko foruma antolatu dituzte Getxo Antzokian XII. Emakumeen Aldeko Jardunaldiak direla-eta. Björk abeslariak filman egindako lanak kritika oso ona jasotzen du. *Getxo antzokia* 20:00

BILBO, otsailak 22 R.I.P.

Portu hil zenetik urteak pasa diren arren, R.I.P.-ek ez du indarrik galdu eta beren musika Bilboko Kafe Antzokira helduko da hilaren 22an. Taldekidea hil zeneko 4. urteurrenean kontzertu ederra emango dute. *Kafe Antzokia* 22:00

DONOSTIA, otsailak 24, 25 Negu Gorriak-en kontzertua

Galindoren aurkako auzia irabazi ondoren, lehen hitz emandako kontzertua eskainiko dute asteburuan. Larunbatean eta igandeetan izango da Donostian, eta ostiralean Baionan. Taldea berri batuko da bere azken kontzertua emateko. *Anoetako Belodromoa* 21:00

MIARRITZE, otsailak 27

"Madama Butterfly" opera Tragedia japoniarrik ospetsuenaz gozatzeko aukera izango da hilaren 27an Miarritzen. "Madama Butterfly" sentimentuz eta adierazkortasunez beteriko opera ezaguna Euskal Herrian izango da. *Udal Kasinoa* 20:30

IZURA, martxoaren 23 arte Erakusketa

"Marraskiri" umorezko marrazkien erakusketa izango da ikusgai otsailaren 23tik martxoaren 23 arte Izuran. Inaugurazioan marrazkilarien eta bertsolarien arteko jolasa izango da gai honi buruz: Demokrazia ala lapurrezuz-krazia? *Arratsaldeko 14:00etatik 20:00ak arte* egonen da zabalik.

LAUDIO, otsailak 22 "Ke arteko egunak" filma

Korrika Kulturalaren ekitaldien artean Antxon Ezeizaren filma eskainiko dute Laudion. Bertako Basalarrina Euskal Topagunea ari da Korrikaren inguruko ekitaldiak antolatzen eta hilaren 22rako "Ke arteko egunak" film gogoangarria eskainiko dute. Beraz, 1989an ekoizitako lana pantailaratuko da berri 2001. urteko Korrikaren baitan. *Laudio*

ZARAUZ, otsailak 23 Ikuskizun poetiko- musikala

Ostiraleroko ekitaldien artean, aste honetan poesia errezitaldia antolatu du Zarauzko Oleriti Etxeak. Iragan astean antzerkia izan zen ikusgai eta aste honetan, berri, ikuskizun poetiko-musikala izango da Jose Luis Padron idazlearen eskutik. *Oleriti Etxea* 19:30

IRUÑEA, otsailak 27 Benito Lertxundi

Korrika 12 martxoan abiatuko bada ere, bien bitartean, Korrika Kulturalak hainbat eta hainbat ekitaldi eskainiko ditu. Hilaren 27an, esaterako, Benito Lertxundiren kontzertua izango da Iruñean. *Gayarre antzokia* 20:00etan

ATHARRATZE, otsailak 25 Maskarada

Inauteri giroan barneratuta gauden honetan, ezin ahanzi maskaradak. Iparraldean non nahi ditugu egunotan. Horien artean da Atharratzekoa; hilaren 25ean aukera paregabea izango da bertan umorerik eta festa girorik onenaz gozatzeko. *Atharratze*

GASTEIZ, otsailak 22 Mikel Urdangarin

Aurtengo Durangoko Azokan zornotzarraren azken lanak, aurrekoen gisan, arrakasta itzela izan du. Plaza eta aretoak bete egiten dira, bere doinuez eta entzulez. Gasteizen ere lepo beteko du aretoa. *Principal antzokia* 20:30

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

kutxa

gizarte-ekintza
obra social

Trebiñoko Konderria. 70 km • 1-2 egun Arabako uharte ahaztua (III)

Etxe trogloditak lurralde baztertuan

Arabako bihotzean kokatua badago ere, Trebiñoko Konderria betidanik euskal zonalderik ezezagunenetakoa izan da, eta tamalgarria da, bertan aurkituko ditugun "etxebizitzak" adibidez, ez ditugulako beste inon ikusiko. Lurralde ahaztua izatearen arrazoi nagusia zera da, administratiboki Burgoseko (eta beraz Gaztela-Leongo) probintziaren zati bat dela, eta horrenbestez, bertako bizilagunek mende askotan "eskizofrenia" administratibo-politikoa pairatu behar izan dute:

Araba erdian bizi (Gasteiztik 20 kilometrora) baina ezin arabar gisa bizi. Kontua XII. mendean hasi zen, jaurerri bihurtu zenean; 1288an Gaztelaren menpe geratu ostean Joan II.ak konderri titulua eman zion eta, XV.ean berri, Arabatik bereizi zen. Azkenik, probintzien banaketa egin zenean (1832), Burgosen menpean utzi zuten, populazioak nahi zuenaren aurka. Hortik aurrera, Araban sartzeko ahaleginak bata bestearen atzetik etorriko dira, batez ere XX. mendean (1940an Udalek eskatuz, 1958an

Elizak eta kontzeju ia guztiek, 1980an sinadura-bilketa bat egin zen, duela gutxi bezala) baina gaur arte ez zaie eskaera horiei jaramonik egin. Turismoari dagokionez, Trebiñok penintsula osoko kobazulo artifizial bildumarik garrantzitsuena eskaintzen digu, benetako altxor erlijioso-historikoa osatuz, baina tamalez, ahanztura administratiboak honetan ere eragina du. Konderrian ez dago ia azpiegitura turistikorik (jan eta batik bat lo egitea Gasteizen zentratu beharko duzue) eta koben miraria merezi duena baino askoz ezezagunagoa da.

■ Trebiñoko kobazulo trogloditak harrigarriak agertzen zaizkigu.

ARABAN ZEHAR IBILTZEN BAZARA,

ASEKO

ZARA

Naturaz • Artez • Historiaz • Kulturaz
Aisialdiz • Gastronomiaz...

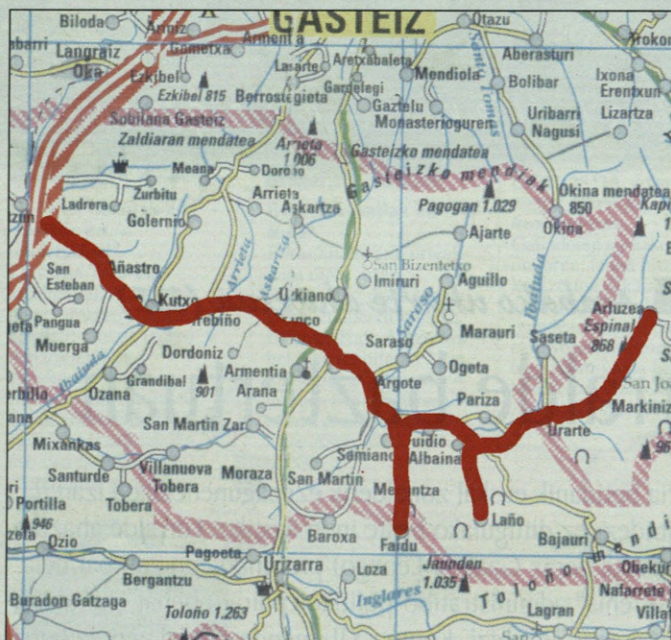

ALAVA edizioa
ARABA seu

Arabako Foru Aldundia
Diputación Foral de Alava

www.alava.net

 IBILBIDEAREN 18. KILOMETROAN La Puebla de Arganzon irteeratik autobidetik aterako gara, Argantzun bertara kilometro bete beranduago iritsiko garela. Hau Konderria osatzen duten bi udalerrietako bat da (bestea Trebiño da), nekazaritzaz arduratzen den herritoxa hain zuzen.

Berau zeharkatu ostean, ezkerrean berriz egin, eta N-1 errepidean sartu beharrean zuzen joko dugu, Trebiñorantz. Horrenbestez, zonalde honetan nabarmentzen diren laborantza-lur eta mendi baxuez osatutako paisaia lau samarrean zuzen goazela, 23,5. kilometroan Añastro herri-ka pasatuko dugu.

5 km. aurrerago, azkenean, Trebiñoko erdigunean sartzen gara, mila inguru biztanlerekin (udal-erri osoa) Konderriko hiriburutzat jo dezakegun nekazari herrian. Ibaia eta Arrieta erreka bat egiten duten lekua inguruan, Trebiñoko herrian Jauregi zaharra eta S. Vicentejo eta San Formerio ermitak bisita ditzakegu.

Erdigunea ezkerrean utziz, gure bidean ekialderantz jarraituz, 33,5. kilometroan Konderriko bidegurutzerik garrantzitsuenara iristen gara, Armentia Benta izeneko lekuan, perpendikularki Gasteiz eta Arabako Errioxa lotzen dituen errepidea pasatzen baita. Guk lehenbizi ezkerrean joan behar dugu, Bernedo-Gasteiz norabidean, eta 100 metrora eskuinerantz aldatu, Bernedorantz. 5. km. aurrerago aldez, eskuinera "Leze artifizialak" jartzen duen kartela ikusiko dugu, eta hori segituz Faidurantz hurbilduko gara. Bide berri honetan, Samiano herrixkan ezkerrean egin behar dugu.

KOBAZULO TROGLODITAK

Azkenik, kilometro bat lehenago Mesanza etxaldea atzean utzi ondoren, 42. kilometroan gure lehen helmuga garrantzitsura iristen gara, haitzulo harrigarriak erakutsiko dizkigun lehen herritoxa, alegia: Faidu. Herria izen bereko kaletik zeharkatu ostean, segitzea galerazten digun seinalearen ondoan aparkatu, eta ezker-gorantz hasten den bidezidorrak 10 minututan Haitzaren Andra Mari Haitzulo edo baseliza harrigarriaino eramango gaitu. Herrian giltza eskatu badugu haitzaren kontra jasotako ermita ikaragarri honetan barneratu ahal izango gara.

■ Kobazulo hauek gizakiaren eragina ere jasan behar izan dute.

Datorren astean ARGIA...

Mundaka

Historia, Monumentuak, Natura, Informazio praktikoa...

Ihesi

Euskal Herriko Gida Turistikoa

Barruan bata bestearen gainean zulatutako haitzulo edo galeriak aurkituko ditugu, osotasun zeharo harrigarria eratuz. Ermitan bertan margo polikromatuak ere ikusteko parada izango duzue, haitzean bertan tailatutako erretaulan. Hirugarren "solairuan" berriz, bi hilobi eta beraiekin erlazonatutako marrazkiak ere topatuko dituzue. Arrokan bertan, azken kobako sabaitik, Neolitiko Garaikoak izan daitezkeen grabatu batzuk dituen beste zulo bat ere bisitatu daiteke; hori bai, ez zapaldu sabaiko teilak, oso hauskorrak dira-eta. Esandakoa, hau koba-ermita harrigarria duzue.

Berriz ere errepidea jarraituz, 50. kilometroan eskuinera joko dugu, Lañorantz. Lehenbizi Udaletxeraino abiatuko gara, bertan kobetako giltzak eskatzeko, tartean eskuinean aipatutako haitzuloetako batzuk ikusteko aukera dugula. Herritik kilometro bat atzera eginez, ezkerrera bidexka bat irteten ikusiko dugu; segitu, eta 40 metrotara dagoen bidegurutze handi batean aparka dezakezue.

Hortxe bertan, berriz ezkerrera beste bidexka bat hasten da, lerro zuri-gorritz seinalizatua. Hau laborantza eremu bat ezkerrean utzi eta beste batean sartzen da, azken honen erdian bukatuz. Puntu honetaraino iritsi baino pixka bat lehenago eskuin-gorantz bidezidor bat irteten dela ikusiko dugu, berriz ere marka zurigorriak dituen. Hortik aurrera bidea segitzea oso erraza da.

Horrenbestez, gehienez 20 minuturen bueltan lehen kobazu-

■ Markiniz inguruko parajea haitzarrez zipriztindurik aurkezten zaigu.

lora iritsiko gara. Beste kobazulo guztiak bidea jarraitu eta 5 minututara daude. Koba artifizial hauetan tamaina ezberdineko hilobi harrigarriak ikus daitezke, ustez bisigodoen garaiko (X. mendea) nekropoli edo hilekiko errito-leku izugarria.

Gizakien lana den bigarren kobazulo beldurgarri hauek bisitatu ostean, errepideko bidegurutzera itzuli (58 km.) eta zuzen Markinizerantz abiatuko gara, tartean Urarte herria pasatuko dugularik. 63. kilometrorako Markiniz herria inguratzen duen paraje ikusgarri eta harrigarria behatzen hasiko gara: monolito edo haitz handiak, beraietan zulatutako haitzuloak eta abar ederri.

Alde batetik, elizaren atzealdean, eskuinetik ateratzen den bidezidorretik, Sasualde Haizpi-tartean sar gaitzke, monolitoz beterik ageri den paraje izugarrian. Beste alde batetik, Arriluzearako bidean oso gertu eta ezkerrera, San Joan ermitaren atzealdean, haitzuloz soberan ageri diren hareharritzko monolito-ilara ikaragarria ageri zaigu. Baten bat gotorleku ere izandakoa da, eta barnean haitzean tailatutako eskailera bat ere aurkituko dugu. Benetan harrigarria.

Azkenik, ibilbidea 3,5 km. beranduago amai dezakegu, Arriluzea herrixkan, sekulako haitzuloz zipriztindutako bidea segitu ostean.

■ Trebiño herritxoa Trebiñoko Konderriko udalerrietako bat da.

EUSKAL HIZTEGI ENTZIKLOPEDIKOA

Sukaldean maiz erabili izan den anis belarraren tankerako espeziak geroz eta garestia goak diren mahaietara baztertu ditugu, eta ia ez dugu anis zaporea duen edaririk ere ekoizten.

ANIS BELARRA IA AHANTZITA

Pimpinela *anisum* da bai aspaldi agindu eta gaur ekarriko dudan belarra. Mundu honetako idi-proba onenak jokatzen ditugun neguaren bihotzeko sasoi hau da udaren gorrienean loratuz alper-alperrik harrotzen den anis-belarrarena.

Museoratzeko moduko hondar etnografikotzat jo daitekeen San Blas opila dugu egun anis-belarraren erabilera gastronomikoaren adibide bakarrenetakoa. Euskaldunok jatun eta edatunak bai baina moko fin samarrak, nonbait. Garai batean lapikoetan maiz-maiz erabiltzen genituen anis-belarraren tankerako espeziak gero eta garestia goak diren mahaietara baztertuak ditugu. Elorri beltzaren arantxoekin

egiten den likore modernoa ezik ia-ia ez dugu anis-belar zaporea duen edaririk ekoizten; besteek ekoiztitakoak bai ezkutan edan, ordea: absenta, anisa, anisetta, ouzoa, pastisa, rakia, eta abar.

Palestinaren malkoek ureztatzen duten basamortuetakoa omen da perrexila eta azenarioaren senide anis-belarra. Egunduko lur epel ia gehienetan lantzen da. Hónuntza mairuek ekarri omen zuten eta gero beneditarrek Europan zabaldu.

Hazia eskuratzeko loreak zimeltzen hasten direnean bildu, larrainean jo eta jasotzen da. Hazien esentzia da erabiltzen den lehengaia, bai botikagintzan, bai jateko, bai edateko. Ahoko usain txarra kentzen duela eta emakumea baztertzaren zuen gizona bueltatzeko indarra zuela aipatzen da XI. mendean, haren hostoak murtxikatuz edo hausnartuz gero ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

O S A S U N A

Alergiak sendatzeko txertoa tratamendu bakartzat jo den arren ez du arrakasta handiegirik izan, egun, farmazeutikoen interes komertzialak ere beste bide batetik doaz.

ALERGIAREN KONTRAKO TXERTOAK

Osasunaren Munduko Erakundeak "tratamendu sendatzaile bakartzat" jo zituen alergiaren kontrako txertoak, duela 4 urte kaleratutako txosten batean. Baina sendabide horrek eduki duen arrakasta eskasa ikusita, bat baino gehiago pentsatzen hasia dago jadanik, laborategi farmazeutiko batzuen interes komertzialak beste bide batetik doazenez, ez ote den kontu honetan azpizjoko eta trikimailu ugari erabili.

"Alergien kontrako txertoen oztipo nagusia zera izan liteke: tratamendu sendatzailea direnez, farmako edo botika konbentzionalen kontsumoa murriztu egiten dutela, eta agian etxe komertzialei hori ez zaie interesatzen". Horrelaxe

mintzatu zen, argi eta garbi, Espainiako Alergologia Elkarteko Immunoterapia Batzordearen idazkari Jenaro Hernández doktorea.

Eta zer da, bada, alergenoei egin dako immunoterapia? Pertsona alergiko bati pixkanaka gehituz doazen txerto alergeniko baten kopuruak ematen joatea, alergenoren sortzailearen esposizioari lotuak dauden sintomak hobetzen dituen dosia lortu arte. Tratamendua ez da merke-merkea (20.000 pezeta inguru urtean), baina bere abantailak, ordea, ugariak eta ukaezinak dira: errinitis alergikoa duten pazienteetan ez da asmarik agertzen; gaixotasuna kontrolatzeaz gain, erantzun inflamatorioa gutxitu eta medikazioaren kontsumoa ere murriztu egiten da, epe luzera batera eragin kaltegarririk ez edukitzearekin batera. Horixe da tratamendu etiologiko eta integral bakarra ●

◆ JABIER AGIRRE

Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea

SINESBERA

Bi autoek elkar jo eta txiki-txiki eginda geratu dira. Gidariak ordea -bata gizona eta bestea emakumea- onik atera dira istriputik:

- Hau sinestezina da -esan du emakumeak autotik atera bezain pronto. Gure autoak ezertarako ez direla geratu dira eta gu biok ordea onik. Zu gizona zara, ni emakumea...

Guzti hau jainkoaren seinale bat da. Berak elkar ezagut dezagun nahi izan du.

- Bai, ni neroni ere zeharo harrituta nago, eta bat nator zurekin. Jainkoaren nahiak elkartu gaitu -erantzun dio gizonak-.

- Eta begira -esan dio emakumeak bere autoaren hondarren artean begiratzen ari den bitartean -hau beste mirari bat da. Auto guztiz apurtuta eta erosi berria nuen ardo botila garesti hau osorik. Jainkoak

MANIXTUA

2AZPIAK
BATMAN

Asteko Lokuzioa

TXAKURRA GARITAN BEZALA IBILI/EGON

Bakarka ibili, egon

Hitzalditik denek ospa egin eta hantxe gelditu nintzen txakurra garitan bezala

ESTAR MÁS SOLO QUE LA UNA /
VIVRE COMME UN ERMITE / TO BE LIKE A STRAY DOG

gure zorte ona ospa dezagun nahi du.

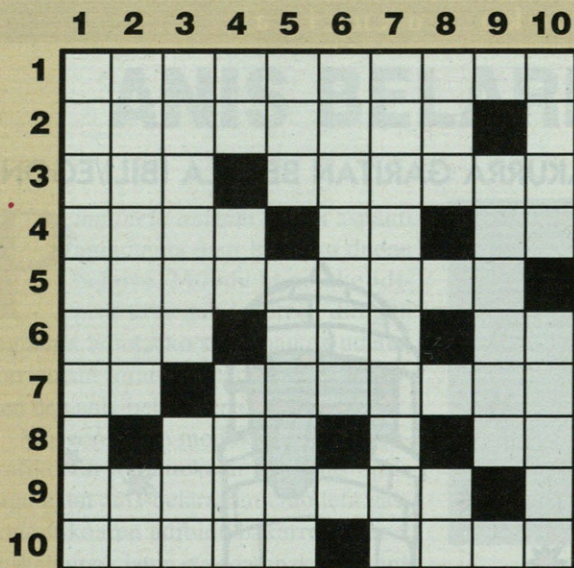
Gizonak buruarekin baietz esan, botila zabaldu eta tragoxka luze bat eman dio ia botila erdia hustuz. Orduan, botila emakumeari luzatu dio, baina honek ezetz:

- Baina zuk ez al duzu edan behar edo? -gizonak-.

Eta emakumeak:

- Ez, ez, ni ertzaintza etorri bitartean, zain egongo naiz.

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

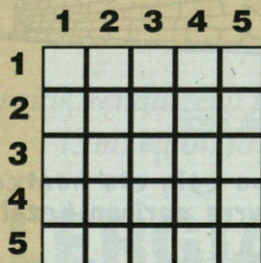
- 1.- Maiz gertatzen denaren nolakotasuna. 2.- Semeen emazteak. Röntgen. 3.- Nauka. Itsasbazerreko hegaziak. 4.- Zalanta. 2. eta 12. letrak. Rutenioa. 5.- Gipuzkoako herria. 6.- Gipuzkoako herria. naiz. Interjekzioa. 7.- Musika nota. Adarrak. 8.- Bostehun. Jardun. Bokala. Errep., gorotza. 9.- Benetakoak. Kontsonantea. 10.- Bihiak. Gizon izena.

GOITIK BEHERA

- 1.- Mendien multzoa. 2.- Arautegia. Irlaren erdian. 3.- Argazkia. Areago. 4.- Zamorako ibilgailuetan. Bokal errepikatua. Azalera-neurria. 5.-...-tak, erlojuaren hotsa. Pl., eraikin-mota. 6.- Nahasmendua. Kontsonantea. 7.- Sailletako nagusiak. 8.- Ukapen. Bokala. Kontsonantea. Suari dario. 9.- Nitrogenoa. Sailak. Fosforoa. 10.- Uztai. Dardara.

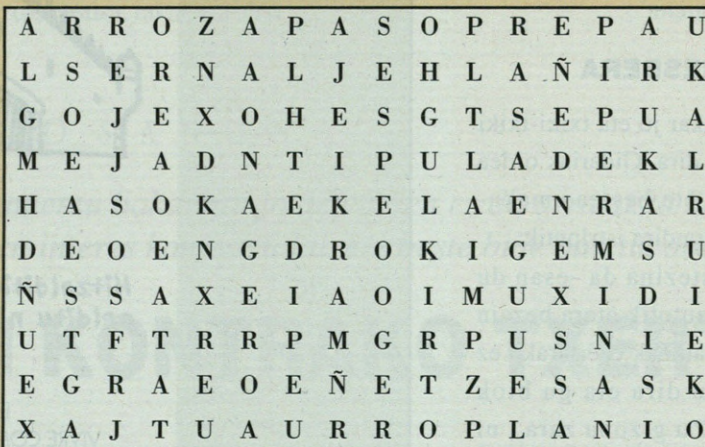
Ekar bosteko hori!

Ezker-eskuin eta goitik-behera, zenbaki bakoitzean hitz bera aterako zaizu

1. Jaia. 2. Zoroak. 3. Gorra. 4. Karta-joko. 5. Huts.

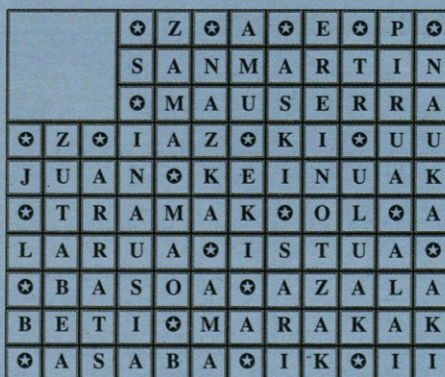
Letra Zopa

Aurki itzazu letra zopa honetan odolki goxo bat egiteko 8 osagairen izenak. Hitzak ezker-eskuin, goitik-behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

ESHG NUIA OI DMG SOI
NDEPHARTZ AILEJ KR
TGALIGZDOESIKRPA
ZUELSEINBL LN OA IK
UPMRELSAKIAXUSRA
LSASLKNLJAERXEOS
ETJDNUORAMASLTNL
GESOEJMEPALAGOXE
IRAKURLEORJNIDAB
XDEHJMAODEIXHIRO

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Solasaldia. 2. Azenarioak. 3. Nerabe. R. T. 4. TNT. Akerra. 5. U. Xaia. Ea. 6. Truka. Kada. 7. Erne! Orkak. 8. G. Atera. Ri. 9. Io. Zankar. 10. Aldarua. At.

Goitik-behera: 1. Santutegia. 2. Ozen. Rr. Ol. 3. Lertxuna. D. 4. Ana. Aketza. 5. Sabaia. Ear. 6. Areka. Orno. 7. Li. E. Kraka. 8. Dorreak. A. 9. Ia. Radarra. 10. Akta. Aki. T.

Hitz Gezidunak

	Toki hartarantza		Nafarroa-ko herria		Du, niri		Deitura		Arma-mota
	Ateak irekitzekoak		Jainko egiptoarra		Australiako irla		50		
	Marokoko hiriburua						Baldintzetan		
	Jateko atsegin						Estrontzioa		
Elkartea	Galioa		Islandia		Infin., sartu				
Izena	Tatanioa		Jupiterren satelitea		Erantzukizuna				
Ganibet					Ez eme		Euskal Batasuna		
Bat eta bat					Bokal errep.		Hosto		
	Azti ezaguna		Gizon izena						
	Argi, hitz elkarketan		Oinaze						
Dago			Batzango herria					Nitrogenoa	
Interjekzioa			Ukatzeko					Bizkaiko herria	
			Iodoa		Kolore-mota				
			Boroa		Bokala				
Azkenekoa						Gipuzkoa-ko herria			

Pertsonaia: Idazle eta politikari gipuzkoarra

Denborapasak: LUMA • Txistek: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO HARMSPACH

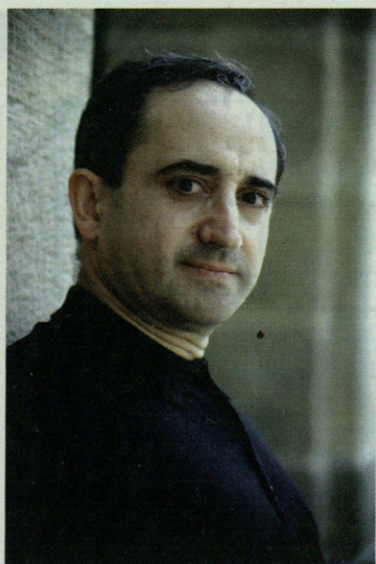

BILINTX

MEGADENDA

IGANDE ETA JAIEGUNETAN ZABALIK

Fermin kalbeton, 21 • Tel.: 42 00 80 / 42 02 24 • Faxe: 42 23 63 • 20003 DONOSTIA
 Fermin kalbeton, 30 • Tel: 42 26 96 • 20003 DONOSTIA
 Republica Argentina, 4 • Tel: 62 68 17 • Faxe: 62 68 17 • 20300 IRUN
 Arostegieta, z/g. • Tel: 67 35 33 • Faxe: 67 35 00 • 20400 TOLOSA
 Ibargarai, 12 • Tel: 76 40 50 • Faxe: 76 40 50 • 20570 BERGARA

JOSE IGNAZIO ANSORENA

HIPERBOLEA

Bizi dugun egoera politikoa kalifikatzeko hitz bakarria erabiltzekotan haxe jarriko nuke: hiperbolea. Era arruntagoan esana, gehiegizkoa, neurritz kanpoko. Lerro hauek irakurriko dituzuen lau katutxook badakizue politika ez dudala gustuko. Jakin ezazue orain, edozein arlotan, neurritz kanpoko arau bihurtzeari gorrotoa diodala.

Behar bada nire izaeraren eskasiaren ondorioz datorkit kontua: genomaren partiketak ez dit gorpuzarik ezta izpiriturik ere eman neurritik kanpo ibiltzeko. Agian euskal kulturaren edo etxean ikasitakoaren eragina. Berdin dio zergatik edo nondik datorkidan: hiperbolikoak hurbil sentitzen ditudanean, barruko ahots batek berehala esaten dit: "Kontuz! Zorroa zaindu!"

Ez da arazo erraza inguru honetan zorroa zaintzea. Hain dago giroa aldrebestuta. Itsu bati txantxetan braillez irakurtzeko lixa papera eman omen zioten eta haxe izan zuen ateraldia: "Nork idatzi ditu astakeria hauek?" Inork, Ruandan misiolari ibili delako edo zazpigarren galaxian astronauta, azken urteotan komunikazio publikoan piskana ohizko bihurtu diren gehiegikerien berri izan gabe, gure egunkariak bat batean hartzen baditu antzera hitz egingo du: "Zergatik erotu dira denak?" Berririo: ez da arazo erraza giro honetan zorroa zaintzea. Nik neure zorroa zaintzeko ditudan arau batzuk esango dizkizuet eta inori baliagarri gertatzen bazaizkio pozik geratuko naiz.

ALDEZ aurretiko araua: hitz handiei erreparua izatea. Sarri hitz handiak miseria handiagoean estalgarri izaten baitira: aberria-patria, subiranotasuna-soberanía, askatasuna-libertad, burujabetza-independencia, Konstituzioa-Constitución, Estatutua-Estatuto, Bakea-Paz... Hitz hauek norberak bere moduan ulertzen ditu eta elkarren arteko komunikazioan alde horretatik ez dute laguntzen. Bai, ordea, oztopatzen eta nahasten.

Beste bat: beti tente egon beharra. Arrantzale asko baitabil pantxito aurpegia noiz jartzen zaizun zain eta amuan harrapatzeko prest. Komunikatuak pasako dizkizute sina ditzazun, manifestazioetara deituko dizute pankarten atzean joan zaitezen, agerraldietan

partehartzea eskatuko dizute... Iritzirik ez, ñabardurarik ez, ordea. Mezua prestatuta dago, itxuraz oso garbi eta zentzuzko eta zure eginkizuna hari amen esatea besterik ez da. Horretarako elizan hobe.

Hurrengo: komunikabideak urruti sentitzea. Eta ez uztea hauen eragina zure sentimenduetan sartzen. Arazo sozialak ez baitira sentimentuen bitartez inoiz bideratu. Aldiz, sentimentu kolektiboen nahasketa askotan erabili izan da Historian bidegabekeria izugarriak egin ahal izateko.

Hau ere bai: ditugun arazoez konponbide bakarria dutela diotenengandik urruti ibiltzea. Gaitz kutsakorria denik ez da oraindik frogatu, baina bada ez bada ere tentuz ibiltzea hobe. Bideak ugariak dira, abiapuntuak ere bai eta helburuak kontaezinak.

ANTZEKOA baina ez guztiz berdina: biren artean aukeratu behar dela aldarrikatzen dutenei kasurik ez egitea. Aukerak ere kaleidoskopikoak dira, sortu egiten direlako eta grazia piska batez hobe.

Bide beretik: gure arazoak sinpleak direla entzun orduko, Aitaren egitea. Gure arazoak, arazo guztiak... konplexuak dira. Arreta eta azterketa eskatzen dute, fede ona... Eta hala ere konpontzeko segurantzirik ez da inoiz izaten.

Hau ez ahaztu: busti egin behar dela belarritik gertu ohiukatzen dutenei, toalla eskatu. Ziurrenik beraientzat prestatuta izango baitute. Gainera, eguneroko jarduna ez al da nahikoa bustidura? Batzuk egunero oheratzen gara blai eginda. Hori baino eragingarriagoa al da ba astean behineko dutxa?

Arau guzti horiei eta beti koherentzian jarraitu nahi izatea ere, hiperbolikoa izan daiteke. Noizean behin, gogoia dugunean, ondo iruditzen zaigunean... busti gaitezkeelako. Eta oinarritzko iritzi sinpleak aldarrika ditzakegu. Baita batzuetan biren artean aukeratu beharra ere, edo konponbide bakarria geratzen dela pentsatu, komunikabide batzuen gertutasuna sentitu, tentetasuna une batez lasaitu, edo hitz handi batzuk geuretzat gorde. Zergatik ez? Ez al da hiperbolea herritar arruntei koherentzia guztizkoa eskatzea, profesionalak ezin txarragoak agertzen diren arloan? Nik hiperbolea ez dut maite. Hanka sartzen ere neurrian ●

"Behar bada nire izaeraren eskasiaren ondorioz datorkit kontua: genomaren partiketak ez dit gorpuzarik ezta izpiriturik ere eman neurritik kanpo ibiltzeko. Agian euskal kulturaren edo etxean ikasitakoaren eragina. Berdin dio zergatik edo nondik datorkidan: hiperbolikoak hurbil sentitzen ditudanean, barruko ahots batek berehala esaten dit: Kontuz! Zorroa zaindu!"

ARGIAren Eskaintzak

Kultura merkeago erosiz, Euskal Herriko Astekaria sendotu

Aukera Berezia Zuretzat

**Bidalketa gasturik gabe
(Euskal Herrian)**

**Prezio Bakarra
2.200 pta.**

TITULUA: Euskal Kulturaren Urtekaria.

ARGITALETXEA: Komunikazio

Biziagoa, S.A.L.

GAIA: Hamazazpigarrenoz kaleratu du ARGIAk "Euskal Kulturaren Urtekaria".

2000 urtean Euskal Kulturak jasotako gertakari garrantzitsuenak hamazazpi atal nagusitan bilduz. Informazio tresna erabilgarria izatea du helburu "Euskal Kulturaren Urtekaria"n, bai sailez saileko edukiekin, bai Euskal Kulturaren Aurkibidearekin. Azken honek kultur eremu guztietako pertsona eta elkarteren helbide, telefono eta helbide elektronikoak bilduz. Guztira 7.300 erreferentzi baino gehiago. Aipagarria da, Euskal Kulturaren Aurkibidea Interneten ere kontsultagarri dagoela SAREKO ARGIA (www.argia.com). Horretaz gain, EUSKARA eta PUBLIZITATEAK XX. mendean eraman duen prozesua eta gorabeherak aztertu ditu Jon Garañok, 24 orrialdeko erreportaje berezi batean.

EUSKAL KULTURAREN URTEKARIA

ETA EZ AHAZTU

~~2.000 pta.~~

1.500 pta.

**KIKE AMONARRIZ
"Txorakikeriak"**

~~2.500 pta.~~

2.000 pta.

**FUNDIZIYUE
"Fundiziyue"**

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15, 20160 LASARTE-ORIA Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 / 37 34 03
e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

ESKAERA: IZEN-DEITURAK _____

KALEA _____

ZBKIA _____

SOLAIRUA _____

HERRIA _____

TFNOA _____

POSTA KODEA _____

HERRIALDEA _____

HARPIDETZA ZENBAKIA _____

IZENBURUA _____

PREZIOA _____

ALEAK _____

GUZTIRA _____

☐ VISA: Epea:

☐ TRANSFERENTZIA: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ KONTUA: TITULARRAREN IZEN ABIZENAK _____

N.A.F. / N.I.F. _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea

Sukurtsala

K.D.

Kontu zenbakia

n[on] klick, han txotx

sagardo eta
sagardotegi
guztiak
Interneten

sagardoa kanala

- Euskal Herriko sagardotegiak
- Sagarra eta bere mundua
- Munduko sagardo eta sagardotegiak

www.argia.com

• SAREKO ARGIAKO ALBISTEAK • KANALAK: euskal kultura (hari@, aurkibidea, gure mendea), sagardoa, umor

• GAI BEREZIAK: bake prozesua, larrun, hauteskundeak, argiaren gai nagusiak • ZERBITZUAK: bilatzaileak, ki